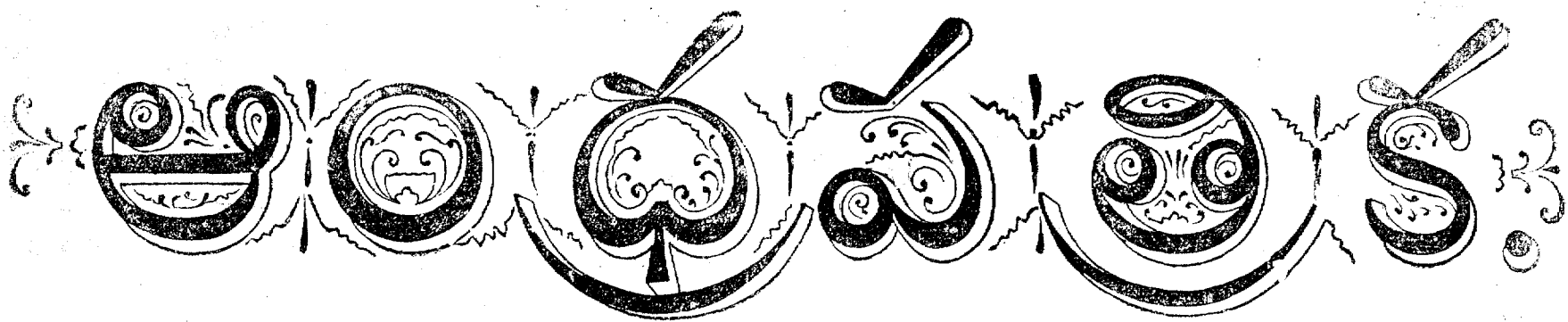

విడి పత్రక 1కి 01-6

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

30682 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

నంబరుము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 6-వ తేది శనివారము
సంధ్య ౫ గంటల నాకు మధ్య ౧౦ వ తేదీ, భాద్రపదమాస బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

No. 158

నంబరు ౧౫౮

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిపడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వులకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతకేటమాదిగల మాయమందుగాదు నకలుమందులవలన మోసముగలుగదు. కంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన జేశమునందంతయు తెలిసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెట్టివీధి, మదరాసు.

(7 పరిమాణములలో)

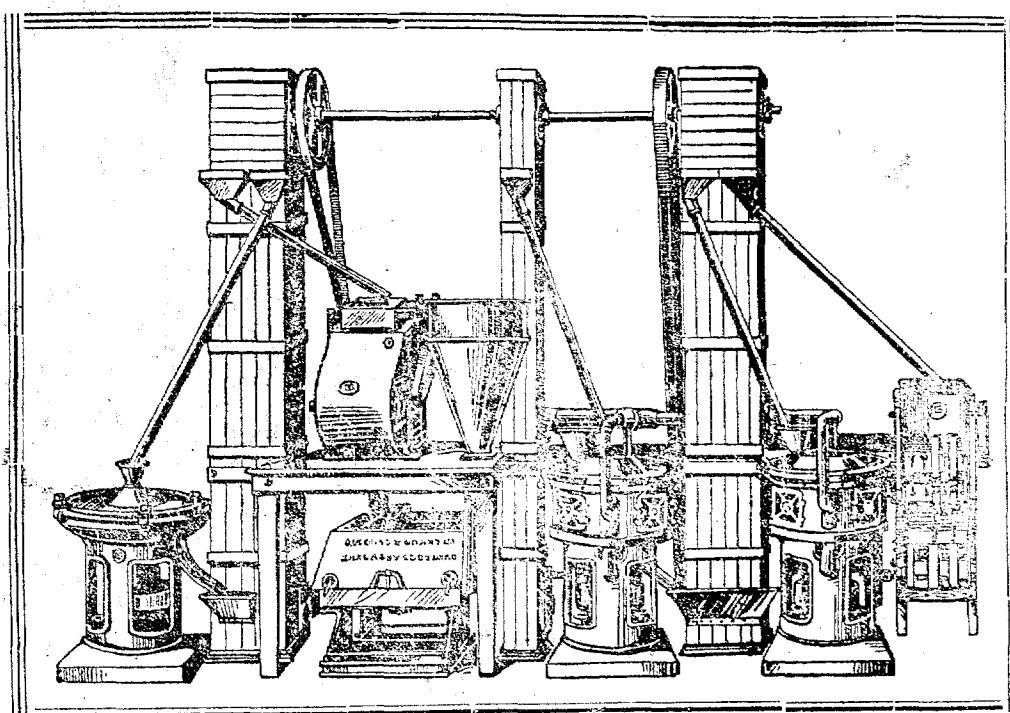
388

అన్ని రకముల బియ్యపుయంత్రములు

40' 81' 122' 163' 244' 326' 407' సంచుల (సంచి 1 కి 165 పానులవంతున)

మేలైన బియ్యము దినము 1-కి 12 గంటలు చొప్పున పనిచేసిన తయారగును

మేము బియ్యము
హల్లరులు, పాలివర్లు
పెల్లర్లు
కంపార్టుమెంటు
సెకరేటర్లు
పెరలింగు లేక
వైటనింగు కోనులు
మొదలగువాటిని నిలువ
చేసియున్నాము.

బియ్యపు యంత్రము
లకు సంబంధించిన వరి
కరములన్నియు మావద్ద
నున్నవి.
మాచిత్రవిదితపు
కృతులగునకును
ధృత బాధితాకును
ప్రాయశ్చింతము.

MADE BY

Douglas & Grant Ltd

Kirkcaldy, Scotland,

Rice Milling

Specialists

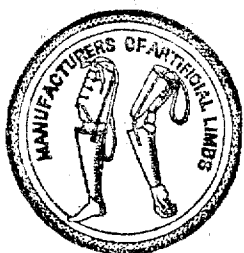

Sole AGENTS in S. INDIA

MASSEY & Co, Ltd,

Post Box 551

MADRAS

Powell's Extract of Golden

3421

జవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్లస్పష్టము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కురుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పుక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

దీర్ఘ వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-8-0

మా దివ్యౌషధములు సుప్రసిద్ధమైనదు కాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుదు.

ఈ పత్రము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, Bombay.

దోమలు, ఈగలు, నల్లులు పేనులు మొదలగువాటినుండి

మీరు బాధ పడుచున్నారా?

అట్లుండిన మా

వర్తకగుర్తుగల

చంద్రుడు &

పులి

పురుగులను చంపుపొడిని, మరకపుల్లలను ఉపయోగించి, దానిని నాశనము చేయుదు.

దోమలనివారణకు వత్తులు 200 గల పెట్టె 1-కి రూ. 1-4-0

డబ్బె 1-కి ,, 13-8-0

నల్లుల నివారణకు పొడరు డబ్బె 1-కి రూ. 0-9-0

డబ్బె 1-కి ,, 5-4-0

Manufactured By

NAGAI JOCHUKIKU Co., Ltd.

Osaka (Japan)

Sole Agent

Madras Presidency

H. K. Saleh Bhai & Co

Fancy Goods

and Stationery Merchant

58 Bunder Street, Madras.

916

SOLE-AGENT

Hasanali Kamroodin,

71, Chhipi Chawl BOMBAY 2.

నూతన ప్రచురణలు

బమ్మెర పోతనామాత్య ప్రణీతము

ఆంధ్ర బాగవతము 1-కి 6-0-0

డిటో మేలుప్రతి 2 సంపుటములు 8-0-0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0

అనందరంగ రాట్నాంధము 1-కి 1-8-0

అనంతనిఘంధము 1-కి 0-14-0

అప్పకవీయము 1-కి 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటీక 1-కి 1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధములు మావద్దదొరుకును. క్యాటలాగును చూడకొరకము.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్.ఎస్.రోడ్, చెన్నై-6.

మీకు

219

శరీర సౌఖ్యము

ఇది బహు ఆనందమును కలుగజేయును.

మా ఆతంకనిగ్రహ మాత్రము లోక - ప్రసిద్ధము.

మీరు వినియుండురు గాన వ్రాయడమునది.

నెల 1 రూపాయి మాత్రము. ఫలము

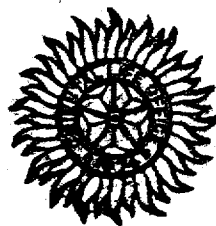
అధికము - ఎల్లవిషయములకుగాను దయచేసి

వ్రాయండి.

విశాసము:—

ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయము

28 రాజ్య, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవ

ర్న మెంటు సెక్యూరిటీ

రిటీలైఫ్ అస్యూరన్సు

కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూజాతీయసంఘం ంస్థాపించి కలు చేయబడినది.)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలనీ ముసలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు ఆగు కూలముగా నుండునట్లు ఒకక్రొత్త సమాప్తమైన

భీమాపద్ధతిని

672

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేసియున్నది

ఈ ఆకర్షించు పాలనీప్రకారము పూచీ యివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సంవత్సరాలలోపల మరణము సంభవించు విషయములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్దమొత్తము చెల్లించబడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తయినవరకును జీవించుచున్న విషయములో చెల్లించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము నగుగా ఏర్పాటుప్రకారము చెల్లించబడును.

25 సంవత్సరములైనవరకును మరణము సంభవించిన మొదటి యిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము చెల్లించబడును.

ఈలాభములతోకూడి పాలనీవారుడు తనకివ్వవచ్చు ఈలాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

(పీనుజములను 25 సంవత్సరములవరకును లేక మరణకాల మవరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగువ చిరునామాలకు వ్రాయవలెను

Oriental Assurance Buildings } F. E. Vaid

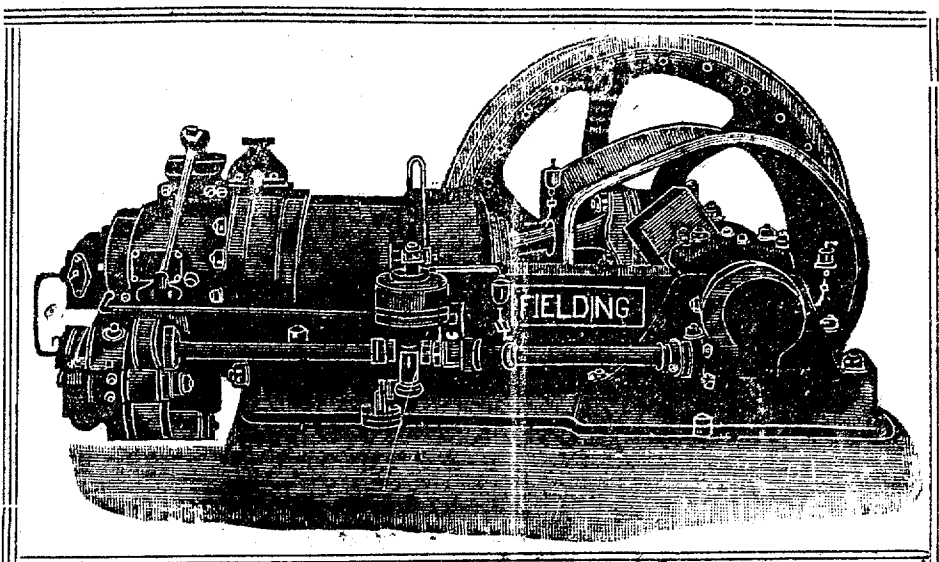
Post Box No. 8, Madras. } Branch Secy,

Bangalore Branch:—St Mark's Road,

Bangalore

Tri vandrum Branch:—Trivandrum.

ప్రసిద్ధికెక్కిన పీల్లింగు శేమిడిశల్ క్రూడాయిలు యింజనులు

యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము వున్నప్పుడల కే అమాబును చున్నవి. అన్నిసయిజులు ప్లాకులో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధములచేతను లాభమును పొందవచ్చును. మిల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి సరస మయిన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

586 సారే యేజింటు:—డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో, 12, తంబు శ్లోపిధి, మదరాసు.

Delightfully Refreshing.

For Health and Beauty.

“ERASMIC” SOAPS & PERFUMES.

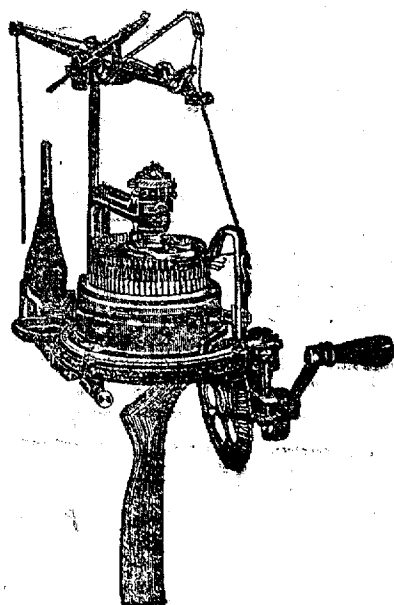
“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS. To Be Obtained From All Stores & Dealers.

క్రొత్త హారిసన్ “సన్”

గుండ్రమైన నిట్టింగు మెషిను

522

గృహము, న్యదేశి, కర్మాకారము మొదలగు పనుల కువయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరిసరినిము, చాలకాలము వరకు బాగుగా పనిచేయును

మెజిల్లు చిప్పి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, అంగసామ్రాజ్యముందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మెషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

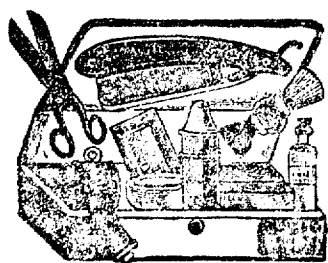
వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to: W. H. Brady & Co., Ltd. MADRAS

Telegrams: “BRAD.”

Best Hollow Ground Razor

911

We are selling this well-known Hollow Ground Razor, English make, in white and black handles durable blade at less than whole-sale price viz. at Rs. 6 with 1 brush, 1 stick shaving soap, 1 sharpening stone, 1 strop 1 scissor, 1 looking glass, 1 bottle oil, 1 water cup. V. S. WATCH Co.

POST BOX No. 105, MADRAS.

చ మ త్కార గణితము.

ఈ గ్రంథములో చమత్కార గణితము, విచిత్రగణిత విశోదా గణితము, సహజగణితము, త్రికోణగణితము, చిత్రములు, అక్షరములు, చిక్కులు, చిక్కులక్షణము, యాక్తితే క్కలు, తిమామలెక్కలు, గణితావిధానము అను 12 భాగము లుగలవు. గణితములో మంచి జ్ఞానమును, మనోబలమును, తెలి విని ఆభివృద్ధిచేయునంతటి రసవంతములైన చిత్రవిచిత్ర శ్రాత్తత క్కలు ఇందులోనున్నవి. ఈ గ్రంథము తెప్పించి చదివినవో గణితమునం దసమానతజ్ఞయై, చమత్కారమును, యాక్తిము మిక్కిలి తెలివియు కలుగును. ప్రతివాదిగ్గరను నుండవలసిన పుస్తకము దీనివేల రూ 1 య. వి. పి. చాప్లీ ఆ ర య. 6 ప్రతు లు రూ 5 లు. 12 ప్రతులు రూ 10 లు.

పలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, హిందూ, (గు టూరు బిల్లు) అని వ్రాయవలెను.

నాతిన్నవయిండు! 480 పుటలు గలది! ది లేట్ వేయూరు - వేంకటకృష్ణమస్సెట్టి అన్వేషము, వారిచే బ్రకటింపబడుచుండిన నామలింగానుశాసనము అను నామాంతరము గల

అ మ ర కో శము

తి కాండము - సటీకము - అంగ్లేయ భాషాంతర పదములతో గూడినది.

20 రతుల డిమ్మిగ్గేజుకాగితములు 532 క్యాలికోబైండు 1-12-0

16 రతుల సాదాకాగితములు అట్టబైండు 1-0-0 ఈ శ్రాత్తము అనందముద్రాక్షరకాలయందు ముద్రితమై

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్వేష కంపెనీవారిచే

50 బ్రమరింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతరగ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము.

286, చైతానబాదు రోడ్డు (అప్పాబ్లింగ్సు), మదరాసు.

OM.

The Mysore Government Security LIFE AND MARRIAGE ASSURANCE COMPANY LTD., MYSORE.

Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings Mysore (S. India)

LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 5000 will be given

On Personal Security Without any interest to our Personal Investment Bondholders (As determined in the ensuing drawing to be held on 31st January 1924)

Payment of Rs. 2-8-0 being Admission and stamp less with application, Re. 1-0-0 per month till December 1923 and Rs. 1-8-0 being interest for this half year on bond amount will entitle your name included in the next drawing. Send your application with Rs. 2-8-0 to-day to avoid disappointment as applications for more than one lakh bonds will not be received for the ensuing drawing to be held on the 31st January 1924.

LOANS FROM Rs. 1000 TO Rs. 10,000 will be given

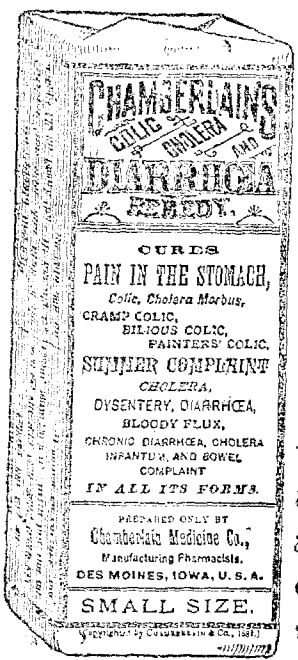
To our Life Insurance Policy holders on joint security of their Life Policies and immovable properties at moderate interest.

FOR FURTHER PARTICULARS AND TERMS OF AGENCY PLEASE APPLY TO:—

Messrs. P. K. Rau & Sons,

Chief Agents, Madras Presidency etc.,

286 Thambu Chetty Street, MADRAS

చేంబర్లెన్ గారి
కులనాప్తి
అతి సార
నివారిణి (2)
ఈ మధ్యమున
సేవించుటచే
కడుపునొప్పి, గ్రహణి,
అతిసారము, కులనాప్తి,
పేగు సంబంధ మైన వ్యా
ధులు మున్నగునవి అత్య
ద్భుతముగా కుదురును.
అన్ని జాగాలలో విక్రయ
ముగల దొరకును.

శారద నచిత్ర మాసపత్రిక

2 వ సంపుటము. 1 వ సంచిక తయారగుచున్నది.
విశేషము లేము?

“శీర్షిణి” అను హాస్యాస శాటకము (స-పూర్ణ ముగ) ప్రకటింపబడును, ముప్పది హాస్యములను చిత్రీకరణము ప్రకటింపబడును.

పత్రిక లో

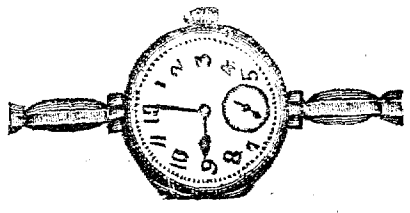
180 పుటలు, రెండు త్రివర్ణచిత్రములు, 50 మొదలు 60 కలకు సాధారణ చిత్రములు నందును.

శుక్ల చందా రు 7-8-0 ఆర్ధ శుక్ల చందా రు 4-0-0 చందాదారు లభిష్ఠియింపుకొని “శారద” శీర్షిణి యొక్క విచిత్రముల ప్రకటింపబడును. భాషాభిమానులారా త్వర పడి చందాదారులగుదురు.

839 మానేజరు, “శారద”, మచిలీకట్నము

రోల్డ్ గోల్డ్ ప్రాస్ లెట్ వాచ్

(ఇంగ్లీషు మోస్తరు చేతిండియారం)

ఈగడియారములు జర్మనీ క్రాస్ మెన్ ఫేండుగల గాను సేవులనుండి రప్పించబడినవి. సరియైన కామ మార్పులకుంటే చిన్న నైపుణ్యములను చూచుటకు అగల బంగారపు గడి యారములకు వుండును. శ్రీ పురుషులు చేతిలో కట్టుకొనిన ఎడల చేతికి బంగారపు అభిజనులకు వుండును గ్యారంటీ 4 సంవత్సరములు. త్వరపడి యీ క్రమ. రోల్డ్ గోల్డ్ గడియార ము ప్రాస్ లెట్ గోల్డునుతో సహా రు 8-0-0

బ్రిటిష్ ప్రేడింగ్ కంపెని

పోస్టు బాక్సు నెం 1294, మదరాసు.

“Agate” 2957

నెల్ వ ఫిల్లింగు ఫవుంటన్

వే నాలు

రూ. 2-0-0]	[డ. ను రూ. 15-0-0
గాజు పాళీలు రూ. 0-4-0, డబ్బన్ 1-14-0	
గాజు పాళీలు	0.4-0, డబ్బన్ 1-14-0
కలములు	0.4-0, డబ్బన్ 1-14-0
కలక్ బాక్సు	రూ 0-10-0
(6 పెన్సులు గలది)	డబ్బన్ 6-0-0

కర్తవ్యము గ్రామము మీద మంచితమైన యిక్క

విక్రొ రి యా డి ఫో

మైలాపూరు,

మద్రాసు.

వక్తృత్వ బహుమానములు

1. హైదరాబాదు నందలి ఆంధ్రయువకులలో వక్తృత్వ ము బోధింపించుటకై ఈ పత్రము ఏర్పరుపబడినది. దీనివారకు హైదరాబాదు వివిధభాషాభివృద్ధి యొక్కయ, పాఠశాల యొక్కయ విద్యార్థుల యందలి యత్నింపబడుచును.

2. శ్రీకృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్రభాషా నిలయమండలియ నందు ౧౮ ఆక్టోబరు ౧౯౨౩, (౧౨-౧౦-౨౩) గురువారము (రహస్యము) సాయంత్రము నాలుగుగంటలకు శీర్షిణి సమావేశమగును.

3. అధ్యక్షులుగా నుండగలవారు తమ దరఖాస్తులకు ౧౧-౧౦-౨౩, (౧౧-౧౦-౨౩) వరకు ఈడియకు సంతకము చేసి నవారికి కంపెనీ అటువైపున వక్తృత్వ లంగీకరి పబడినట్లు. దరఖాస్తులో పేరు, వయసు, ఎచ్చట విద్యార్థిగా ఏర్పరగితిలో నున్నది వివరము తెలుపవలెను. దరఖాస్తులో భాషల యొక్కగాని, పాఠశాల యొక్కగాని బోధకుల సంతకముతో విద్యార్థిగా నున్నట్లు స్పష్టపరచుట పంపవలెను.

౪. అధ్యక్షులు పరిష్కారవేళకు మేమియు నియమన నగలరేదు.

5. ఉపవ్యాసవిషయము “నిజాం రాష్ట్రాధ్యక్షి” ఉపవ్యాసము ఆంధ్రమున నందవలెను. కాలము (౧౦) నిమిష ములకంటె తక్కువగాని (౧౫) నిమిషములకంటె ఎక్కువగాని ఏర్పరగితికి ఇయ్యవలెను. ఆసాధారణస్థితులలో ఉపవ్యాసకు వాత్సేధి కారము అధ్యక్షులకు దును.

౬. పరీక్షయందు భాషకు (౧౦) గుణములును, నిమయ పరిజ్ఞానమునకు (౧౦) గుణములును, ఉపవ్యాస విధానయోగ్యతకు (౫) గుణములును నిర్ణయింపబడును.

౭. పరిష్కారమందలివాడే నిర్ణయింపబడిన అధ్యక్షులకు సభాధికారుల ఈక్రింది బహుమానములు ఇయ్యవలెను.

మొదటి బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ నామధంకరావుగారు, హైదరాబాద్ జే.బి. రెండవ బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ వేంకటంగారెడ్డిగారు, హైదరాబాద్ జే.బి. మూడవ బహుమానము రూ. ౧౦౦ లు, మ. రా. శ్రీ బలకంకరెడ్డిగారు, హైదరాబాద్ జే.బి.

౮. పరిష్కారవిధానమునకు మందలివారు నిర్ణయించు నియ మములకు అధ్యక్షులు బద్ధులైయుండవలెను. పరిష్కారవిధానమున అధ్యక్షుల లొకరిన క్తృత్వమును మరియొకరు వినుటకు నిలువలగు వుండునట్లు చేయవలెను. నిర్ణీతసమయమునకు రాని యధ్యక్షులు తరువాత చేర్చుకొనబడరు.

(ఉపవ్యాసాంశముల మాసిరి)

నిజాంరాష్ట్రాధ్యక్ష వైకల్యము, జనసభ్యులు, వైకల్యక కల్పిత అవకాశములు స్వరూపిణి, పూర్వనిరీత, విద్యార్థిణి (శ్రీనిధ్యుడే), వర్తక వ్యాపారిణి, కలికామికనిణి, సాంఘిణి, ఆంధ్రభాషానిణి, ప్రభావిత జీవము, నిధులు, సాఫల్య, పత్రికలు, ఉపవ్యాసవేదికలు యేవల ప్రబోధమేమైన నున్నయెడల దానినివలెను.

వడ్లకొండ నరసింహారావు

వివాసము మతము రెసిడెన్సీబాదు హైదరాబాద్.

సచిత్రము ఉచితము. సచిత్రము సేడే చందాదారులుగారి జేరుదు. ఆంధ్ర మున ఈస్య రసపత్రికలు లేని కొంతమంది దీర్ఘ దని పండితులతోడను పత్రికలవల్లను కొనియాడబడిన.

నవ్య ల తోట

సాంఘిక నైతిక రాజకీయవ్యవహారములను హాస్యరస మున విమర్శించుచు చిత్రపటసౌభిమే ప్రతిబింబవారమును తెలుపుచున్నది. చందా స్వస్థము సంవత్సరము 2-8-0. మాక్రమే వి. పి. భద్రులు ప్రత్యేకము.

‘శాంపెల్’ పత్రిక ఉచితము.

గురువారము.

నవ్యలతోట కత్రికా కార్యాలయము.

మచిలీపట్టణము. (కృష్ణా).

భారతదేశపు భావిదశ

దేశమునందొప్పుడు రాజకీయ, సా. ఘోషసంఘర్షణ మధిక ముగ నుండుటచే నేలకొలిది పసిబిడ్డలు ఆకాలమరణము నొందు చున్నను దానినిగుఱించి లెక్కచేయుట లేదు. సాధారణముగా అన్ని కోణమునకు సంబంధించిన అజీర్తియగు వ్యాధులగుననే చిన్న బిడ్డలు అధికముగా వృథానందుచుండును. అవుపాటున గడపాటున కల్తీలేకండ్రాగనిచ్చిననుకూడ ఆపాలను జీర్ణము చేసికొనక క్రికూడ పసిబిడ్డల కడదు. గాన అందువిషయమై తమ లాగిత్తే ప్రయత్నములనీ యున్నది. రాబిన్సన్ పేటెంటు బార్లి ఆకు లియ్యపుపిండిని కొని దానిని నీళ్లలోకలిపి అనీళ్ళలో (బార్లి వాటరు) అవుపాటు గడపాటు లేక డబ్బాపాటు పీటిలో కేంద్రీయము చేర్చి తల్లికి చనుపాటు లేవనెట్టు ఇయ్య వలెను. అట్టిచ్చినచో కేరీమునకు జుమకలిగి ఆయనములు బాగుగా పోగును. త్వరగా జీర్ణమగును. ఈ బార్లి వాటరును తల్లిలకు పిల్లలకునకూడ నియ్యవచ్చును. జ్వరము మున్నగు జబ్బులు కలవారికిని జీర్ణకక్తి సరిగా లేనివారికిని, మల బద్ధకము కలవారికిని ఈబార్లి వాటరు చాలాభయము. గొప్పగొప్పవైద్యులు దీనినిగురించి విశ్వాసముచేసియున్నారు. రాబిన్సన్ పేటెంటు బార్లి పిండిని నీళ్లలోకలిపి ముద్దగాచేసి దానిని మరుగుయన్న పిటిలోచేసి, పడిమిమములకరకు ఇయ్యును మరగనిచ్చి తరు వాత చల్లార్చవలెను. దానిని తరువాతవడపోసి పాటుకలిపిగాని కలుపకగాని యియ్యవలెను నేసనికాలములో నిమ్మకాయనము పువచార, మంచుగడ వీనితో చేర్చి ప్రయత్నించిన రుచికరముగ నుండును, చలంక చేయును. (కకటన (2))

భద్రాచలరామదాసు నాటకము

భక్తిరస పూరితము
 ప్రదిర్భవమునకు విక్రీలి అనుకూలము
 వెల 10 అణాలు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.
 జలయువారు గ్రంథకర్తకు: డి. వెంకటరమణయ్య, బి. ఏ., నెంబరు 28, కరణేశ్వర కోయల్ పిల్లి, నైనాపేట, మదరాసు వాసి కేష్టించుకొనుచున్న. పుస్తకములు పొందవారికి కంపెని, రయిల్వే పుస్తక సామగ్రియందును దొరకును

అన్ని రకముల నెప్ట్యూ పాన్ టన్ కలములకు

గోదావరి జిల్లాకు మాకు 25-9-28 వ తేదినండి,
 సోల్ ఏజన్సీని

ఇంగ్లీషు సైకల్ అండ్ మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెనీ వారిచ్చియున్నారు. గాన బోకుగాను, చిల్లరగాను కొనదలచిన వర్తకులు, యితరులు మాకు ప్రాసెస్ ధరలు యితర వివరములు తెలుపబడును. వై. కృష్ణమూర్తి అందు సన్ను, జనరల్ వర్తకులు, మెయిన్ రోడ్డు, రాజమండ్రి.

బెస్టు ఫాన్ టన్ వే నాలు

ఈ నెలవరకు సగముధరకు అమ్మబడును
 ఈ పేజీలను సేవులోనుండి రప్పించబడినది. దీనికి క్యాబ్ రెట్టుపాళీవేసియున్నది. దీనితో వాయుబలన అతరములు ముక్తములవలె ముద్దుగావాయును. ఈ నెలలోగ్గరే తెప్పించు కొనువారికి సమాధురకు యియ్యబడును, 0-12-0 మాక్రం M. మాసిలామణి అందు కంపెని 6 సంబులయ్యరేపి, సానుకారుపేట, మదరాసు.

SIGHT RESTORED
 A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free.
 L. H. SELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL
 Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential.
 HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

ॐ नमो

“మిద్దాపేట అగ్రధర్మములతో రూదుగొనిన యీ భ
వారు శ్రీ శివ వెంకటస్వామ్యుగారు (ఇవివరము భారత సేవక
సంఘ కార్యదర్శిగారు ఆసంఘమును మహానభ వేద్యునచేతు
నదిన ప్రయాసమునకు నాటికి ఆర్థికసహాయము లభింపదు,
వైచేమిన సేవకసంఘములలో కొందరు సభ్యులు పెరబూరులో
వేరొకర ఘన స్థాపించి యీ బాధియొక్క వికలత్వమునకు
ధంతు కోరిందినందులకు చి త్తించువాడు.”

వాగెనులు తయారు జేయుట

ఈ దేశములో యెంత ఖర్చుగను

జానవకంపెనీ సాక్ష్యము

టాంపుబోర్డు విచారణ

తలెత్త, అక్టో 5:—టాంపుబోర్డు విచారణలో జానవకంపెనీపట్లను జే. ఎ. స్క్రిన్సర్, హెచ్. జి. స్క్రిన్సర్, సి. వి. రాడిక్ గారల యాజమాన్యంలో వాగెనులు తయారు చేయుట కగు ఖర్చును గూర్చియు, బ్రిటిషు కంపెనీల తక్కువ ధరలను గూర్చియు సాక్ష్యము నిచ్చిరి. తాతా కంపెనీ వారును బర్సె అండు కంపెనీవారును తాము వాగెనులు కట్టుటను గూర్చి యిచ్చిన సాక్ష్యమును, స్టేటు మెంటులో పనిచేయుట కగు ఖర్చులను గూర్చిని నిరంకుశము తప్ప మిగిలిన దశరాయను ప్రయత్నముల కంగీరించి రని ఆఖ్య తుడు సాక్షులకు జెప్పి తాము మై జాన్ వో వారి అభిప్రాయ మేని యాడిరి. ప్రాతరూపకముగ నిచ్చిన స్టేటు మెంటులో బాటు వాహనములు అట్టిదిన్ని ఒకటి రెండు విషయములు తప్ప ప్రయత్నములు కట్టి యాజమాన్యము చేసిన యన్. ఎ. స్క్రిన్సర్ గారు జెప్పిరి.

ఆఖ్యతుడు:—మీరు స్టేటు మెంటులో దెల్పిన ధరలు అప్పుడు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యపు ఎకమతిధరలు వారలెట్లు కలగిన దనికన్న యెక్కువని వాదించి పోయితిమి. మీరు మూడు వేల వాగెనులకు అర్జించిన ఆధారముమీద నేనా యాధరము మీకు తేలివది?

యన్. ఎ. స్క్రిన్సర్ గారు:—మీ లండన్ లోని నావర యాధరము బ్రిటిషు ఉత్పత్తి వారు వద్దనుండి కనుగొనిరి. కాని యీ రి వేల వాగెనులకు కేవల ముద్రాము. మేము ముంద ను అట్టి నావర ధరలు జెబుచున్నది కొరవలెను కలిగియున్నది యెన్ని కావలెనో దెల్పియుంటిమి.

జానవకంపెనీ వారి పెండెంతో జోల్చియాచిక బ్రిటిషు ఉత్పత్తిదారుల ధరలు చాల తక్కువగ నుండెనని ఆఖ్యతుడు సాక్షులకు జెప్పెను.

దానిని బట్టివాడ గురువు యెక్కువగ వడియన్న దని విశదముగాగలదని స్క్రిన్సర్ గారు జెప్పిరి.

మరికొంతవల ధరలు వాగెనులకు లాభమును ఉద్దేశముతో, వాగెనులకు కలిగిన బ్రిటిషు వాగెనుల కంపెనీల వారు వోనిచ్చెదరని ఆఖ్యతుడు నూచించెను. (బ్రిటిషు వాగెను కంపెనీలకు ఉక్కు వ్యాపారము నూడ బాన్తి గానండుటచేత ధరలను 50 0/0 గూడ తగ్గి-పల్లి, భారత ఉత్పత్తిదారులను చంపుచున్నారని సాక్షి ప్రభుత్వం మీచెప్పెను.

ఆఖ్యతుడు:—పోటీ మెక్కువగ నున్నపుడు మీరు లాభము నకు తగ్గించుకొని లేదా మామూలపట్టి వరకాగ లాభముల ని:కోకవిధముగ తక్కించుకొనుట చుచిదిగాదా?

సాక్షి:—కనిమాత్రము జరుగుటలు కామచు లాభము అక్కరయ్యే లేదని రెయిల్వే బోర్డువారికి మేము జెప్పితిమి.

ఆఖ్యతుడు:—అదేమి, మీరు యద్ధవానకు పూర్వము పట్టికలెనే మీ ఖర్చులను నేని కొనెదరట?

సాక్షి:—మాకు అవకాశము లేదు తక్కువలేవు.

ఆఖ్యతుడు:—ఇతేయద్ధవానకు పూర్వపు రేట్లు యిప్పుడు వాడ కలిగిన నన్నవని అధికారులకు నచ్చకేప్పుడు ఆక గరముగాదా?

సాక్షి:—అగులు ఖరీదుకు వైన నూటికి 10 వాగెను లాభము యెక్కువగాదు మే ముకొనెదము. యద్ధవానమునకు వస్తువుల తయారుజేయు కంపెనీలకు నూటికి 10 లాభము మిగిలెను. అందుచేత నే యిప్పుడు మాకుంత క వై యుగ నున్నది.

ఆఖ్యతుడు:—మీరు చెప్పిన ప్రకారమే తక్కువగాదని యెడల మీ లాభము లేదు యెక్కువగ గానియిచ్చునని.

సాక్షి:—మే జట్టునొనము. నూటికి 10 లాభము తప్ప మాకు యెక్కువ వచ్చు:దేమియునులేదు. ఇప్పటి మా ధరలకు లాభమునలేదు. మేము లాభము తీసికొనుట లేదన్న మీరు నమ్మరని లాభమింతయని లెక్కలలో నేసితిమి.

ఆఖ్యతుడు:—యద్ధవానలకు గల్గిన మార్పులకాద, మీరింగను మీధరలు కట్టుటలో యాదివరకు వరకే 100 0/0 ప్రకారము పోవుట ఆఖ్యతుడు గాదా?

సాక్షి:—ఇప్పుడు కూలి ఖర్చు చాలయెక్కువైనది. యూరోపియను తగ్గి యాదివరకున్న మూడురెట్లు యెక్కువైనది.

ఆఖ్యతుడు:—ఏదోకథముగ మార్పులకును నేను జేకొనితిని.

సాక్షి:—మేము మా లెక్కలలో విషయములన్నిటి నీకు లేదు.

ఆఖ్యతుడు:—దిగువతివన్న సెక్కువజేసిన మీ వ్యాపారపు ఖర్చులెక్కువగా?

సాక్షి:—మీ వస్తువుల ఖరీదునుబట్టి దిగువతి వస్తువులకు యెక్కువగా వాగెనులకు ఖర్చు 100 0/0 తయారు చేయవలసి వది యుండును.

ఆఖ్యతుడు:—పోటీ వాగెనులకు పుడు ఆ లెక్క ప్రకారము చూచుకొనుట చుచిదిగాదా?

సాక్షి:—మేము యెక్కువ తగ్గించబాలము. అట్లుజేసిన యెడల నష్టమునకు పనికిరావలసి యుండును.

ఆఖ్యతుడు:—మీరు యేమాత్రము వాగెనులను తయారు జేయుగలరా?

సాక్షి:—మొత్తము మీద 720 అకరాలు నెలకు 60 రెక్కయందును 909 లో మేము 715 వాగెనులను తయారు జేతిమి.

గివ్వాలాగారి:—ప్రభుత్వం మీయ్యు అర్జియినముకు రక్షణయందేరలెనని సాక్షి చెప్పెను.

గివ్వాలాగారు:—మీధరలు బ్రిటిషు ధరలన్నయెక్కువగ నున్నందుల కేమి చెప్పెదరా?

సాక్షి:—బ్రిటిషు ఉత్పత్తి దారులు కూలి ఖర్చును లెక్కలోనికి తీసికొను నెడల అప్పుడు వారిధరలు మరింతయెక్కువగ నుండెడివి. తేజములందలి ఉక్కు నడ మోగించు నెడల ఖరీదు తక్కువగను.

గివ్వాలాగారు:—బ్రిటిషు జేకములోని ఉక్కునుండి యిక్కడ వోరుకుగా?

సాక్షి:—మేము బ్రిటిషు ఉక్కునేకపయోగించెదము.

కలేగారు:—మీ ధరలకును, బ్రిటిషు ధరలకును భేదము చాలకాలములుండునని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—మేము చెప్పబాలము. వారు యాదిధరముగ చాలకాలము ధరలు తగ్గించబాలరు.

కలేగారు:—చివరే మీధరలు కొద్దిసంవత్సరములలో తొలగెనని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—ఏదోకథ సాక్షులజేసిన దన్న మేమిక్కడ నుండబాలము. అప్పుడు మేము మాంపెనీ మానేజరులని చెప్పును.

కలేగారు:—ఈ ధరలకు యాజమాన్యము నుండలెనని మీకు కలం చెదరా?

సాక్షి:—అవును. అప్పుడు దెబ్బ యాజమాన్యమునే యుండును. ఇందులకు ప్రభుత్వము ధరసహాయము జేయునెడల చాల లాభకరముగ నుండును. ఇప్పుడిప్పుడు యెక్కువదెబ్బ అంతయు 10 యేండ్లలో రాట్లుకొనవచ్చును.

కలేగారు:—వాగెనుల విషయములో ప్రభుత్వము వారు సంబంధముగ నుండిరని అనుకొనెదరా?

సాక్షి:—అవును

ఆఖ్యతుడు:—ఇకను 5 సంవత్సరములలో ఈజేకమును ఇంజనీరింగుకు అంతలో నకము పూర్తిగాదా?

సాక్షి:—ఈజేకము పెండెట్లు యెదు యాజులకునో దెలియదు. కాని యిప్పటికి నాలుగురెట్లు పనిని ఇంజనీరింగు కంపెనీలుజేయునని మాత్రము మేము చెప్పగలము.

కలేగారు:—ప్రభుత్వమువారు యికను 8.4 సంవత్సరములలో రెయిల్వే స్టేషనులను కొనుటకు 7 కోట్ల పౌనులను ఖర్చు పెట్టుటకు అంచనా జేసికొనిరి. ఇందు యొక ఇంజనీరింగుకు ఖర్చు అనునది లేదా ఇండియాలో ఇంజనీరింగు కంపెనీలు యెంత సామర్థ్య స్థాయిలను సమైక్యముగ కలుపని మీరు జెప్పెదరా?

సాక్షి:—ఇది 10 సంవత్సరముల పనియైతే ఇంజనీరింగుకు ప్రజలు యెక్కువపెట్టుబడి పెట్టెదరు. 8, 4, సంవత్సరములు విహువల్యులకు కాలము. మా ఇంజనీరింగు కంపెనీ సంవత్సరమునకు 2 కోట్ల రూపాయల విలువ పనిజేయును.

కలేగారు:—మీధరలు వ్యాజ్యమైనవని నమ్మి, ఆధరలను ప్రభుత్వము వారికి వేరనియూ మీకు చెప్పు ది?

సాక్షి:—అవును. మేమిప్పుడు వాగెనులకు ధర్యారి తయారు జేయుచున్నాము. ప్రభుత్వము వారు కావలసిన మా పుస్తకములను కామకొనవచ్చును.

కలేగారు:—ప్రభుత్వము వారియెక్కువ ధర నిచ్చునది జేకము యీ పరిశ్రమను యీ భారతి జేకములో నిభివృద్ధిజేయుట కిచ్చునదియేనా మీరు జెప్పెదరా?

సాక్షి:—అవును. ఈ పని తదియేండ్ల పాటుండునదన యెడల భారతి ఉత్పత్తిదారులు బ్రిటిషు కంపెనీలతో పోటీ జేయగలరు.

మాధర్ గారు:—భారత జేకములో తయారగు ఉక్కు మీకు ర్పిత్తిరముగ నున్నదా?

స్క్రిన్సర్ గారు:—అవును. సాధారణ కనులన్నిటికిని యాజమాన్య ఉక్కు దిగువతిఉక్కు అంత ఉపయోగకరముగ నే మున్నది.

అంతట విచారణ అనంతములైన (అపోజిటు పెడెన్సు ముద్రము)

మహానుభావోపాధ్యాయ కవిరాజు గణనాధ సేను ఎమ్. ఎ. ఎల్. ఎమ్. ఎస్. గారు:—రేపు కలకత్తా మెయిలులో మదరాసు విశ్వయుడురు. వాళ్ళరు లక్ష్మీకాంత వారికి స్నేహనంద స్వాగతమునుండురు.

గోవావరిజిల్లా ప్రజలకొక సంజాయిషి

గోవావరిజిల్లా ప్రజల తిరుగు రాబోవు మద్రాసుకాశన నిర్మాణసభాధ్యక్షిగా నున్న శ్రీయత దగ్గిరాల వేంకటమూర్తి ప్రకాశాపుగారు తమ 1-10-28 తేదీ కరపత్రమునందు “మెంబరు తాలూకా కాంగ్రెసుమిటి” అని “గోవావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడను” అని ప్రచురించి యున్నందున కాకినాడ తాలూకాలోని కొందఱు ప్రజలు నిజస్థితి తెలిసి కొనగొరి కన్ను క్రొవించుచుండిరి. ప్రజల సంకేతమును తొలగించవలసిన బాధ్యత నామెండుటచే సంకేతస్థులగు వారి సందేహ నివృత్తికి శ్రీయత దగ్గిరాల వేంకట మూర్తి ప్రకాశాపుగారు కాకినాడతాలూకా కాంగ్రెసుకమిటీ మొదలకొని నిన్ని, గోవావరిజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు కారనిన్ని యందుమూలముగా తెలియవచ్చుచున్నాను.

కాకినాడ, 5-10-28. } మండసాక రంగయ్య, కాకినాడ తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ కార్యకర్త.

అమృతాంజనండ్రిపోవారి

సుప్రసిద్ధాషధముల జాబితా.

	రు.త.
1. చిర్రుసాయనము మూతలు ఆచిర్రుననకు ...	1-4
2. కజ్జులకల ధాతుపుట్టికి ...	1-6
3. ఇల్లవారి బ్యరములకు సీసా 1-1 ...	0-12
4. అమృతాంజనము అన్నిసోవలకు ...	0-10
5. మూలకంకు లెలము దర్శి 1-1 ...	0-12
6. తామరలెలము; తామర, తిట్టు ...	0-4
7. తేలుచుండు, తేలుకాటుకు సీసా 1-1 ...	0-8
8. కలరా మూతలు. వాంతిలేదులకు ...	0-6
9. దంతకులవారి, వందలపోటుకు ...	0-8
10. కర్ణకులవారి, చినిపోటుకు ...	0-0
11. గజ్జికలెలము, గజ్జిచీదలకు దర్శి 1-1 ...	0-6
12. కనుకలెలము, కిరిపగుకలకు ...	0-6
13. పేలకు మందు సీసా 1-1 ...	0-4
14. కుమ్మకు లెలము, దర్శి 1-1 ...	0-4
15. దంతమార్లము, వందలపోటుకు ...	0-4
16. నుఖభోగి మూతలు ...	1-2
17. నుఖభోగి లెలము, పుండ్రకు ...	1-0
18. కోమవారి వెండ్రుకలు ఉడుకుకు ...	0-8
19. మోసినీలెలము వెండ్రుకలు పెరుగుకు ...	0-12
20. పెండ్రెకుల పుస్తకము 1-1 ...	రు. 1-0-0
21. చుండుకు నూనె సీసా 1-1 ...	0-8
22. గ్రహణి మూతలు దర్శి 1-1 ...	0-8
23. జాలాచి మూతలు, మలబద్ధము ...	0-3
24. బంగారు రేకులపుస్తకము 25 రేకులు గలది 1-1 ...	రు. 8-0-0
25. పెప్పరుమెంటునూనె ...	1-4
26. చందినిఅత్తరసీమది కౌన్సు 1-1 ...	2-8
27. కుసుమారి మూతలు, కుసుమవ్యాధులకు ...	1-0
28. కేగకు (దావకము సీసా 1-1 ...	1-0
29. కఫవారి కిరగట్టు దగ్గులకు ...	1-0
30. కఫవారి మూతలు, దగ్గు, ఉబ్బసములకు...దర్శి 1-1 ...	0-8
31. నుందరిలెలము, ముఖకాంతికి ...	0-8
32. కిరోవేదన మూతలు, కలనోవలకు ...	0-8
33. సేరాంజనము, కంటేవ్యాధులకు ...	0-4
34. జంతువారవారి, ఎదుడికలకు ...	1-0
35. ఉబ్బసమునకు మందు ...	2-0
36. వాయువుసోట్లకు మందు ...	1-0
37. విరోచనములకు మూతలు దర్శి 1-1 ...	0-8
38. కస్తూరిమూతలు పెద్దవి మంచివి 50-కి 0-10	
39. వామకర్పూరము ...	సీసా 1-1 0-6
40. సేపాక జేకపు కస్తూరి మంచిది ...	రు. 1-1 4-0
41. కుంకమపుష్ప ...	8-8
42. కచ్చకర్పూరం 1-వ రకం ...	8-8
43. కచ్చకర్పూరం 2-వ రకం ...	1-0
44. జాన్ను లేక అది కచ్చికానా ...	8-8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి

దేవునివైఖ్లా, కట్టుపడు బరిగిన, యొక అల్లరిలో
 కడిగినట్లు నత్త కత్తెరుగారను మేకజాబ్బు వారాగ
 పంప బడిరి. ఇందులకు గాను విరుగున, పోలీసు ప్రేమను కట్ట
 పడియింపడిరి. మేకజాబ్బు వారాగ నందితి 21 వదివే
 ఈ రవి చిన్న భార్య చిచ్చివృద్ధుడుగయ్యె నందితను.

అంధకారము

1923 సం. అక్టోబరు నెల 6వ తేది

శనివారము

భిన్న వ్యాఖ్యానములు

—o—o—o—

భిన్న కాంగ్రెసు తీర్మానపు విషయము, అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య వంటివారగు తమ హెచ్చరికయందు స్పష్టముగా నూచించిరి. వీరియభిప్రాయము, బహిష్కారము, డిల్లీ కాంగ్రెసు తీర్మానము శాసనసభా ప్రవేశపాదులకు, స్వేచ్ఛ నొసగినది. శాసనసభా ప్రవేశమున కిదివరకు గల నిరోధమును తొలగించినది. దాను ప్రభుత్వము గోరికొర్రె యిడియే. అంతటిగాని శాసనసభా ప్రవేశమును విధిగ నియమింప లేదు. ఎన్నికలలో చార్జినవలయునని ప్రజలను కోరితేదు. ఎన్నికల బహిష్కారము గూర్చి వోటరులకు బోధించుటకు వీలులేకున్నను, బహిష్కారమునందు విశ్వాసము గలవారు వోట్ల సేయ వచ్చురేదు. భిన్నతీర్మానము సహాయనిరాకరణాధ్యక్షులను స్థిరపఱచినది. శాసనసభా ప్రవేశముకొరకు కాంగ్రెసు సంఘములను గాని, కాంగ్రెసు ధనమును గాని ఉపయోగింప వీలులేదని, ఇరువక్షములవారును అంగీకరించిరి. ఎన్నికల ఏర్పాటు కాంగ్రెసు యాజమాన్యము క్రింద జరుగవలెనని, వి. జె. వంటివారగు టెండల్ సెకరణను ప్రతిపాదించిరిగాని, తుదకువారు దానిని ఉపసంహరించుకొనిరి. స్వరాజ్యపక్ష మిప్పటికిని స్వయంత్ర సంఘముగా నుండి శాసనసభా ప్రవేశము కొరకు ఆందోళన సలుపుననియు, కాంగ్రెసు సంఘములనుగాని కాంగ్రెసు ధనమునుగాని శాసనసభా ప్రవేశమును జీవించుటకు కుపయోగించుట విశ్వాసద్రోహ మనియు, క్రమశిక్షణకు భంగకరమనియు, దేశభక్తుడు నెల్లడి తేనెను. కాంగ్రెసు సంఘము అన్నియు నికమీద నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమునకై తదేకదీక్షతో బనిచేయవలయునని, వెంటకప్పయ్య వంటివారగు కోరుచున్నారు. వీరికోర్కెను ఆంధ్రులెల్లరును గలసి నెరవేర్చుట ముఖ్యము. దేశభక్తుని యభిప్రాయమును నిరసించుటకు వీలు లేదు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షు లిటుల దెలుపుచుండ, కార్యదర్శి యగు ఆంధ్రులైన దగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు పేరువిధముగ వ్యాఖ్యానము చేయుట విచిత్రము. కాంగ్రెసుకు హజరై అక్కిడివాడ ప్రతిపాదనలను సంధిరాయబారములను గమనించిన గోపాలకృష్ణయ్యగారు, కాంగ్రెసు తీర్మానముగూర్చి విచిత్రాభిప్రాయమును దెలుపుట వింతగినన్నది. లాహోరునందలి ఎండమాతరమువలె కాంగ్రెసు తీర్మానమును చూచుచు, కాంగ్రెసుసభ్యుల ధర్మము శాసనసభా ప్రవేశమునకు గల నిరోధమును తొలగించుటతో నంతరింప లేదనియు, స్వరాజ్యపక్షమువారు రథకసంఖ్యలతో శాసనసభలను నిండుకొనుట తోడ్పడుట వారివిధి యనియు, స్వరాజ్యపక్షమువారు ఓడక యిబ్బందుల గాంచి యూరకుండుట వీరికి పాడిగదనియు, పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ మివిషయమై తేజఃమే జోక్యము

కలుగజేసికొనుట యవసరమునందు, గోపాలకృష్ణయ్యగారు కోరుచున్నారు. వీరి యద్వేషము ప్రకారము, కాంగ్రెసు సంఘములును కాంగ్రెసు సభ్యులును శాసనసభా ప్రవేశపాదులకు తోడ్పడవలయును. శాసనసభా ప్రవేశమును కాంగ్రెసు విధించి యున్నచో, గోపాలకృష్ణయ్యగారు చేసిన వ్యాఖ్యానమున కవకాశ ముండెడిది. అటుల విధించక బోవుటచే, గోపాలకృష్ణయ్యగారు కాంగ్రెసు సభ్యులను కాంగ్రెసు సంఘములను స్వరాజ్యపక్షమునకు తోడ్పడలేదని నిందించుట యభ్యర్థము. సహాయ నిరాకరణవిధానమునకు, శాసనసభల ఎన్నికల బహిష్కారము ముఖ్యమనియు, దానిని తొలగించుటవలన సహాయనిరాకరణధర్మ పడుగంటుననియు, బహిష్కారపక్షమువారు గట్టిగ నమ్ముచున్నారు. కాంగ్రెసుతీర్మానము వారి కిందుచే నేమాత్రము రుచింపలేదు. నిజ ములోచించిన, బహిష్కారమును తొలగింపవలసిన యవసర మిప్పుడు గనుపింపదు. దానిని ఎక్కువదీక్షతో కొనసాగించుట, దేశభివృద్ధి కవసరమై యుండెను. కాని ప్రవేశపాదుల సౌకర్యమునకై, వీరు రాజీ తీర్మానమున కంగీకరించిరి. శాసనసభా ప్రవేశమునందు కాంగ్రెసు జోక్యము గలుగజేసికొనవలయు నని వంటివారగు కోరగ, కదలమెదలని కొయ్యగొట్టుచును నడిపించు బాధ్యతను తా మెంతమాత్రము వహింపజాలమని మహమ్మదాళీగారు స్పష్టపరచిరి.

ఇట్టిస్థితిలో ఎవరియిష్టము వచ్చినటుల వారు ప్రవర్తించుట కవకాశ మిచ్చుట దప్ప, పేరువిధముగ తీర్మానించుటకు వీలులేకపోయెను. కాంగ్రెసు సభ్యులగు బహిష్కారవాదులు, ఎన్నికల కేటబుల తోడ్పడగలరు? కాంగ్రెసుసంఘము లిందుల కేటబు ప్రోద్బల మొసంగలవు? తమ విశ్వాసములను కాంగ్రెసుసభ్యులెటల విడనాడగలరు? కాంగ్రెసు కార్యదర్శివంటి బాధ్యతగల ప్రముఖుడు ఎన్నికలకట్ల కాంగ్రెసు సభ్యులు జూపెడి తటస్థ భావమును నిరసించుట య, వీరుగాని కాంగ్రెసుసంఘములుగాని స్వరాజ్యపక్షమున కెన్నికలవిషయమున తోడ్పడలేదని నిందించుటయు, భావము గడోపదు. గోపాలకృష్ణయ్యగారి స్వకీయాభిప్రాయము లిటులుండ వచ్చునుగాని, కార్యదర్శిగ వారిటుల బలుకుట విపరీతముగ నుండును. ఒకవంక దోపిడి జరుగుచుండగ ఉపేక్షపాించెడి కావలివానివలె కాంగ్రెసుసభ్యులు కొందరు వినోదముజూచుచుండుట సరిగాదని, ఆంధ్రరత్నగారు దెలిపిరి. కాంగ్రెసు సభ్యుల ననవసరముగ నిందించి లాభములేదు. బహిష్కారపక్షాధిని విడనాడవలదనియు, మహాత్ముని పద్ధతినే కొనసాగించి ముందుకు నడువవలయు ననియు, బహిష్కారవాదు లెంత బ్రతిమాలినను స్వరాజ్యపక్షమువారు వినరయిరి. ఈపక్షమువారు తమకట్టుదలను విడువకుండుటచే, కాంగ్రెసుసభ్యులకు ముగిలిన సహాయనిరాకరణధర్మమునకు కొంతపోసిగలిగినను సరియే యది, రాజీతీర్మానమునకు గాంధీజీయువారు రంగీకరించిరి. అత్యుగాని తమనమ్మకములను అసలే వదులుకొనుచునిగాని, సహాయనిరాకరణాధ్యమమును పూర్తిగ త్యజించెదమనిగాని, వారు వాగ్దానముజేసియుండలేదు. బహిష్కారప్రచారము నాపివేలెటవేరు, ఎన్నికలలో నిలచువారికి తోడ్పడుట వేరు. రెంటిని విశేషతారతమ్యము గలదని, గోపాలకృష్ణయ్యగారు గ్రహింపవలెను. కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు దేశభక్తుడును, కార్యదర్శులగు ఆంధ్రరత్నయును, కావించిన వ్యాఖ్యానములలో, దేశభక్తుని యభిప్రాయమే సరియైనదనియు, అవశ్యానుసరణీయమనియు, దేశ మంగీకరింపక మానదు.

శాసనసభలలో జేరి సహాయనిరాకరణము సలిపి, స్వరాజ్యపక్షము స్వరాజ్యమును చేరువకు దేచ్చుచో, సంతసింపనివారుండిరు. దాను, నైహూమొడలగు నాయకులు ప్రజలకేష్టమును గౌరవచాత్రులే. కాని వీరు తలవెట్టిన కార్యము సాధ్యకడ దిని యూహించినవారి యనుచూసము లక్ష్యజేసిరవడుచున్నవి. పూర్ణప్రతిష్ఠంభనరూపమున సహాయ నిరాకరణమును శాసనసభలలో కొనసాగించుకట్ల, ఈపక్షమునం దింతివంకు ఏకాభిప్రాయము గుదురలేదు. అందువిషయమై ప్రకటనమేడియు వెలువడలేదు. స్వరాజ్యపక్ష విధానము పూర్ణప్రతిష్ఠంభము సంకీర్తించదని, సత్యమూర్తిగారు చాటియుండిరి. కాని, ప్రభుత్వము వాదించి చివరకెడి స్వల్ప లాభముల నాశించి, పూర్ణప్రతిష్ఠంభము నవలంబించుటయే స్వరాజ్యపక్షాధ్యక్షుని ఉన్నతలక్ష్యమనారాధ్యతలుగాను నొక్కి వక్కాణించిరి. ఇప్పటికే తెలిసినంతవరకు స్వరాజ్యపక్షవలంబులలో దాక్షిణాత్యులును, మహారాష్ట్రీలును, పంజాబీలును ప్రతిష్ఠంభపద్ధతి నామోదింప రని యూహింపవచ్చును. బెంగాలు సంయుక్తరాష్ట్రముల సంగతి ఇంకను యెల్లుడలేదు. సాధ్యమయినను గాకున్న న, శాసనసభా ప్రవేశోద్దేశము శాసనసభలలో జేరి సహాయనిరాకరణమును కొనసాగించుటయే యగుచో, స్వరాజ్యపక్షము వారి కట్టుదలను మెచ్చుటకయినను వీలగును. అటులగాక సహకారభావముతో శాసనసభలలో బ్రవేశించి, సంస్కరణములనుండి రాబట్టదగిన స్వల్ప లాభములను రాబట్టుట కావత్తులైన యభ్యర్థులకు, స్వరాజ్యపక్షమువారు తోడ్పడ బూనునెడల, సహకారోద్యమమును పెంపొందించెదరు గాని, సహాయనిరాకరణోద్యమమున కిసుమంతయు తోడ్పడజాలరు. స్వరాజ్యపక్షముపట్ల ప్రజలూదాసీన భావము బూనుచో, అందుకు బహిష్కారవాదులు తరవాదులుగారు. వీరు తమప్రచారమును కట్టివెట్టి, కాంగ్రెసుతీర్మానము ననుసరించుచున్నారు. ఇంతిన్నను వారేమి చేయ? లుగుదురు? వోటరులు కలుపురు స్వరాజ్యపక్ష కాత్యక్రమమునకును, మితివాదపక్ష కార్యక్రమమునకును భేదమును గుర్తించ జాలకుండుట, అసహజము గాదు. ఆవిషయమును వీరింతవరకును స్పష్టముగ దెలిపియుండరయిరి. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులలో నీ విషయమై ఏకాభిప్రాయము గురురకుండగ ఇతరుల కేటబుల గుదురుచు? స్వరాజ్యపక్షము అవజయము గాంచుచో అందకు వారే బాధ్యులు. బహిష్కారవాదుల ననవసరముగ నిందించుట సమంజసము గాదు. దేశమున కడు సందిగ్ధ సమయ మరుదొండనపుడు, బహిష్కారవాదులు తమకు అత్యంతప్రియమగు కార్యమును విరమించి, విమత్యముకొరకు ప్రశంసార్పముగ మెలగిరి. ఇంతిన్నను లొంగిపోలేదని దూరుట న్యాయముగాదు. ప్రస్తుతసందర్భములబట్టి ఒక్కవిషయము బయల్పడుచున్నది. ఏకమయినను, స్పష్టాశయములతో తమకార్యములను ప్రారంభించినగాని లాభముండదు. గాంధీజీయువారు రదిజేయలేదనియు, ఇది తేడాలేదనియు విమర్శించుట సులభమేగాని, తాము నూచించెడి కార్యక్రమ మెద్దియో స్పష్టముగ నిరూపించుట అంతసులభమగుచు గాదు. మరియొక విషయము నెల్లరును గుర్తించవచ్చును. కాంగ్రెసు పలుకుబడి దేశమునం దింకను విస్తారముగ నున్నది. కాంగ్రెసునకు ఎన్నివిధాలములు వాల్చినను, ఎందరు నాయకులు చెఱసాలలకు గొంపోబడినను, అంతరంగికుగ నెన్నివిధములున్నను, కాంగ్రెసుతీర్మానములపై ప్రజల కింకను ప్రామాణ్యబుద్ధి గలదు. కాంగ్రెసు పలుకుబడిని

రుధిరోద్ధారి సం||రం భాద్రపదమాస బ|| ౧౨, శనివారము

సుభాషితములు

[జనమంచి వేంకటసుబ్బాస్వామి శర్మగారు]
(హరిహరసుభాషితము నుండి తీసికొనినవి)

- తే|| గీ|| మంచిచెడ్డల జక్కగా + వెలుగుటకును
సంకరంగ్రహణలు + సందుటకును
సుమారు లగువార లెల్ల రీ + నూత్తివ
మందు స్వేహము బొందిం + నా సతంబు|| ౧
- తే|| గీ|| ఉన్న పాపము బొంది + యున్న పండి
తులపంబును నెక్కంగ + దలచుపాదు
సతములకు సుభాషిత సరణి నుండు
నట్టి సోపానం క్రియ + నట్లు గొప్ప|| ౨
- తే|| గీ|| సజ్జనులు కుమ్మరుల వోలె + జక్కగాను
నరసి సుగుణము జూజులులను నున్న
వరసుభాషితము యావధు + కరసి యరసి
కూర్చుచుండురు సతతంబు + గోర్కెతోడ|| ౩
- తే|| గీ|| వరసుభాషితములు నెవ్వరైన వలదు
వల దటంచు దిరస్కారంబులకొరయు;
నరసి జహ్నువు లోకము + నరయ నెట్టి
రసము స్వాదువుగా నుండి + వస ఘటించు || ౪
- తే|| గీ|| తియ్యవైన సుభాషిత దివ్యరసము
గ్రోలి యానందమును జెందు + గోమలమరు
లమరలోకంబున దున్న + యమృతమైన
నూరలలంబె యగు నందు + పోక్తి మొగి|| ౫
- తే|| గీ|| పుణ్యమున సత్కుంబు + బుట్టు ప్రాణి,
పుణ్యమున సుభాషితంబును గ్రహించు
బుణ్యమున స్వామిగారు భార్య + పానంబున
బుణ్యమున కృతార్థుడో + పుత్రుడబ్బు||
- తే|| గీ|| దివ్యమయిన సుభాషితం + బర్యయ మగు
సంతసమున జమత్కా + సరణి గూర్చు
నరున, కింకరు దిగ్గళ + మరల బుణ్య
మంతయేని గడిపక + యేరికె||
- తే|| గీ|| సత్కులాచారశిలర + సదాచరణ
జన్మమెత్తంగ బురుషులా + సరసిజాన్మ
వెక్కు విధముల జిరకాల + మక్కజమగు
సేవచే గోరుచుండురు + సిద్ధమిదియ||
- తే|| గీ|| సంసరణదుఃఖభారంబు సంతమనము
నందు బడిన సజ్జనులకు + నబ్బు బూర్వ
పుణ్యశ్రమన రవిదీప్తి + బోలె వికర
సుగుణపుంజంబుచే నొప్పు + నుదతి భార్య||
- తే|| గీ|| మందరమునకు వ్యాధి గ్రా + మమాన కాధి,
పరువభాషిత యైనట్టి + భార్య యగును,
వ్యాధ్యులారంబు, మంత్రపాపముగ్ని,
భర్మచూర్ణము దప్పిన + తనయొడ గును||

“వేమతత్త్వము”

(వెల్లిగీతమున శనివారము)
[మూలే రాఘవరావుగారు]

ఆరయును ప్రవాహములు నదులందు జేరు
దరులు సాగరమును జేరి + మదము గొలుపు
గంధవహు నావహించును + గంధ మెల్ల
దై వికత్వము నొడొంటి + దవలియుంట
ప్రకృతి నెజగుణంబు; ప్రపంచమందు
నెదియు నేకాంతముగ నుండు + తెలుంగ; మింక
మందగతి నన్ను జేరవీ + మందుచేర?
కాంచుమదె యాకనమున న + గంబు లెల్లు
యంబున మోసగ్గుచుండెనో! + వోద్యమోత
రంగముల మైత్రి నెఱుపులెఱంగు గనెన,
బుద్ధిసీధపుతేజంబు + కనుధ నొఱయు,
సంధిమును ముద్దు గోనుచుండె + శిశిరము;
రిట్టిసోభాగ్య మంతయు + నెందుకొఱకు
చేడి నీలియమోది ము + ద్దాదకు||

పున్నమనాటివెన్నెల

[కె. వి. నరసింహాచార్యులు గారు]

అందముగదోచె నదె నిండు వందమామ
మెల్లమెల్లన వెన్నెల వెల్లివిరిసె
చలదనములకెల్లను శిల్పి యగుచు
లెల్లదనములకెల్లను దీర్చి యగుచు
అందముగ వందమామకెల్ల నర్యయగుచు
మానసివశ్యమున దివ్యమంత మగుచు
ఉర్వి మరువిద్దెలను వెల్పు నొజ్జులగుచు
సంతసంబునకెల్లను జనకమగుచు
కారలకు వోరులకు కెల్ల వైరి యగుచు
కేవలకుసుమావళికి గిరిగిరియగుచు
మెల్లమెల్లన వెన్నెల వెల్లివిరిసె
నీలిచీగు విడచాడి నీటుమొఱ
తెల్లచీగున గట్టిన తెరవముట్లు
అంధతమసంబు చెట్టుల యడుగుబట్ట
వెన్నెలలు గల్లరాతిరి వెలయుచుండె
వైకలంబుల కొకవింత చాటు నొసగి
సౌధములకెల్ల నొకతీరు చలువ నిచ్చి
మందకుసుమావళితోడ కూర్చి జేసి
మందవననామరములతో మైత్రి దార్చి
యందరకు నూత్న భావంబు లమరజేసి
మెల్లమెల్లన వెన్నెల వెల్లివిరిసె
నపుడు పసిపాపలను ముడులాడువారు
నాడువారల మేలంబులాడువారు
వసిడిగిన్నెల పొల్పొసి బయలు జూపి
యెల్లదగ్గ చందమామ, జాబిల్లి రాకె
పాపతో నాడుకొని పోవె శత్రుమాపు
లనుచు పసివిడ్డలను ప్రేమ సరయువారు
మేలువేసంబు లూని పాపాణవోడిగి
కేల వేరలంబులును బట్టి లీలతోడ
నర్మగుణులను గూడుచు నవృత్తము
తీరుగబడారు వెంబడి తిరుగువారు
మందనపు సొమ్ము లందమ్ము మరుదులను
మందగతులను రాయంచుదనము లడచి
మించుతీతల బోలిన మేను లనుర
పలుకు పలుకుల పులకండె లూలుచుండె
కల్పించినన్న లొక కొంత గన్నదంగ
వైదు నరయకొనుచు బల నీటుతోడ
చుట్టి లోతోడ ప్రేము గూర్చి మాటలాడు
కొనుచు నిలుతోటయందలి కొనికెలన
ప్రియులరాకనై కడు వేమవారు
శత్రులకొని మంచుతొలికాకల్పసీరు
కొనరి గునగునలాడుచు గూడికొనుచు
కలకలని నవ్వు వెన్నెల గలసికొనగ
ననుభవైక వేద్యం బగునట్టి సుఖము
లనుభవించెడువారును మనము లలర
చందురుననీడ గాన్నియ నందమునకు
విందనర్యుడు చెలిమోము నందడింప
చమకములనున్న వద్యంబు చవుమొఱ
గ్రోలువారును నైరి యశ్వేర్యయందు.
నెంతవెన్నెల యుండిన నేమి కలదు
ప్రేమో పురుషు లెవరో తెలియలేదు
పురుషు లెల్లర ప్రేమ్యుల బుచ్చుకొనిరొ

కన్నకడుపు

[కొత్తపల్లి సుబ్బాస్వామిగారు]

బయట బోవద్దరా! వహులిక్ష్మ!
నిను జూడకే నొక్కటము నిల్వకుర!
బయటబోయిన బూచివారలు నిన్ను
బట్టుకొని పోయెదరు బహు ప్రారంభి
ఓడుదుక్ష్మ! నీవుక బయట
నంచరింపంగ బోవ జనదురా తండీ!
దొరకరా నా యంచ గరమునంజితి
బరమసమ్మత సిక్ బంధింతు చిన్న!
నామాటినర! దుండగము నేనుకుర!
ననునీడిపోవరా! ఘన నీలబద్ధ!
రాధ మాచిన నిన్ను రారమ్మకుండు
జెయిచెట్టియొప్పురా చెలువుగోపాల!
తెనెనీకొని నిండుకాతుకంబును
గోపికల నీకొఱకు నోపికల వీడి
యెదురుచూచుచు నిన్ను వెదకుచున్నాడు!
వెదురుపొదరిండ్లలో వెదకుచున్నాడు.
బయట బోవద్దరా! వహులిక్ష్మ!
నిను జూడకే నొక్కటము నిల్వకుర.

ప్రేమ పుస్తకంబు చేబట్టి చెలిగొక్క
లేక యద్వైతమనుచు లీల గొనిరొ
యెట్లులెన నానంద మెచ్చుచుండె.
వెన్నెలలు ప్రాధుత్వి స్వీకరించె
పాల్కవలి పొంగి పొలిసెపగడి యయ్యె
అమృతవర్షంబు గురిసెనయంబ ముదవె
పిండి యారంగ బోసెన విధము దోచె
పాలగచ్చునొసర్చిన పగడి వెలసె
నింకెంతకు సంతసం లినుతుండెచె
క్రోలి చదివాడ నిని మండ్రిపొలు గావు
నిగను భయంబు బుల్లెల చెండ్లు గావు
కొంగిలింపం గడదెలి దిగ్గరయుగాదు
నెమ్మి నలరుకును చందనమ్ము గాదు.
కాన నిది యరి యునెల గడవరాని
కాయబని మాయయే నేమి గావనింగ
జగతి వ్యాపించె వెన్నెల లగజేరితొగ
నలరువిజాకాని కుంభంబు బసెడు ప్రస్తు
మెల్లదల నవతిహారంబు హేమ్యులందె
జారులను చోరులను దుష్టపాపాదులను
అవనివలెను మహా బోలు శత్రులకొక్క.
తెలియకు లేదు కన్నారెల్లెలు లేని
ప్రీతిలంబెల్ల నొకట నెన్నెన మమ్ము
కనుభవెల్లెడ స్వప్నముల ముదరె
నింతలోలమమ్ము లెన్నెన్నెల్ల
కాలంబ్రంబు నెరుంగ గలమ మనము
దీని సంత్రిగిమ్మెమ శేపు దోడు
పంచభూతాత్మకుండు ప్రపంచమయుడు
గలుగునటె చానితెలిచుగా కలమ మనము
గాన నింతట విరమింప గడని జుతి
నిట్టివైధిర మెప్పుడు నిన్నుకోరు
నిట్టియానంద మెప్పుడు నిన్నుకోరు
పరుమునకు శివోపశ్చద పంచమ్ము
లకనియానతి కలమూని యుదరికలె
నిదురగూరగన్నావ నిర్మలముగ.

భాషాత్పత్తి

జేకుమళ్ళ రాజగోపాలరావుగారి యుపన్యాసము

శ్రీ నిజాం శాశాలాంధ్రవాఙ్మయ సమాజపక్షమున
మ-కా-రా-శ్రీ, ఘోషముల్ రాజగోపాలరావుగారు (బి. ఎ.
ఎమ్. ఆర్. ఎ. ఎస్.), మదరాసు కృష్ణభాగవతాం
తెలుగు కందీరులు, “మనభావలు; వాని యొక్కపత్రి”ని
గుఱించి యుప్పైనింజిరి. బ్రహ్మశ్రీ రాయప్రోలు వెంకట
రావు సోమయాజులుగారు (నిజాం శాశాలాంధ్రపండితులు)
అధ్యక్షురీ వహించిరి.

చిన్నతనాన నేను తెలుగు చదువుకొను మంటిపప్పుడు

ఇటువంటి సందేహములతో శాంధ్ర విమర్శకు దొడంగి
నప్పుడు క్రొత్త, క్రొత్త యానామానములు కలుగగా “టింధ్ర”
అను కీర్తనయొక్క యర్థ మేమిట? తెలిసికొనవలసి వచ్చెను.

విశ్వామిత్రుని యేబదిమంది కుమారులను దండకారణ్యమునకు వచ్చి తమ నివాసస్థాన మేర్పఱచు కొనగా వారలనంతరి వారే యాంధ్రులైరిని కొంచలను మన్నారు. (కీ॥ పూ॥ 1100, (లే॥ 2500, లేక 4000) లో నీసంగతి జరిగెనని యనుచున్నారు. కాల మింకను నిశ్చయముగ నిర్దీకరముగాలేదు.

ఎఁ యెట్లున్నను, అధమపక్షముఁ క్రీకృతాః ॥ రా లానే
యాం శ్రుతిః సాం దీర ము తు ని క్షం క య ము య క
“అంధ” అను పదము యొక్క యార్థము తెలిసికొన
వలెను. అగస్త్యుడు “అవ” దేశస్థుల పురస్కారదనియు నరే
డు దక్షిణ దేశమునకుఁ బోయినపుడు పీఠలకింపయిన మాటల
నాఁడను వివేచనియు, నది మిక్కిలి మనోజ్ఞుడుగ నుండుచే “తమి
ళ్”, తమిళ్”, (తేనె, తేనె), అనిననియు నందుచే “నరవ”
భావము “తమిళ్” అను పేరునచ్చెననియుఁ జెప్పెదరు. అట్లే
“తెనెఁగ” ను మాట తేనెలానుండి వచ్చెననియుఁ దియ్యనిబాస
కాన దీనిని తెనెఁగందు నినియుఁ గొందిలు చెప్పుచున్నారట.
కాని ఈపుస్తక తి చరిత్రకారునకుఁ జాలదు.

“తెనుగు,” త్రిలింగబల్లి తిద్భరమనియు, “తెనుగు”

గారముతో సమంబుగఁ గాజీగి మించు నోయారిమేని సిం
 గారముతోఁజెలంగు లఁకఁలని నీదగు పులి నీదగునో
 మ॥ బలభిన్నులకలవినిలదచితోఁపాలాశి దండఁబుతో
 కలతాశో నుమాధ పంతుమఁటాఁ కాండంబుతో స్వర్ణకుం
 డల మాణిక్య దూంధితోఁజ్జ్వలఁపాఁ బద్మంద్వభాగంబుతో
 చెలువై నిల్చిన బాణఁ గాంచి మది రాఁజీవాక్షి యాశ్చర్యయై
 నీది దాశీరం నీయ కూతురంఁ దాశీ మిగుల
 గోరి కలరాజాపూవుఁకొరివెక్కు
 పలుకు మారాజుగ గ నీశివలయొద్దటి
 వంతు నిచ్చెద నీనుతాశీరం నయి ॥

ఈ గ్రంథపు తొలి రిక్తవివరములు లగు శ్రీ లక్ష్మణరాజు
సోమకవిగారు మా పరిశోధక మహామండలి కొనంగి తమ మాతృ
భాషాభిమానము వెల్లడించినందులకు మా కృతజ్ఞతా వందనములు.
ఇది శ్రీ కావ్యసాధి చరితాని లచ్చూరావుగారు తమ యనుదీర్ఘ
ధృగ్రంధన సమర్పణనం దచ్చు వయించి ప్రకటింప గలదు.

చంద్రగుప్తుడు, తనకుమార్తె శిశువైయ్యుండిన కాలమునఁ
తేకాంతరమునఁబోయి, బహుకాలానంతరము తిరిగివచ్చెను.
ఇంతలోనామెనయినమిశ్రీలావణ్యవిలాసినియొందనాతఁడు
తేకాంతరమునుండి వచ్చి యామెను చూచెను. అంతట నాతని
వనను చలించెను. ఆమెయు మిగుల భయపడి తననగరమువదలి
పోతిపోయెను; శ్రీశైలప్రాంతమునకు వచ్చి అపులను గాచు
కోనుచు నుండెను. అందులో నొక యావు సాయంకాలమున
బాలిచ్చుట మానితయయిండెను. ఎఱఁ జగమనుష్ఠుఁడెవ్వరికీ
గానరాకుండ బాటపిరికికొని పోవుచుండెను. అతనిఁ గనుగొన
వలెనని యొక నాడు వేచికొనియుండగా నకఁ డదృశ్యమైపోయి
కలతాఁ గనుపించెను. అతఁడామెకు సాక్షాత్కరించిన శివుఁడు
తనకొక దేవాలయముకట్టుమని యాలిఁదాజూపించెను. అయ్యల
యమే శ్రీశైలమున నుద్భది.

ఈ గ థంబరియ్య (కీ. శం. 200 నాటిది. నాగార్జునుడు
బౌద్ధమత ధర్మముల నన్నింటిని బ్రదీపింపఁజేసిన మహాశయియైదు.
ఇతఁడు శ్రీశైలమున విసంయమందైన; మిల్లందునతో బౌద్ధమత
మునుగూర్చి మహా వివాదము జరిపి యరినిని బౌద్ధునిగఁ జేసెను.
ఈ నాగార్జునుఁ డాఁగ్రుడు. అప్పుడు శ్రీశైలము బౌద్ధక్షేత్ర
ముగ నుండెను. బుద్ధశత్రుఁడు ప్రచారింపిన మరిము రాసురాసు
క్షీణింపఁ దొడగెను. తెల్పుమందికి యితఁడుచెప్పిన విషయా
ములతో నమ్మకము చేడెను.

బుద్ధుడు నా సేతుడనియు నతనిమతి మార్చనమ్మరిమఁ కాహుడనియు, బుద్ధులు భ్రమించిరి. అటువంటి వేళ నాగార్జునుడుఁ జెప్పఁడను నాగార్జునుడు, బౌద్ధమతము యొక్క నిజమైన యార్థమును నిరూపించి అరికుఁబూర్వము, బుద్ధుడెపుని వాక్యముల యార్థము నుంగఁ దెలిసికొనఁగి పట్నము భ్రమించిరేగాని బుద్ధమతమును ఘనమైనదినియు నతఁడు నిరూపించెను. తత్పూర్వము బౌద్ధమతమును “హిసాయానా” యనఁపఱచితిఁడు “మహాయానా” మఁదమును స్థాపించెను. చినా జపానాది దేశములలోని బౌద్ధుల “మహాయానా” మతము నరిలఁబించి, యాంధ్రుడగు నాగార్జునుని దివ్యమతమునకు మూలపురుషునిగ నెన్నుకొని, నాగార్జున పదవివ్యాస ప్రపూరితుని శ్రీశైలమును, బౌద్ధమతపునరుద్ధరణ స్థలమైన శ్రీశైలమును, రిమకు బరిమ పుణ్యస్థలముగ గణించి, ఆ సుశ్రేణిమునకు యాత్రార్థమై రాకపోకలు నలుపుచుండిరినని సంకలంబు నాగార్జునునకిగాని తజ్జన్మస్థానమునకుఁగాని, మన మొసర్పఁగల మర్యాద యొందుకలదా?

ఈ విషయముల వలన మనకు జేతయన్న జేమనగా, శ్రీశైలము శివశ్రేష్ఠమైన తిర్వార్తశి (200 ఎ. డి.) 'తెలంగాణ సాహిత్యము' వచ్చినేగాని. యిది పురాతన సామూహికాదు. కాని "యాంధ్ర" యను పదము అతి (పాత్ర) తమై యొకరేయి బ్రాహ్మణములలోను, భారత భాగవత రామాయణములలోను గాన్పించుచున్నది. దుడకారణములతో నాంధ్రసంగమము చేరి శాతవాహనముందెని యొకరేయి బ్రాహ్మణములలో నున్నది. భాగవతములలో జాబూరుని వర్ణించినపు డండోంధ్రుడని చెప్పబడిను. వింధ్యకర్మములకు దక్షిణమున జాబూరాదు లాంధ్రులు గలరని చెప్పబడిను. ఈ క్రింద రామాయణములో "అంధ్రసంగము" చెప్పబడిను. దక్షిణమూర చరిత్రలో దండి యాంధ్రజేతమును నుడిపి యున్నాడు.

“ఆంధ్ర” వాటిని గురించి యింక యేదానికంటెను ఆంధ్రుల
 బాధ్యుల! ఈ అనాధ్యుల! ఆంధ్రులలో, వర్ణసాంకర్యము
 లేదు. వారిలయందు ఆస్థలక్షణములే కనిపించుచున్నవి కాని
 యావ్యములేదు. అయితే చట్టమును గూర్చి ethnology
 వారి నిర్ణయము సేసినచో ఆంధ్రులు ముఖ్యముగా వాద్యులే
 ఆంధ్రుల పుత్రికీ తిని గూర్చి వివిధ భిషాయములు గలవు.

(1, పిం మెట్టు మెదట Australia (ఆస్ట్రేలియా)
 జానీచానియె, మాన్యు వానరీరాపమనుండి మానవరాప
 మను గొకమను పి యటనుండి వచ్చి దండి కారణ్యునిన కనిపించి
 దినియొక గొండలు తలంపురి.

(2) ఆశ్రీయమునండి యాశ్రీవాకము నొక మహాభూ
భాగ ముండినయియు, ఒక మహాపద్రవమువచ్చి యాభాగము
నముద్రముగా మునిగిపోయెననియు, ఆపద్మచక్రం నివాసముల
కన్నాకుమార్తెగమునకు వచ్చినయియు, ఆధ్వానమును 'లక్ష్మీ
రియ' అని పిలిచినయియుఁ గొందఱ యభిప్రాయము. ఇది యాశ్రీ
వర్ణముగ నున్నది.

పితౄరము

శంకరా: లాసము - ఆముద్రితము

ఈ గ్రంథము గవించిన యంతకు అల్లమరాజు రామ శృష్టిజివి, ఈతనిది చాలతగ్గోత్రము. నారాయణాచల మాహా త్మ్యము రచించిన రంగధామ కవికి పుత్రుడు. భద్రాచరిణయ యు రచించిన నుబ్రహ్మశాస్త్రికవికి భీష్మోదరాగ్రాహుడు. ఈతడు వైద్యుడై విజయము, సత్యభామావీలాదులు - అచ్చుతెనుగుద్రావ దీపరణయను గౌతమీమాహాత్మ్యము, కవిచకోరచందోదయము వాసునుదురభ్యాసము, నుకవిజనమనోరంజనము నుశోభాచరి ణయము చున్నగుగ్రంథములు రచించినటు లీగ్రంథమున వ్రాసి కోని యున్నాడు. ఇందు వాగ్గిసిని గాక ఆధ్యాత్మికరామాయ నును కూడ నీతికు రచించినట్లే. ఇది మా జరికోభక మహామండ లికి చేరినది. ఇందు చుండు దీనిని గురించి తెలియజరచెదను. ఈ శీతనువిలాస మను గ్రంథము అయి దాశ్వానములు గలది. “తహా రాత్రీ శీత గ్రంథ కల్పసావితిశ్చి,” అని గద్యముందు వాగ్గిసికాను నంతటికి ధీని విద్యాపాండిత్య మికి వేట చెప్పరల యువా? (శీతః—శీతః); ప్రియోగించుచు వచ్చెను. ఇది శ్రీనాటికి కృతిగా సహస్రీగించు ఇందు గంగాదివర్ణనము, శీతనుని మహిమములు యోజనగంధి నూతోద లుచు భీష్మోదయము సత్య కతి వివాహము మున్నగు కథలంతయు చిట్రియగను నశ్రింపి శ్లేషముచూడటతో సొంపు సొంపునటుల తన భాషాపాండిత్య ముల్ల నిందు కిరిపించి తన సరసనశ్చిత్త్య మంతయు గుడిచిచ్చి మిగుల శృంగారపాగ్రిధాన్యముగ రచించెను. శైలికై కొన్ని కథనముల నుదాహరించుచున్నాను.

శ్రీ పారసంధపార ఘనః శాం నుసారభమలో పయిత బయిత
కారులంబు గాగ వేదకలలు మేలో పదియాయనెన్నె బం

రాజశేఖరకవి కావ్య మీ మాంస

౧౨

బింబప్రతిబింబకల్పనమీమాంస

కావ్యమే యేన ప్రాచీనకవిసంఘాతాత్మకము. కావ్యనామకే దుర్లభమై అస్తివస్తయే యస్మై కర్తవ్యమే తుల్యమే దోహతుః కవ్యము. కనుక వా రేవైచిన్వనకర్తవ్యమే సంస్కరింప ప్రయత్నింపవలయునని ఆచార్యులనిరి, అట్లుకాదని వాక్యవిరాజు పలికెను. ఆకవిమాట లిది— “కవంచము పుట్టినవాడునుండి నేటి కలవరకు ఎందఱో కవులచే ఎన్నియోవిధములసారము గ్రహింపబడుచున్నను సారస్వతపరివర్తనము ఇప్పటికి అభిన్నముడనగు ప్రకాశించుచున్నది.”

అత్రాత్మకతల ప్రతిభాభాగమునకై పరబంధములను విశాకించునది. ‘పరగ్రంథావగాహనమున తక్షణమున లగు అర్థములు వేలువేలుగా వచ్చెత్తవచ్చునని’ కొ. దత్తచరణుడు. ‘ఆ గ్రంథములలోని విషయములను చాచుగా మార్చుకొనుటయే ఇందులకు ఫలము’ అని యజ్ఞశాంకరుడు. ‘మహాకవిలకు సంచారిని లగు బుద్ధులు ఒక్కొక్కప్పుడు తుల్యార్థమును ఉపసాహించు ను గనుక అచ్చానిని పరివర్తించుటకై పరగ్రంథములను ఆసక్తితో చదువవలయు నని ఇక కొ. దత్తుడు. ఇచ్చియును మిథ్యాభూతములని యాయాచరించుడు. సారస్వతకర్తవ్య అవాత్మ్యా

వాదులకు జన్మస్థానమైనది యాగ్రంథకేతము. వాగార్థమునకు, చావ్యార్థమునకు, సంస్కృతమునకు ప్రాసనపుస్త్ర ముచీనాశానికీ అందుండి జపాకాలోకిని కడకు లాటికా లోనికిని భాషాంతరీకరింపఁ బడినది. ఆంధ్రులమైన మనకుమాత్ర మయ్యది దొరకలేదు. కాళిదాసు నటి మహాకవినిఁ గూడఁ బకటఁ జేసెను. గలవాడై, ప్రభాభంగధరఁడై, నిరవమానతార్కికుడై, కలిగినచేదీక్షాగాతాంధరివశాత్ నూనాస్తావరపాత్ర అను స్తోత్రములో నిధితుడై, దీక్షాగాతాత్మకుడు మన ఆంధ్రుడే. అంతరాజ్యవాతాంతరము, 2 వేల వర్షముల క్రిందట, పాంచాల ముగరకు సహార రాజ్యర మనే లిన కూరు లాంధ్రులే. కేటివాటికి వారల నందఱును యాంధ్రులము. ఈనూ, తెల్లబోవుచున్నారము. ముత్యాలవరిత్ర తెలిసికొని యాంధ్ర పీఠులవామము సర్వవికృతియు, గావించి, గొప్పమెప్పుడైన మనభూమిల సమగరించి నూతనవికాసము నందుటకై యాంధ్రులెల్లఱు సర్వార్థముల బాటుపడెదనగాక.

అధ్యక్షకోపన్యాసము

మనలో నొక్కో, యిద్దరో, ప్రాచీ, జర్మను మొదలగునవి కేర్పకొను చున్నారేగాని చీనాజపాత్ర భావల పాఠశాలపుట కర్మగును లోడగినవారలేదు. చీనాభావ కేర్పకొనువలకు మన యాంధ్రభావను గూర్చి ఎంత మార్తమును విచరింపఁజాలము. చీనాభావము “నాతకము” అనికొన్ని కథలు (Folklore) కలవు. వీనిని “జేన్” గారు ఆంగ్లీకరించి, అ. దొక కథ పాఠుని బాసల గతీతి; వాకిరీ డ్రీ యాధికాః (ఆంధ్ర: స్థూర: దృఢము) చారణామర కథయు ముద్రిం. (నాప్తి కామర) కథయు నాకథలొక జెప్పబడియున్నది.

ఆంధ్రులకునుచుదవులకును నిశేషసంబంధముకలదు. “ప. పి.” యనునది పాపారధ్యు Black cotton soil land నల్లరేగడ భూమి; కడప: భూమి) etc పూర్వము: సరిహద్దుమట్టిలొకానూ నేకములొని నాకముల పాండవశాసు సారూప్యముగ నున్నవి కృష్ణాభీమానుభూ, కృష్ణాభీమనామాంకితములు. “త్రు” యను నామము (ప. ద్రావురపు: త్రు: యు) యుద్ధివర్తనామ కిద్ధిక పనుట నిస్సంకోచము.

ఆంధ్రులేగాక. అయ్యరులు అయ్యంగార్లు మొదలగు బ్రాహ్మణులంతయు నిస్సంకోచముగ నాద్యులే. ఆర్యులొక వాద్యులొక అన. ప్రశ్న బ్రాహ్మణేతర విషయమైనది. కాని, పురుషసూక్తములొక జెప్పబడియు చతుర్వర్ణముల వారు నొకప్పుడు ఒక్కటిగ నే యుండిరి.

హిందూభావమును ఆంధ్రభావమును, “ఇల్లు” మొదలకు పదలలలో సారూప్యత గలదు. కొరాటా (అరబ్ భావ) నమాన్ (నమస్కరితకము) నెవ్వనవ్వను, “ఈయనా...” etc నెవ్వచున్నాడు. ఈయనా అననది తెలుగులోని ఈవు అను నది. “ఈకే వందనము” అని తిన్వంత్రార్థము.

కేవల సత్యమే యాద్యముగ నిడికొని ద్వేషముద్ధి దూరముగావించి, పాటుపడన నేగాని దేశభావ చరిత్రలు ప్రకటన కావేరవు. భాషానిచయము లొక్కటొక్కటి కరిగో ధించినప్పుడు నూతనవిషయము లభ్యుక్తిరము లొందొందునంభ నిల్లుచున్నది. ఏదియున్నను ఆంధ్రులు మిక్కిలి పురాతన కాలపు వారు.

కృతజ్ఞతానేకవందన సమర్పణాంతరము సభమగించెను.

శి, జయరావు,

కార్యదర్శి.

(3) ఆంధ్రులు మంగోలియాలోనివారు; అటునుండి వచ్చి ఐదిట్లనకు వచ్చుచుండగా హిమాలయములు అడ్డువచ్చెను. అందువలన వారు ఆంధ్రులీతికై, 2 క చీతక పాంచాలకేతమునుండియు నింకొకచీతక ఆసామనుండియు వచ్చి హిమాలయగ దక్షిణప్రాంతమునఁ గలశివోనిగిరియఁ గొందఱుదురు. ఇట్టిరహయలై వచ్చుటకు రహదారి 1000 వర్షములు పట్టియొందును. అప్పుడు మంగోలియాలో వీడ్వడినవారల హనిమనచులు మఱువ నొక్కరి నొక్కరెల్లు తెలిసికొనికొ దైవమునకే తెలియును.

(4) సరభతులైన మనభూమి ఆఫ్ఘనిస్తాన్ మూలము గ వింధ్యాద్రికవచ్చి యచ్చుటనుండి దక్షిణముగఁ బోయెనట వారే యాంధ్రులని కొందఱుండరు.

హిందూకేతము మొగమెటుంకక యాద్యచ్ఛిక్షముగ నెన్నుకొని యిచటికి వచ్చి రెండు మూడు విషయముల “వాదరాజాధికార” గాఁ దెలిసికొని, హిందూజనరైత్ర బ్రాయదలంపు పాశ్చాత్యులే, యొక్కటా, మనకు కరణ్యములుచే మనశ్చిరయిట్లు తామువారుచున్నది కదా. ఆయా మైదులలో “జిర్” అను పట్టి ఐదున్నదనియుఁ దెలుగున “జిర్” నఁగాఁ బట్టెను కనుక నాంధ్రులు ఆసియా మైదులలోని వానియుఁ గొందఱు చెప్పిరి. ఇంతకన్న నందఱు “మైదు నియాణము కలదా?

సత్యమెంచియూడ నాంధ్రు లాభ్యకాతివారు కాని వారి భావ యాన్యామై యుండుయూ వారలయ్యలై యుండుయూ బల్యురపాశ్చాత్యుల భ్రమింపఁ జేసెను. ఆంధ్రమునకును పాశ్చాత్యభావలకును విశేష సంబంధము కలదు. తెలుగు: “త్రాగు” అను పదము కలదు. ఈపదములో “త్ర” కారము, రేఫ, అరగున్న “గ” కారముకలవు. పూర్వసాస్త్రము (తేజ: ద్రుతము) లోపించి నప్పుడు తత్సూచకముగ ననున్న వచ్చుచున్నది. ద్రుతము: త్ర: ద: ర్వాత: క: చటతపలు గజడదబలుగ మారుచున్నవి. కనుక “త్రాగు” అనుపదము, లోలక “త్రాంకు” గ నుండెను. నా లు క తి లు గ ని పా శా చ్చ త్త లు త్త కాలమునకు “డ” కార ముపయోగించుట నిఁక కాదు కనుక ఈ “త్రాగు” అను మాట ఇంగ్లీషులో (డిక్ (Drink) గాఁ బరిణమించుచున్నది. ఇంగ్లీషులో వ్రాయుట అనుపదమునకు రైట్ (write) అ.దురు. ఈపదమునకు రైట్ కాని వ్రాయుటలో బ్రాక్షర చేసిన వకారిము వారి బచ్చారలలో కదలి వైచిరి. ఈ (write) అను మాట తెలుగులో “వార” గనున్నది ఇంగ్లీషులో (డింకు లోని ద్రుతము తెలుగులో “త్రాగు” లోను చచ్చుంజుడటన్నను నరకున్న గాఁ గాన్నించుచున్నది. అంగ్లము (write) లో ఉచ్చారణంబడటన్నను (తెలుగు “వార” లోని వకారిము) కదములో వారలుంచుచున్నారు. ఇంతియగాక సామాన్యపదములు (English) లోను తెలుగులోను వెక్కిరింపుని. (cut) అనునది కోరికను, (put) పోకెను, (loat) కోరికను తెలుగున నున్నది. తెలుగులోని “పిలుచు” “పిలుగు” అనుపదము (English) లోని (Break) అనుపదమే. ఇతలు (Tamil ఇరులు) అను పదము “రేలు” గ. నెల్లు మారుచున్నచో అట్లే పిలుగు అను పదము (break) మారుచున్నది. లాటికా భావ లో “ఒరెజా” (Oriza) అను పదము ఆరణములో “అరిసి” గాను, ఇంగ్లీషులో rice గాను పరిణమించుచున్నది.

ఇందువలనఁ దేలున దేనునగా నాంధ్రభావ బహుపురాతన భావ. ఆసియాలో నుత్తరభాగముననుండిన జనులు వేర్వేలుగ నన్యదేశములకుఁబోయిరి. పాశ్చిమదేశములకుఁ బోయినవారలు ఆంధ్రులు. దక్షిణదేశముల కేగినవారు ఆంధ్రులు.

ఆంధ్రభావమును మళయాళమునకును సారూప్యతగలదు. ఇంటిపేర్లు, పదార్థములపేర్లు రెండింటి నొక్కటిగ నున్నవి. “చప్పడొడుగెను” అని తెలుగున ననునట్లే మళయాళమున “పరింగి లొడంగినవారు” అను నెట్టిపేరు కలదు. “పంచదార”, అఁగా మళయాళమునఁగూడ “పెక్కరయే” కన్నడము తెలుగు నొకప్పుడొక్కటే. “అవము” నఁగా విశేషము కిల్లుమచే యునదిని కొందఱుండరు. ఇది నమ: జనముకాదు. అరవిము లొలుకెన్నడమే. ఈత్రులక్కాటు మొదలుకొని కన్యాశుమార్త్య గ్రమువలకు నుడు భూమి తెలుగువాడు, “అరమవాడు”, అని పిలచిరి. “హిమము” లోని మకారిము వకారిమై “ఇరము” అగునట్లు, అరమవాడు “అరమవాడు” అయిన.

తెలుగుననున్న “ఇండు” ప్రత్యయము ఇంగ్లీషున ఇసాన్ (ison) లోను, కన్నడమున “ఇను” లోను గలదు. clean, cleanse rinse

తెలుగు:—చిలించు, గారించు, విన్నించు, కన్నడము:—చికిలించు, గారించు, విన్నించు.

అతి పురాతనమై, యొకరేయబ్రాహ్మణకాల విదితిమై చీనాభావకేత్ర ప్రధిరమై, విశేష శ్రేణి ధురీణులకు నాగాదు

ననగోచర మగు ఏ కాగ్రతతో నుండినో దృష్టావ్యవస్థము వాయుమున తనంతలానే విభజించి ప్రవహింపఁబడు.

వెద్దలుకూడ ఇట్లే అనిరి.—కర్వతీదేవి మహాకవియగు వాకిరీ వ్రాడనట్లు నున్నను కర్వార్థసార్థమును కనఁజూచును. తప్పిన్ననుకూ బ్రాధవస్థలనున్నను గోచరింప నే గోచరింపవు. అన్యదృష్టములగునర్థములయొడ మహా పురాతనభాషాయులు. కాని ఏకదృష్టకర్తవ్యముల విశిష్టతకై యగుదురు. కవులు చర్మంతువు లయ్యెను పదార్థముల కనుగొనునట్లును ల్లితులను గాని కవాసాక్షుండు గాని కనుగొనఁజాలడు కవుల మతిదర్పము మునందు ప్రపంచంతయును ప్రతిఫలించును ఇట్టి మహాత్ముల యెదుట ముఁమెప్పుడు పదునయ్యెను కర్వార్థములు ఎల్లప్పుడును అనాంధ్రాత్మకముగ పక గర్తవ్యముండును. చి తె కాగ్రతతో యొగులు కనుగొనెడి చిన్నతనసూరూపమున: కవులు వాక్య త్రిమితేతనే సాధుతురు. మహాకవుల విషయములలో ఇట్టివి కములు గలవు. “అంతయు నిక్క మేనని” యాయాచరియుండు, అర్థము అన్యయోని యనియు నివ్వాతయోనియనియు అయోని యనియును ముత్రైఁగులు. అందు అన్యయోని ప్రతిబింబకల్పము అతేభ్య: పభ్యము ననిరెండువిధములు. నివ్వాతయోనియును తుల్యదేహితుల్యము పరపురపవేగవద్ధమునని రెండు విధములు. ఇంను అయోనియన్నో కదునొకఁడువిధములు. అందు అదే అర్థము గలిగి వ్యాకాంతి విరచనాపంమైన నాక్యములు గల్గునది ప్రతిబింబములాంటి ఇతరవిధముల అర్థవిభేదము ఒకటాటి సంస్కారముచేత ప్రాత్యక్షమే త్రొత్తిదై వేటుండువు విలె గాన్నించునెని అయ్యది ఆతేభ్య: పభ్యము నాభ్యము అనున. నితాంతసాదృశ్య ముండుటవలన విషయములకు భేదమున్నను అభేదబుద్ధితో నుపరించునది తుల్యదేహి తుల్యచనివాకొందు.

మూలకేత్యముగలిగి అనేకవిధము లగు పరికరములతో నొప్పెడికావ్యము పరపురపవేగముతో సమానమైనకావ్య మని నుకవికేత్యములు ఎటుంగవలయును. అని యిట్లు చేసి వర్ణించిన శాల్మలికములగు నిబంధములు ముప్పదిరెండువిధములగు వారణోపాయములును కవులకు గలవు. ఈ యర్థభేదములకు తిగింట్లే అయినాంధ్రములఁ బోలి నా లు గు విధముల గు కవులును అన్యరసములై యున్నారు. అ యి ద క వాఁ డు అన్యివ్వచరము లగు అర్థములను విశేషనచేయువాడు. వెద్దలును ఇట్లేపక్కరిగదా మాడు:—కవి, భావముడని ముంబుతుడని కర్మకుడని ద్రావకుడని నాల్గవిధములు. ఈనాల్గవిధములగు కవిగణము లొకకమయి, కవిత్వము అయిన అయి దవవాడు అలొకకుడనియు ననఁబడును. ప్రాచీనమున కథాంతములైనను అన్యదృష్ట మైనదానిగ చేయుచు అగ్రనీధ్యారుల చేత భ్రమించువాడు భావకుడు. పరునిమాటను మనోనాంమైన తనస్వంతమాటలతోఁజేసి కొంచెము కొంచెము క్రొత్తచాయలఁ గనిత నెప్పె: వాడు ముంబుతుడనఁడును. ఇతరునికావ్యమును కొనితెచ్చి తనమాటలలో నమిచ్చి ఏనోయొకవిధమున నముల్లేఖించు వాడు కర్మకుడనఁడును. ప్రాచీనవాక్యములనే పోల్చుకొని తనంత గా తనవాక్యములద్వారా మూలార్థమునను ద్రుంపఁజేసి మేళవించుకవి ద్రావకుడని యనఁబడును. చిత్రామణిపోలి రసస్వాన్నిని గల్గించుచు చిత్రాపతియును అన్యవృత్తాంశమునై బయలుపడితెలియనినార్థము అన్యతీయమైన చిత్రామణియేయని కవులచేతఁ గొనయొడఁబడినది. ఇట్లేవిక ఆయా కర్మము. ఆకవియును, లొకకుడను అలొకకుడను లొకలొకకుడనియును మూడువిధములగు నుండును అందులొక: యునకు “మాకొక కాలంతకే” అనునయియు అలొక: యునకు “దేవీప్రతీమనూత్త, యునదియు నుకావాలణములు. లొకకాలొకకమునకు “స్థితే కుత్తే రంతయ్యరణయిన” అనునది యుకావాలణము. ఇట్టివాలుగు అర్థములలోను— నేను వారణోపదేశమునందు చెప్పిన నాల్గవిధములకును కల్యుయకవులు చెప్పఁబడిరి. వీరునన్నయన ప్రశ్నోప: గా నెన్నిడెసిభేదముల నొందుచేత ముప్పదిరెండు విధములు గా అయియున్న అయినది. ఈమర్థములఁజూచు ప్రతిబింబకల్ప వికల్పములు అనుసరింపనగి యుండును. అఁగా చెప్పినవార్థము నే పార్యాపర్యము నొందించుచు ఎచ్చువచ్చులచేసియును మార్చి యును మార్పుటలు మార్చునవి యివి యర్థము. ఎట్లుదురాక మాడుడు.

శ్లో॥ వృష్ట్యాశ్శేఖరం ఛేద ముత్పాస్యజ్జ్వా యంతుర్వాచం మన్యమాం స్త్రుకాంశు ॥ X పున్ దధే నాగరాజశేఖర్యా ప్రేక్షాతుల్యం బంధనం నాన్తి జంతో:॥

[కరెండుగ ఏమగును చూచి బంధమును తెంపుకొని నూటటిమాటలు గడ్డిపోవగ తెక్కించి యుత్పిధమునఁ బోవును న్ని నాగరాజు మార్గమునందు ఆడు ఏమగుచేత సంధింపబడి యెను. అహ లొకమునందు ప్రేమనుమించిన బంధము వేటిం

యూ లేదుగాదా! ఈ యర్థమునే వివరించుటకు చివరకు ఈ శ్లోకమును చూడండి:—నిర్వివేకమనసోపిహి జంతోః ప్రేమబంధన మృత్యుంభలదామ యత్ప్రేతి ప్రతిగజంగ్రజరాజః ప్రథితి స్థిర మధారాశిశాన్యా.

విస్తృతముగ నర్థమును సంగ్రహించి చెప్పుట ఖండమనఁ జూడను:—శ్లో॥ పురాతనాంధ్రులపాఠము లెదలకు వేసికొన్న కృతపదము, తలఁపరాత్మద్రేకదబలముల సంబంధములు శత్రుశక్తివారణభేదపుటలవివేచనములను ననే పీఠామోదంబదరపరశక్తియులు (త్రోవత పాఠాంధ్రులపాఠము పేర్కొంటు కవిశిరమై అట్లుచేసి పాత్రద్రేకములను నెట్లెసెదై, అట్లెరువారి శోమారంభమునందు స్వభావములను సంగ్రహించి యాంధ్ర, జదరము (పాఠాంధ్రుల) ఆచారములను అరసగ్రహము మార్పుచున్నది) ఈ శ్లోకార్థము ఈ ధర్మము కష్టమైయున్నది. శ్లో॥ పాత్రయో పరిచయ ప్రాప్తియే, సువర్ణతారణ/పరిచయ పునఃసేన అపాఠిస్తవల స స్థితి శోమపాదాదేవ్యనే విరసతాం బదరం బిభ్రతి॥

సంతృప్తముగ నర్థమును విస్తరించుట త్రేబలిందు ననఁ జదును.

శ్లో॥ యస్యత్యంత భక్తాకాంత్యా పాతలతలగామినీ । మహాసరాపాద స్త్రోమో భూయః స్పృశాత్ పాదినీ॥ (ఏరాజు గారి తంత్రభాగ్య భావచేత పాతలమున కిరిగఁ ద్రోవబడినదై మెదిన మహాసరాపాదాంధ్రమును నత్తరించెను) ఈ యర్థము ఈ శ్లోకమును చూచి తెలుసుకొనుట:— శ్లో॥ యత్ప్రేతాకాంతియజ్జ త్పృథులమదే లోకాభ్యుత్థేల్లస్థిశాంతే క్లాంతే పత్యాపహానం చలచల మహాస్తంభసంభాసేమా! సస్థార స్థానచంద్రమృతి పునరపి సుధిరజ్యాతమయః స్థూలాస్థి కేసీకాణా సకవణసిర మప్యాశ్చ చంద్రాగ్ర ముగ్రమ్॥

మఱియు ఇతరభాగములలో గల యర్థమును భాషాంతరముగ మార్చి వాడుట ను సేపభ్యము.

నేచ్చ ఇహాసానంకీకా బిడ్డలపిహి అభుఃజీవీ బహుతరహా గృహవలయునుజ్జటిలమిందెమ్॥

శ్లో॥ పితం పితం నయన సులిక్షణా ధారకండం । ద్యాకోపాంతేభయని తయా సంకమాకామబుధాత్ విక్రగీం శ్చలనతి కిరా పాప్య సంచారిచయః పాశాశంకీగత వలంబం నైసమత్వాతి కాశి॥

భవన్మును మార్పుట భవోవినియము మనఁబడును:— శ్లో॥ కాంతే తల్ప మహాగతే బగతీతా నీవీ స్వయం బంధనాత్ తద్వ్యాకృతమేఖలామధ్యతం కించిన్నితంబే స్థితిమ్॥ ఏతావ త్పుణ్యవేద్య కేవల మహాం కిరాంసంగే పునః కాసా కాన్తి రణం కంభమున స్వల్పానీమేన స్మృతిః ఈయర్థము ఈ క్రింది రీతిని కూర్చి:—

శ్లో॥ ధన్యాస్తయోః కథయథ ప్రేమసంగమేపి విభ్రమాయః కిరాంతరాంతరేషు॥ నీవీ ప్రతిప్రతికీర్తకరః ప్రియణ సఖ్యకృపామయి కించిదవ స్మరామ్॥ కారణమును పరావర్తనము చేసి హేతువ్యక్తమును చేయుట:

తతోయణ చరన్మంద మందీకృతరుచి శృశి ద్భగ్దేవామ పంజ్రమ కామినీగండ పాండుతామ్॥

[తలుచుతి నరుణపరిస్పందనమున మందీకృతరుచి యై చంద్రుడు కామపంజ్రమ కామినీ గండపాండుత్వమునభరించె] దీనిని ఈక్రింది రీతిని హేతువ్యక్తమును నొనర్చి:— సుతుంకుసుచాపేన గర్భిణీ గండపాండునా ఉదయాద్వి కిన్సీ మ్ని నిహితం కదమందునా॥ పృష్టమగు జన్మపున ఇతిరకార్యము నందు సంగమంత జీవంత సంక్రాంతిమని యాచరదను ఎట్ల నఁగ:—

శ్లో॥ స్నానాద్వాప్త్యైర్విభుత కలరీబంధలతై రిదానీం శ్రోణీభాగ్యైరవయః పల్లవైః తుంతలానామ్॥ ఆప్త్యైర్భాగ్యైరవయః పలరీః కంక్తిహారివిదూన్ స్థిత్యైర్విభుత కలరీబంధలతైరేవంసాగ పిబంతి॥

(స్నానాద్వాప్త్యైర్విభుత కలరీబంధలతైరేవంసాగ పిబంతి) ఇది ఇట్లుబుద్ధమైయున్నది. మఱియును ఈ పల్లవలవలంబ రాయచున్నవారి దిండువులను మెడ తొలి అస్త్రీయైతక్క క్రిడానంసములు (తానుచుండును) ఇది ఇట్లుబుద్ధమైయున్నది.

శ్లో॥ గద్యసాన్ని తదపత్రహేదాబలా (పాంకెన్సూ)తాః ప్రాన్యైః పీఠంకలయః కాః తుంగకేళి స్పృహ్యధా విక్లవైః ఏతాం ప్రేమభగలసాంబసానా కున్యకృతా మా దుశ్చిన్యన్తేతులకల సంపుట్యైర్వా య శృకుంతి నీమామ్

లలితకళాలాలనము

(కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు)

లలితకళాలనమేమి?

అక్షరార్థమును గ్రహించి నిర్వచించదగదు. లలితములగు కళలు Fine arts అని యర్థమగును. అట్టి లలితములేవి? అని ప్రశ్నించ దింపులపాటు ట్టాకళల వర్ణించనక్కఱలేదు. కాని యూరప్రదేశ వీలులేదు. ఏమియుభయములో యివి లలితకళలు అని చిన్నకావ్యములలో చెప్పవలసిగాదు. నుభయననేమి? యని (కళిమా) ప్రసక్తిమై తుదకు “కవి” ప్రశ్న కరంపరలలో దెవ గులాడవలసివచ్చును. వేదాంతమార్గము త్రోవ్కుంచు దక్కమఁ బ్రశ్నించక వ్యాకరణకావ్యముల జూడదగదు. ఈవ్యాసము దీర్ఘమగును భీతి యున్నదికాని విలసింప బయలుపడ జచ్చింపకుడు పెట్టు! “యోనవదేతి వేదం” అనునట్లు

“You cannot explain what is art” Mr. A. Tagore

“If not asked, I know, if you ask me I know not”

Saint Augustine.

అనునట్లు కళాలాలిత్యము వాగవియబోధ్యము గాదని యానకు నేనుజుత్తును. కాని “బ్రహ్మజ్ఞాన”వలె దెలియదగినంతము: విమర్శించవలయును. నుభయము లననేమి? యిద్దరి వైముఖ్య! అని ప్రశ్నించుతూ కావున కళయనునది విమర్శితము. కళ

“కళ” అనుధాతువు “కల్ప, గతి, క్షేప, సంఖ్యానము లయర్థమునఁగలదు. కలయతి, వృద్ధిరకభనం సంఖ్యహోతి... కిలాని దిశకా” కల్ + అచ్ + తాన్ = కళా” అనిప్రాచ్యులు చెప్పి యుండిరి. కై నాగతు తింతములో (64) చతుష్టప్పిః క అన్తట్లు చెప్పబడియున్నది. వానిలో గొన్నింటికి జేర్చొనెడను.

ఉభయవాక్యార్థములను చేకొనుట సంపుటము ఆనఁబడును.

శ్లో॥ వింధ్యస్యాశ్చై పరసరసదీ నర్మదానుభునైసా యాదోభయః ప్రభవగృహిణీం యాంబిదుః పశ్యమస్య యస్మావంత స్సుసరిత కళరత్రాసహ సామలాత్మ వైరంవైరం కళపిమయా తీర ముత్తారాని॥

[పశ్యమ సముద్రునికి ఏనదిన ప్రభవకళరమునగా పెద్ద అ ఎటుగుదుకో, ఏనదినాదు, అంతిస్సరితమగు కళరత్రాస ముత్తార వాసామలాత్మవై యండగా నిన్న మెల్లమెల్లగా దాటింతి దని జేయుంటినో, ఆ యీ నర్మదానదీయ నుమా ఇది. వింధ్యపర్వతమునండి ఇది ప్రహేంచు చున్నది.]

ఉభయ వాక్యార్థములలో నొప్పెని ఈక్రింది సంపుటి కరణమును చూడుడు.

శ్లో॥ శాఖిగుహాదిల వికచ్చల వీచితాత్ మఃజుభస్తి ప్రతికేణర్మిలః క్షుక్కుభాని రేవాజలాస్య విరళం గ్రహిల్కీయంతే లాటాంగశాఖి రహస్థా నిమజ్జనేషు॥

[శాఖిగుహాదిలలో ప్రవేశించుచున్న చంచల తరంగ ములయొక్క మఃజుభస్తిని వినుటచేత ధ్వనిచేయుచున్న క్షుక్కుభావములు గల నర్మదానదీనీరములు లాటదేశస్త్రియొక్క మధ్యాక్షానమయములందలి సాన్నివములయందు అనింతములుగ గ్రహింతు లగుచున్నయవి.]

ఈ యర్థమునందెట్లు కూర్చున్నార.

శ్లో॥ యద్యోగ్యభిర్భగహే గుడిశల కులాసాస్థలక త్రాస హానవ్యస్తాయ స్తంభికాభి ర్విడిశి సంతాం దిగయప్రక శేషు॥ అంభోగంభీరశాఖీవహా కబలనోన్ముక్తి పర్యాయలాల త్కల్లోలాబధముగ్ధ ధ్వనిచికిరణ తుక్కుత్కభం కామినీభిః॥

ఈ ప్రతిబింబకలము సృష్టిధములను కలకి శుకవిత్తము ను కల్పించక అనకవిత్తమును కల్పించును. కావున సాధ్యమైతరణమును బుద్ధిమంతులు పరిత్యజించవలయును. ఏల యందురా బయ్యకి చూడుడు.

శ్లో॥ పృథక్తేన సగృహ్లాతి జన్మకావ్యాంతర సికిమే పృథక్తేన సగృహ్లాతి స్వనపుః ప్రతిబింబితమ్॥ స్వనపుః ప్రతిబింబితము వేలుగాగొనెనుజే కావ్యాం తిరస్కీరుగు వస్తువునకూడ బుద్ధిమంతులు వేలుగా గొనరు. ఇది బింబప్రతిబింబకలపిత మను పండితంబ యధ్యా యము.

(1) గీతము, (2) వాక్యము, స్వీయము, సాంఖ్యము, ఆలేఖ్యము తున్నా సరణము, దశనవనశాంగరాము, భూమణయోజనము తుస్తకవాచనము, వాస్తువిద్య, ఆకాశజ్ఞానము, అభిధానశోక చ్చందోజ్ఞానము, కేశమార్గకాశలము, జీవభాషాజ్ఞానము, ఇత్యాదులన్నియుఁ గళ లని యనిరి. ఈ నామములందెట్టియే మనము హింపవచ్చును. జీవి కళా లక్షణం జూపు లెవ్వనాకళలము కళ యని యాచరింపవచ్చును. దేశభాషాజ్ఞానము కళయనునప్పు డభిప్రాయమేమి? జ్ఞాన విద్యాకాశలాదులు కళలాగాక జ్ఞానాద్యనభూతులు కళలా? అనిసంశయించవచ్చుఁ గలప్రశ్నాని హామ సమాలోచనమున నట్లే యాచరింపవచ్చును. జీవికానిర్యహణ కల్పనాకాశలము కళ యని వచింపము. తిక్కుము కళగ నున్నది. ఇంక దేవతయంత మేమి? కేవలహీనము లన్నియు (కల్పనములు) కళలు అని యాచరింపవచ్చును. పార లోకము లలితకళయని నీధాతింపకును. ఇట్టిచిత్తు (ప్రాయస్ లక కాళ ప్రతీయ్యలకుఁ గూడఁగలదు.

“A collective name of all facts active and possible, is art” “Ar” to plough, to put, to fit two things together” అనుయోజనములను ప్రభువులను నిర్వచించి. కృతసాయశాస్త్రము కళయనియు గణితశాస్త్రము కళయనియు (పారంభమున జీవకా సంతరాదులయొక్క కళ యయ్యెననియు “Art consists in doing” అనియుఁ గర్తవ్యముగఁ గొందలు జ్ఞాపరముగఁ గొం దిలు కళానిర్వచనముగావించిరి. అట్లుండుండె నింక విమర్శించుచు సమన్వయము చేసిక నుచున్నార. బహిరంగపరితలు గావించుచున్నార. అట్లు మఃవాయును గావించిరి, కావించుచున్నారు.

శ్లో॥ గీతవాదీతత్కలః॥ స్మత్యేషు కళలాస్తథా॥

ఉపాయబాః కలాజ్ఞాన్తి॥

ఇట్లు రామాయణమునఁగలదు. గీతాయలు కలలగునప్పుడు ప్రత్యేకముగా “కలాజ్ఞా” యుం యేల ప్రయోగించును? సముచ్చయమాన కల్పయోగముగూడఁగలదు. గీతాదికలలు నుపాయ జ్ఞాన సగుటచే గలజ్ఞానని యర్థము? “న సావిద్యా న నాకళా” అని నాట్యాదర్శోక్తిగఁ జెప్పించియుండిరి కళాకల్పము నా శ్లోకరార్థమూ నాట్యవిద్యామాలమునఁ గలారహస్య మెటుం గలబడునని యర్థమగునా?

“Marathon” “Both body and brain are concerned with the movements of the feet in the dance” “Prof. Gray Shaw”

అనునట్లు పాదాదితరైద్విద్యాసముల నాత్మ యనుసూత్రమగుచుండును. కావున భరితశాస్త్రముగూడ నుపాదేయమగును. రూఢకమూల ప్రదర్శనములు కళలు. అని నూతింతుమా? “యావతం తిత్సమారోహత్” అనునట్లు అప్రధానములు కళ లనవలసి వచ్చును. ఈ యాలోచనను సామ్యాపత్రితో సంబంధించి యుండును. “రామునిజేమము ధరించి యొకఁడు ప్రదర్శింతుడగు ను, రామారోపమని మనకుఁదెలియును.” కాని మనుష్యుఁడు కునకారోపము నొందెడు. కావున శారోపకల్పము తీసికొనదును గలప్రమాదమిందు. “గోవు స్వల్పత్యమలిన మాస్యాదిండును” అను నొక వాక్యమునఁ గళప్రదర్శనము కావలెను. అట్లుకాదు. వాక్యంతర్రాసోపారోపము కలప్రదర్శక మగునందుము. ఇంక ధ్వంమూలప్రదర్శక కలానూత్రమున కంత రాయము రాదు. స్వర్గ మూలమునఁ గళ ప్రదర్శనముకాదా? అట్లయిన భగవద్విర్భుత స్ఫుర్గుణాకవస్తువు కలాభివ్యంజకముకానిదై నర్వజ్ఞతాత్మకము నట లోపసంభవమగును. అట్లుజేకవ్యము కళయని నిర్వచింపదగియుండును. కావున మహాభూతమూలప్రదర్శకము కళయని నిర్వచించవచ్చు వ్యాఖ్యానైకబోధ్య మగును.

“Art itself is nature” “Shakespeare” “Art has no independent powers of its own, Art is but the employment of the powers of nature for an end.” “Mr. John Stuart Mill” వాక్యార్థ విశ్లేషణకులయట్లు “ప్రకృతియే కళ, ఆభూమి కళ కళగాదు. ప్రకృతికీర్తక బరమాంధకి దేవులుకళ అనుచు నూతింతుమా! ఆర్యాకళము నదియే “రించేదానిదేధనాం మహా భూతసమాధి నా” రిథునింకనుఁ గలదు. స్వర్గవాగీ కార్యముగ మహాభూతసమాధి కార్యప్రదర్శకము కళ “అని నూతింపవచ్చును. కలాభూమి యిది యని వివరించుచు బోవుచున్నఁ గలజ్ఞానమలకమునా? ప్రకృతి ప్రదర్శకమేకళ” అనుబిదానిం తము. కాని కలాజ్ఞానబోధమునకుఁబూర్వము కలాజ్ఞాన యుండవలయును. అధికారి కావలయును. ఈ వాదము విడిచి నీధాం తింపరాదు.

“ఇప్పుడే సీమ కమలములు క్రొత్తగా దిగుమతియైనవి.”

సురజ్మల్ లల్లుభాయి అండు కో

476

113 ఆది కవునాయకవిధి, మద్రాసు.

చదివి కూడుదు.

ఇప్పుడే వెలువడినది.

బుద్ధి సాగర విజయము 0-12-0

(ఐదు అంకముల నాటకము)

గంగాబాయి, సుకర్ణకాళి, చిత్రభారతి, దిశ్యాధనపరాధముల గ్రంథకర్తయగు. శ్రీ పల్లె వేంకటకృష్ణారావు విరచితము. “నా సాధ్యమైనంతవరకు తమ నాటకమును ప్రదర్శించ జూచెద”ని ఆంధ్రనాటక రంగోద్యోగము లగు శ్రీ సెల్లూరి నాగరాజరావుగారిచే యభిప్రాయమునొందినది. రోమశాలా గ్రంథకర్తలగు శ్రీ కొత్తపల్లి సుబ్బారావుగారి విమల పీఠికతో కూడియున్నది. పర్వతలకు మంచి కమిషన్ యివ్వబడును.

చొరకు ప్లలము

పి. వి. రమణయ్య అండు సెల్. గుంటూరు.

శృంగార శ్రీనాథము కర్త-వేటూరి-ప్రభాకరశాస్త్రి

శ్రీనాథకవి దేశకాలములు, బాల్యము, విద్యాభ్యాసము, అభ్యసించిన విద్యలు, బంధువులు, రాజాశ్రయము, కొండ పీఠి రాజమహేంద్రవరం రెడ్డిరాజుల (పోలయవేమ, అనపోత, అనవేమ, కుమారగిరి, కాటయవేమ, పెదకోమటివేమ, రాచవేమ, అల్లయవేమ, వేమ, వీరభద్ర - ప్రభృతుల) యపూర్వచరిత్రలు, శ్రీనాథుని విద్యాధికారిపదము, రెడ్డిరాజుల వైద్యుడ్యము, గ్రంథములు, శ్రీనాథునిగ్రంథములు, దేశాటనము, పండితవివాదములు, చాటుధారులు, విన్నోదగాథలు, కనకాభిషేకము, సర్వజ్ఞసింగ భూపాలవిషయము, రసార్థన సుధాకరాది గ్రంథవిషయములు, శ్రీదాభిరామచర్యము, శ్రీనాథరచిత కావ్యములు, ఇత్యాదివిషయములనేకములు మిక్కిలి జాగ్రత్తతో నియమ వివరింపబడినవి, అనేక కావ్యములనుబంధమునఁ జూపబడినవి. పండితులు పలువురు మెచ్చిన గ్రంథము. 240 పుటలు. 28 పానుల గ్లజుపేషరు మంచి యిట్టబైండు. మొదలు 2-0-0

చాటు పద్యముచేమంబరి ద్వితీయా భాగం 1-8-0 మూస్సార్ల మాచప్ప 0-4-0 ప్రబంధ రత్నాకరి 1-8-0

141

మణిమంజరి మేనేజరు. 3/15 నల్లతంబివీధి, తిరువల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

అతిచవుక !!	త్వరపడుదు !!	అతిచవుక !!
ప్రసిద్ధమైన నెల్టన్ సెం 210రు ఫౌంటెన్ పేనాలు. 1-కి		రు. 4-0-0
డిటో. 262 డిటో. పెద్ద పాళీ గలది. 1-కి		,, 6-0-0
డిటో. 158 కాంపెక్టో. నిక్కులు కేసు గలది 1-కి		,, 4-12-0
గుర్రపు బండ రబ్బరు నాణ్యమయినది. 1 1/2 అంగుల 1-కి		,, 1-12-0
డిటో. డిటో. 1 1/2 డిటో		,, 1-8-0
‘అప్టిమను’ గ్యాస్ స్టెపు. 1-కి		,, 7-12-0
‘డిఫయిన్సు’ నైకిలు జర్మను టైల్లు ట్యూబులు, ప్రివీలు రెండు ప్రేకులతో సహా 1-కి		,, 87-8-0
‘స్విట్చు’ నైకిలు మేలురకం డబ్బపుగాని ఏమనుమాగ్నం టైల్లు టైల్లు, బ్రూక్సు 90/2 సాడియంతో సహా 1-కి		,, 180-0-0
‘రిజిస్ట్రీలు వస్త్ర’ నైకిలు, డబ్బపు టైల్లు బ్రూక్సు 90/2 సాడియంతో సహా.		,, 200-0-0
మావద్ద యింకను అనేక రకముల నైకిల్లు, నైకిలుసామానులు, మోటారుసామానులు అతిసరసమైన ధరలకు విక్రయించబడును. మేము ‘చివ్రోలెటు’ కార్లు రూ. 3500/-కు విక్రయించెదము. వలసినవారికి క్యాటర్లు ఉచితముగా పంపెదము. కాబట్టి తత్క్షణమే ఒక పోస్టుకార్డు వ్రాయుదు.		
యింగ్లీషు నైకిలు అండు మోటారు యింపోర్టింగు కంపెనీ		
9 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.		

పరిశుభ్ర నిలచి భ్యాతిగాంచిన

శుక్లనష్టము

మాత్రము 50కి రూ 1-4-0

చిరునామాలు విరళముగా వ్రాయవలెను.

పూతని పైత్యరోగములకు సీసా 1-కి రు 1-0-0

మహాషధి క్షౌరక క్షిప్ర సీసా 1 కి రు 1-10-0

సంజీవి రక్తశుద్ధికి లేహ్యం తు 20కి రు 5-0-0

పాపై జ ప్రత్యేకము. ఏ కెంట్లు కాకలేను.

టవర్ అండు కో, ఏలూరు, (కృష్ణాజిల్లా)

ఒంటిపాకముతోటా తుపాకి నుప్రసిద్ధముగ

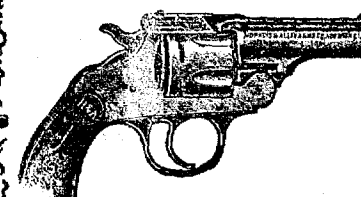
కంపెనీవారిచే చేయబడ్డది. (8068)

ధరలు

నరనము.

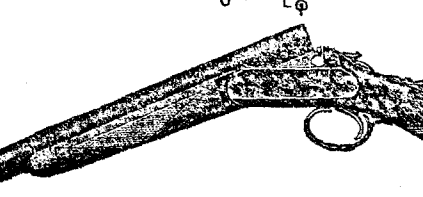
కేటలాగు

ఉచితము

నానావిధములగు రివోల్వర్లు ఆరులే

విజుతోటా యెక్కడని ప్రాపీకము ౧౮౬౩ సం||

నాళము 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును చిన్నవి. కేబుల్ పెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరకును.

యం. వి. రామానుజం శెట్టి అండ్సు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

తిరువతివార్తలు

బ్రహ్మోత్సవము

(స్వకీయవిలేఖరి)

అక్టోబరు 1.—బ్రహ్మోత్సవము ముగిసి వారములో జూజు కాంచినది. యాత్రీకుల గుంపుకేటికి కట్కక అయినది. బ్రహ్మోత్సవకాలములో తిరుమలమీద స్వామివర్యులైనట్లు అన్న దానములు బసలవసతులు ఇట్లెల్లయు బాగుండెను; గాని యది వరలాకరె యాత్రీకరికి సుభముగా దర్శనముగాఁబడున చాల కష్టపడిరి దర్శనపుటేర్పాట్లు బాగుండ లేదు. జేష్ఠాశులు ఉద్యోగీయు లెల్లరునుండియు పోలీసువారు పెద్దసేనమందిరి వచ్చి యుండియు దర్శనవిషయమున విశేషసౌలభ్యములేమియొరయు చింతనీయము. కగిన తినికి లేకాబోలు గట్టుకడ్డ జవానులు దర్శనాపేక్ష నై కచ్చి నవలమ కాకిని పెక్కు విధముల పీడించిరి కర్మాకలాపికి కడలు చుండిరి. మార్కారీ పరివహరీ దుర్మార్గులకు లొంగక తిరుగబడుటచేర దర్శనమునకు విడుదు లేర్పాట్లు వారికి కడల జేతసానువారును పోలీసువారును తమ జోక్యము నొకింత చాలించుటచేర చాలమందికి నాడు కష్టపాపి కల్గెను

ఈనెల 10 వ తేది కవరాతి బ్రహ్మోత్సవము ప్రారంభము కాగలదు. అప్పుడు నైకము వేసేటలు జనములు రప్పలు వాడుక పోసాడై యుండు కాలాటి నిష్కంధములైక నుల భముగాను విచ్చువిడిగాను దర్శనము మన్నికునేటలు చేయించుట జేష్ఠాశువారి యభ్యు కర్తవ్యము. పోలీసువారు పెక్కుక జోక్యము తిసికోక పోయిన మఱింత అనుకూలముగ నుండును

దుర్భరణములు

27-3-28 తేదీ కొండలు దక్షిణాది యాత్రీకులు కొండ దిగివచ్చిస్తూ శాశ్వతము కొమటిగుంట కేగిరి. నల్లర రిక్తకడమ వారెల్లరు స్నానము గావించిరి బసకేరి, నిర్మిన నల్లరికా వోక బాండు కాంబారి నీటిలోనికి కల్లిపోవుటచేర యొకడు వానిని నై కిడ్డుటకు లానును దిగెను. కొంత సేపుదాక వాడు బయట రాండున మరియొకడు దిగెను. అతడు రాకపోయెను. కాన కాలగవాడుకూడ నీటిలో దిగెనుగాని దైరమాయ యెట్టి దోకాని మొదటి బాండు, చేతులు, కాళ్లు, నాడించును నైకిరాగ నెకో ఒకదా తనిని బయటికి కేడ్చెను. పాపము వానిని గా పాడుటకు బోయిన మువ్వరు యువకులును గానరైరి. కర్మాక వారి దుట్టుములు వచ్చి వారిని పెదకిందిరి సాయంకాలము రి గంటల ౪కి మూడు పీనుగులను గట్టుకు చేర్చిరి. వారు వృధాగులు. 30 యెండ్ల వాడొకడు. ఆరిని కిడ్డురు భార్యలును యాత్రీకులూడ వచ్చిరి. రెండవ వాడు 24 యెండ్లవాడు. కొండమీద పెండ్లిచేసికొనివచ్చిన పెండ్లి కొడుకు! పెండ్లి అయి నాల్గోజులే! మూడవవాడు 20 యెండ్ల వాడు. పెండ్లిలేదుగాని దృఢకాయుడు వారి గ్రహచారము జూచి నగవసరుడులేడు. యాత్రీకులవచ్చిన వారికి యిట్లు మరి మించుటచూచి శ్రీశంక పుణ్యరసిమాయ అగోచరము, అవర్ణనీయముగా నున్నది.

భద్రుడు

మునిసిఫల్ చేరుకుక టి. కె. నరసింహాచార్యులవారి శ్రద్ధచేర వారి యంటు నెలకొల్పబడిన భద్రుడు ప్రాప్త్యులో విస్తారముగా విక్రయగుచున్నది. భద్రులబోధువారును గ్రామములలో నూలుదీసి విరివిగా నేయించుచున్నారు.

కాలసిధి

మబ్బుల ఆదంబరము కప్ప వాసములేవు.

అనెంట్లీ అభ్యర్థి

చేరుకుక టి. కె. నరసింహాచార్యులవారి కుమారు యధికారి యున్నియు నైస్-చేరుకుక గారి కప్పగించి కడప కర్నూలు బల్లారిజిల్లాలలో సంచారము చేయ బయటపెరిరి.

మహాత్ముని పుట్టినదిము రీడింగురూమున సభజరిగెను. ఢిల్లీకాంగ్రెసు తీర్మానముల నూర్చి ప్రజలకు ఉపన్యాసము లిచ్చబడెను.

అధ్యక్షునిని, ఉపన్యాసకులను, వందనముల నర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

పి. నారాయణమినను కేసు

క్రిందికోర్టు తీర్పు భూయమగుట

ద్వీపాంతరవాస శిక్ష

మాజీ బిల్డర్ కమిటీ సంఘవలన కొంత కాలమునకు సార్వభౌమిక్ విప్లవాత్మక లింగించిన నను శరణువై మలబారులో ద్వీపాంతరవాస శిక్షపొందిన ఎం. పి. నారాయణమినను (వి. ఏ. బి. ఎల్. ప్లీడరు) గారి అప్పీలు విచారణ కేసును హైకోర్టు సందు నిన్నటిదినము న్యాయ, అజ్ఞేష్వ వ్యావహారిక తీర్పుచేప్పిరి. (క్రిందికోర్టు శిక్షను న్యాయమూర్తులు భూయపరచుచు ప్రశ్నోత్తరము తీర్పుచేప్పిరి. [ఈ కేసువిచారణములు గతమాసమున ఇదివరకే ప్రకటించబడి యుండెను.]

అప్పీలులు నారాయణమిననుగారి పక్షమున హాజరైన బాడ్లరు కే. పి. ఎం. మిననుగారు చూపిన లీగల్ ఆక్షేపణలను న్యాయ, అజ్ఞేష్వ గారు త్రోసివేసిరి. కంప్లెయింటు కాబట్టినట్లుటకు పూర్వము ప్రభుత్వమువారి యొద్దనుండి సి. పి. సి 196 వ తేల్చునప్రకారము అనర్జీ ఆదేశములు. కాని ఈ ఆక్షేపణక్రింది కోర్టులో చేయబడలేదు. అదియునుగాక, ఉపన్యాసములొన నేరము గుర్తించెను. ఆక్షేపణయొందెను, చర్య నమలులొ పెట్టుటకు అభ్యంతరము లేకుండెను.

రెండవయాక్షేపణ మేమున, మలబారు స్పెషల్ జడ్జి ప్రభుత్వ ప్రధానకార్యదర్శిని వదిలివేరిన సాక్షులను విడిపించి విచారణ చేయలేదనునది. స్పెషల్ జడ్జికి ఈసాక్షులను విచారణ చేయుమని అర్జీ పెట్టుకొనగా, అతడా అర్జీని నిరాకరించెనుటకు చార్జ్ మేకాని విచారణ అనవసరమనియు, అలస్య మగుననియు ఆశ్చర్య తలంచెను. అందుచేత స్పెషల్ జడ్జిచర్య అక్రమమైనదని న్యాయమూర్తులు అగస్టు 29, 1928 నాడు చెప్పి అసాక్షులను హైకోర్టునకు విచారణచేయుటకు నుండిర్పముగ నుండినను, అప్పీలులు హైకోర్టులో వారివిచారణకు యాజమృతిని దేశపెను. మలబారు పోలీసుసూపరెంటెంటు హిందీకాకును విచారణచేసి గమాధానమును పొందుటకు నూడ అనకాక యెసుగుబడెను. హైకోర్టుకు ఈయధికారము లేదనియు, వారి క్రిందికోర్టులో విచారణచేయుటకు అనర్జీ నిమిషమనియు, మిననుగారు కోరిరి. ఆకోరిక హైకోర్టునకు నిరాకరింపబడెను. నిందితుడు కిలాఫతు అందోళ్ వాడననియు, (విజిమ) ప్రభుత్వమును తొలగించి కిలాఫతు రాజ్యమును స్థాపించు నుద్దేశించిన విప్లవోద్యమమునంద ఆతడు చేరిననియు న్యాయ, అజ్ఞేష్వ గారు నిర్ణయించుకొనిరి. ప్రాసిక్యూషను పక్షి తు 1 వ సాక్షి ఒక గొప్పయోధ్యోగి అనుభవజ్ఞుడు. ఆతని సాక్ష్యము అవ్యక్తిమైనవని వాదించబడినను అవాదము నమ్ముటకు నీతిలేమిండెను.

సాక్ష్యమునంతను పరిశీలించిన పిమ్మట నిందితుడు అగస్టు 24 వ తేదీ మంజూరయి, ప్రా. 3, 4, సాక్షులు తెలిపినట్లు, ఉపన్యాసము నొసగినది నిజమేననియు, ఆ. 3, 4, సాక్షులు ఆరి పార్టును ప్రా. సా. 13 (పోలీసు సూపరింటెంటు) కు బంపిననియు

నమ్మకగి యుండెను. విప్లవ కల్పితమునవాదము సరికాదనియును నుండెను. కనుక ప్రాసిక్యూషను సాక్ష్యమును నమ్మి న్యాయ, అజ్ఞేష్వను (క్రిందికోర్టు తీర్పును భూయమచేసి అప్పీలును త్రోసి వేసి.

న్యాయ, అజ్ఞేష్వ గారు తమ తీర్పును (ప్రశ్నోత్తరము) చెప్పి తు, (క్రిందికోర్టునందు లీగల్ అక్రమములు విశేషముగ పాటించ దగినవి కావని తలచిరి. (క్రిందికోర్టు న్యాయచేయుటకు నిరాకరించిన సాక్షుల సమాధానము ముఖ్యమైంది గాదు. కేవలము స్పెషల్ జడ్జిచర్యలకు మాత్రమే సంబంధించి యుండెను. వారిని విచారణచేసియుండె నను ఫలితము ఒకే విధముగ నిండియుండును. (కోర్టు కొందరి నిసమృదు చేయించి విచారణ చేసికొనటకు అప్పీలులును హైకోర్టు అనకాక మిచ్చినను నూడ ఆతడు నిరాకరించెను. కనుక ఆసాక్షులను వాదమునకు బలము గలిగింపదని ఈ నిరాకరణములకు విదితమయ్యెను తుదకు అప్పీలును న్యాయ, అజ్ఞేష్వ గారును త్రోసివేసిరి.

అప్పీలులు కే. పి. ఎం. మిననుగారిలో కలసి వాదించిన పి. గోవిందమిననుగారులేరి, అప్పీలులు ఇది వరకే రెండుసంవత్సరములకుపైగా జయింబలోనుండినను అ ద్వీపాంతరవాస కాలమున దీనినినూడ చేర్చునని ఆప్టికేషను పెట్టిరి. ఈ లీగల్ అప్పీలులు మొదట్టికి తీరింపబడిననాటినుండియే లెక్క పెట్టుకొనబడునని న్యాయమూర్తులు అంగీకరించిరి.

తెలుగు ప్రెస్ పత్రిక డి. ము. కోర్టులో

అగస్టు 168/1928

V S

వాద:- చిట్టూరి అచ్యుతరాజున్న సాత్రణుకు
ప్రతివాది:- పట్టుపట్టపల్లి రాజు
ఈ సెంటరు వాడికి ప్రతివాది ప్రాయించి యిచ్చిన తేదీ 11-2-1920 నుండి ఫిబ్రవరి 11 వ తేదీ కల ప్రాసోటును బట్టి 126-0-0 లు రాబట్టుకొనటకు యాదావా తెచ్చినాడు యాదావాలో ఇదివరలో ప్రతివాదికి మూడుసార్లు సమ్యములు చేయించినను అవి అజరుగలేదు. ఈ దావా తిరిగి 24-10-28 తేదీకి వాయిదా అయివున్నది. నడరు ప్రతివాది నడరువాయిదా లొబ్బున హాజరు అనియెడల ప్రతివాదియన యాదావాపై కి కాబడును.

తెలుగు పానుగంటి అన్నాశీరావు
29-9-28 వాదికరపు ప్లీడరు.

వీటాంబాణసంచా అగ్ని క్రింద. ఒక్కొక్కటి గ్రంథము వెల 8 లా 10-20 రకములు.
రంగురంగుల మలాటాలు, కాకరిపూవులము, టపా కాయలు, వెన్నపద్రులు, చక్కబాణలు, నక్షత్రములు, రోమున కాండీలు, తారామర్మ, చిచ్చులు, చేగడిలు, బంగారువాన, వెండివాన, అక్షరములు, అవుట్టు, చేపలు, తోటలు, భోగిముట్టలు, తుపాకీమందు అన్ని వేళలములొని.
మంజువాణ్ ప్రెస్, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

రూపుకృష్ణ జిల్లా కోర్టు సుంఘము-బందరు

మన రూపుకృష్ణ జిల్లా (దివి, బందరు, గుంటూరు, కైకలూరు తాలూకాల) నుండి యానంబర్తాంతములను పోలీసులలో జరుగనున్న 30 వ భారతదేశము మహాసభను సంవత్సరం గోరువారందరు ఆహ్వాన సంఘములో చేరి కనీసపు విరాళము రు. 20 గే యిరువది అయిదు రూపాయలు మొటనే ఇచ్చువలెను. భారత దేశమునందే (ప్రారంభమున 32 సంవత్సరములకు మన ఆంధ్రదేశమున జరుగుట కిదే మొదటి పర్యాయము అగుటచే చాలామంది పో సుత్సహించురు. మనజిల్లానుండి ప్రతి నిర్మలగా పెట్టుటకు 103 మందికి మించి అనకాకమునది కాన కాంగ్రెసుకు పోదలయగిన వారెల్లరు ఆహ్వానసంఘములో చేరుటయే కర్తవ్యము. ఆహ్వానసంఘములో చేరదలచుకొన వారెల్లరు యానంబర్ 20 తేదీలోగా దరఖాస్తులను పూర్తిచేసి కనీసపుచందా రు. 20-0-0 యిరువది అయిదు రూపాయలు కంటకలెనని కోరుచున్నాము.

(సం) చె. వెం. నరసింహము

(సం) బొబ్బా వెంకటశేషయ్య

కార్యదర్శులు

భీమవరం డి. ము. కోర్టులో

OP 29/23

పిటిషను అదవి ఒక్కొక్కము సా. భీమవరం కవుంటుపిటిషను 1 అడవిరామచంద్రుడు 2 యా పిచ్చయ్య యా సెంటరు పిటిషనుకు భర్త ఆడి. వెంటబలికరావు గారు 1922 నుండి వారై సెంటరును మైనరు మూర్తు అగు అంజనేయులు 1928 నుండి యేప్రిల్ సెంటరును భీమవరం గ్రామంలో చనిపోయినారు. వారల ఆస్తికి పిటిషను నారను రాలయివున్నది. పిటిషనుకుభర్తగారు పిచ్చయ్య వెంకన్న వయని పొందిన భీమవరం డి. ము. కో. 5C 224/22 డిక్రీ బాక యున్నా OS 886/17; OS 224/22 ఆనాల భోగయ్యవెంకపాం దిన డిక్రీ బాకీయన్న పిటిషను రాబట్టుకొనటకు సక్సెస్ గర్లీ ఫిక్సెట్టు యిప్పించమని యా సంబంధ పిటిషను పిటిషను దాఖలుచేసుకొన్నది. ఆ యుక్త ఎవరికయినా ఆక్షేపణలన్న ఎడల భీమవరం డి. ము. కోర్టువారి ఎదుట 1928 నుండి అక్టోబరు 22 తేదీ వరకు 10 గంటలకు హాజరయి తెలియపర్చు కొనలెను.

భీమవరం. కృష్ణాజిల్లా, రాయసం వెంకటరామయ్య, 1-10-1928 పిటిషను ప్లీడరు.

వెలువడినది! క్రొత్తనవల వెలువడినది!!

(మనోహరమన కరమగుడి తెక్కివు నవల) రమాస్యములో రమాస్యము తెలిసియుం తెలియని కలికి మలపులో రమాస్యము- వెనుకముం దెలుగని వింత వెండిలో రమాస్యము-జననికే బరువగు సంతానములో రమాస్యము-సాహస చార్యములో రమాస్యము- అచ్యుతహాత్యలో రమాస్యము-రమాస్యగోపనములో రమాస్యము- రమాస్యద్వేషనములో రమాస్యము-భయపెట్టుటలో రమాస్యము- బయలుపెట్టుటలో రమాస్యము-మనసులో రమాస్యము-మాటలో రమాస్యము-ఇన్ని రమాస్యములు చేరి యీ రమాస్య విప్లవమైనది! ఇన్ని రమాస్యములను భేదించినవాడే కీర్తికరుడు!! చిత్రపటకోభితము. కార్మికోత్తేడు. 274. పుటలు. వెల పోస్టేజీ గాక రు. 1-8-0. చందాదారులకు పోస్టేజీ గాక రు. 1-0-0 మాత్రమే. ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము, కాకినాడ.

అమృతాంజనము

అన్ని సెప్పలకు మందిమందు చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 10 అణాలు

డబ్బన్ 1-కి 6-4-0 మాత్రము

జీర్ణరసాయనము

అజీర్ణములకు భుజించిన కస్తురలు రక్తమునకు సరిగా మారవు. అజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీనివలన జీర్ణకోశము లందు రససారము ప్రకముగ గలిగి యున్న మేష్టడి అయివు డీజిండును. 26 మృతల డబ్బి వెల రూ. 1-4-0. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు బొంబాయి

మొదటిభాగము 2-0-0

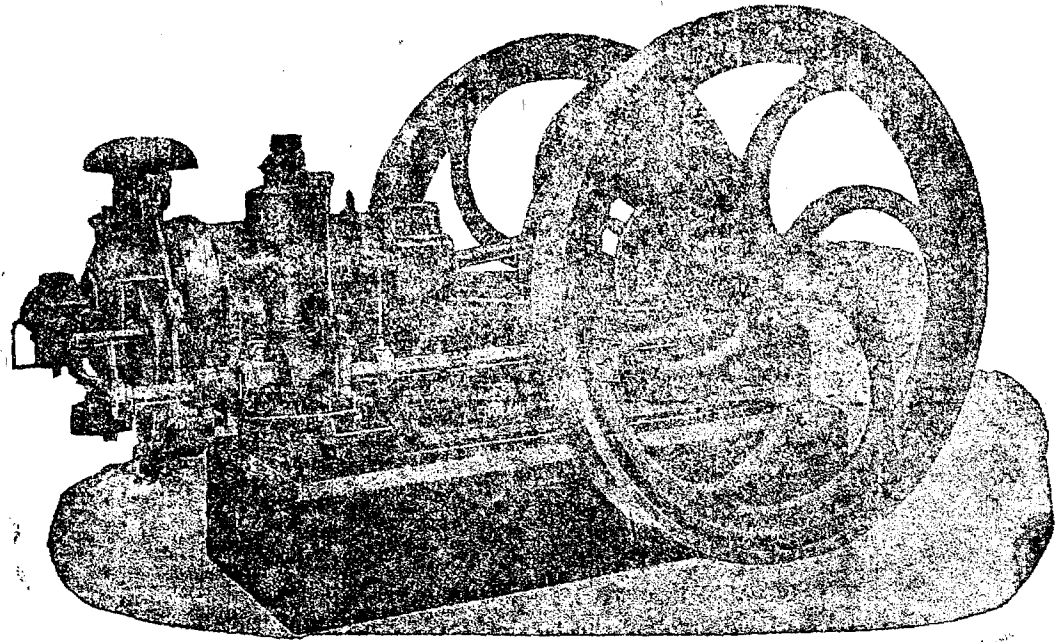
రెండవభాగము 2-0-0

మూడవభాగము 1-8-0

నాల్గవభాగము 1-12-0

పానుగంటి రాజారావు, పితాపురము

గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

బ్లాక్ స్టోన్

క్రాడు ఆయిల్

ఎంజినులు

సరసమైనవి	నమ్మకమైనవి
పొడిమిగలవి	అమోఘమైనవి
పూచీగా	తృప్తినిచ్చును

మార్షల్

సన్ను అండ్ కంపెనీ (ఇండియా) లిమిటెడ్

బెజవాడ

మద్రాసు

కోయంబూరు

డాక్టరు రవీంద్ర నాథ టాగోరుగారు

కలకత్తాలో నుసంగిన ఉపన్యాసము

నిన్న (5 వ తేది) సాయంత్రము కలకత్తాలో అల్పవయస్కులలో డాక్టరు రవీంద్ర నాథ టాగోరుగారు “మన సమస్యలు” అనువిషయమునుగూర్చి ఉపన్యాసించిరి.

“విజేతయెడల మనజేతమన పరిపాలనలుగా నుండుట వలననే మనకీకష్టములు కలిగినవి. తిరుమగా ముఖ్యము చెప్పుచుండుటగాని మనబోధనకు నిరంతర వైచిత్ర్యములు కలుగుచుండుటయే మనకష్టములకు కారణమని నా అభిప్రాయము. రక్తసమైక్యతను కలిగినగాని ఏజేతమనందును ఏజాతియును అభివృద్ధిచేయబడును. మనజేతమన కేతములగు మతనియమముల వలన భిన్నమతములవారికి వివాహాది సంబంధములు కలుగుటకు తవ్వారా రక్తసమైక్యత నము కలుగుటకు ను బాప్తుగా ననకాతము లేకుండ నున్నది. వివాహ నితి కలిగినపుడు తాత్కాలిక ముగ వివిధ మతములవారు కలసి పనిచేయుటయు మరల సామ్యస్థితి కలుగగానే ఎప్పటికల కొట్టుడుచుండుటయు అందులకు విజేతయలే ఉత్తరవాదులని వారివై నిందమోపుటయు వాడుకయైయున్నది గాని యిది ఎంత మాత్రమున న్యామము కాదు. అప్పుకేసు తొలగించి నుగూడ నీ అనర్థమును మొదలంట్ల తొలగించబడును. హిందూమతమునది యమరములనాగు పరస్పర మతనియమములై యున్నంతకాలము హిందూమతమునది మైత్రి స్థితిగా స్థిరపరచాలను. జర్మనీ యాధ్యక్ష వత్సనపుడు అంగ్లేయులు భారతీయుల సహాయమును కోరినంతగా వివాహ నితి కలిగినపు డీ రెండుమతములవారికిని తాత్కాలిక సమాధానము కలుగుచుండును. మరల నా ప్రమాదము తొలగగానే ఎప్పుటికలనే వారు స్వోద్యమము చేయుదురు. జర్మనీ యాధ్యక్షవత్సనమున మనసహాయమును కోరిన అంగ్లేయులు ఆయుధము ముగిసినవిట్లు మరల తమ అధికారప్రతాపమును వెలక జలనవాలాహులీను యిప్పుడు మరల కన్యావిషయమునకు మనకు చూపలేదా? కాననే జేతములలో గాఢమైత్రిని కలిగించి యొకమత్య ప్రభావమును దొరతమువారు గ్రహించగలుగుటనిండుటకు గాంధీమహాత్ముడు గొప్ప ప్రయత్నముచేసెను. పాలితులను పాలకులను గాఢవోషేతమును సామరశ్యమును కలిగించుటకే మహాత్ముడు ప్రయత్నించెను గాని అందులకు రెండుపక్షములను సమాన బలముగలిగి యుండవలెను. ఒకపక్షము దుర్బలముగానున్నపు డది పనికిరాదు. పోతువాడను లేకుండ మూఢవిశ్వాసమునే కలిగియుండుట నిరాధారముగు భితిచెందుట మున్నగు కారణములవలన హిందూసంఘము దుర్బలమైనది. విజేతయ పరిపాలనముగూడ దానికి సహకారియైనది. భారతీయులలో నైకమత్యము కలుగదండుటకు యిచ్చియున్న యను నిరోధక కారణములుగా నున్నవని” టాగోరుగారు నుడిచిరి. (అ. వె.)

తుర్కీ

క్రొత్త తురష్కదేశము

కానున్న రిపబ్లికు

కాంస్టాంటి నోపిలు అక్టోబర్ 12 తుర్కీ రిపబ్లికు మారును కొన్ని సంవత్సరముల కాలము అధ్యక్షు లొకరు నియమింపబడెదరు అధ్యక్షులెన్నుకొనబడును. కాననభట్ (అ.వె.) కాననములను చేయుఅధికారియే యుండును. కార్యనిర్వాహకాధికారియలలో మంత్రిత్వమువారు అసెంబ్లీ తీర్మానములనునుండును. కన్వెన్షనులకు సభ్యులను అధ్యక్షుడే నియమించును.

మిత్రమండలము న్యాయకగ్ర ప్రవర్తించెనని తురష్కదేశ ప్రతికలు నిందించుచున్నది.

జపాన్

టోక్యోలో మరల భూకంపము

టోక్యో, అక్టో 4—నేటి యుదయము మరల 12-54 గంటలకు గొప్ప భూకంపము గల్గెను. ఇండ్లలో నుండి అందఱును లేచిపోయిరి. విద్యుద్దీపము లాగ్నితేజమువడెను. ఒకాళలోగూడ భూకంపము గల్గెను.

ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడుట

ఒకాళ, అక్టోబరు 4:—ఆర్థిక పరిస్థితులు అనుకూలము గనున్నది. ప్రజలకు విశ్వాసము గల్గినది. త్వరలోనే అంతయు అనుకూలపడవచ్చును.

సిక్కుల మహాసభ

డాక్టరు కిచలూగా రధ్యక్షత వహించిరి

వెంటనే కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభింపవలెనను తీర్మాన మొనెరించబడెను

కిచలూగారి అధ్యక్షత్వవన్యాసము

ఈ మహాసభ మహాబులూ ఘనములలో జరిగినది. “స్వరాజ్యము వచ్చినచో అకాలితే సర్వాధికారము లందువలన దుర్భిషాదులకు కంటాబు ప్రజలలో వ్యాపించినది. అందువలన హిందువులను మహమ్మదీయులను విడిత్యామాయగా నున్నారె. ఇట్టి తెలివితేటల అభిప్రాయము దిద్దివారికి తప్పదు. తన కలుగునా? స్వరాజ్యము వచ్చినచో హిందువులు నిత్యము మహమ్మదీయులు మహమ్మదీయులను గూడ అకాలితో” మరీగా తుల్యమును నలుపు నట్లు అకాలితమాడవలెను గాని వారు వెడలవలెను. కనకాళ వియ్యగూడదు. మహాసభమున అత్యధికమగుభివృద్ధికలిగినందులకు చాల సులభమే యున్నది. అంతయును భద్రత కట్టి వచ్చుటకే కష్టమందువుగా నున్నది. ఇదియే ప్రారంభమున దొంగతనములు బంధిపోటులు త్రాడుచు చున్నవని కడప్రజలము గానుండెను. అట్టి ప్రారంభమున దింకీ ప్రజలము గాని హిందూ మార్గముగలది మిక్కిలి వింతగా నున్నది. ఈమార్గము కలుగుటకు కారణభూతులై క్షుణ్ణి కాంగ్రెసు సంఘము వారా? ప్రాతకాంగ్రెసు సంఘము వారు తీర్మానములలోను ఈవిశ్వాసములలోను చాలము గడచిరి, కాన వారిం దులకు కారణభూతులుగాడ. మరెవరు? గాంధీ మహాత్ముడు, గాంధీమహాత్ముని దివ్యరహస్య మహిమ. మనకు పోయిగా యిండ్లకడ సర్వజనులను సమభిమోచించుండే కార్యాచరణమునకయ్యుచున్న గాంధీ మహాత్ముని ఆత్మకై మహిమాతిలేదుమే యిందులకు కారణము

గాంధీ మహాత్ముని చెరసాలలో నుండుట కంటే భారతీయుల కధికమును సమమును మింగికటి లేదని గ్రహించి భారతవాదులను అత్యగౌరవమును ప్రకటించి ప్రభువర్తించి చెరసాలలలోనెన్ను లేకుండ చేయువోయినందులకు నేను చాల చింతింపచున్నాను. జేతము సత్యాగ్రహము నకు సంబంధించి మహాత్ముడు నున్నచాలేదా అని నిచారణ చేయుట కొకసంఘము నేర్పించి లేతమునందెంతలను తిరుగుటలను నా కాలమంతయును, నాదృష్ట్యము చేసిరి. సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించితిమిని కాదునెను. స్వప్రముగా ప్రకటించిన అత్యుత్కృతి దేవతలను ముందుకు రావలెదరా? స్వర్ణదేవతలము తాములను నుడికా వాగునుగూర్చి అకాలితలుల సత్యాగ్రహ మొనరించిన మారు చూడలేదా? కాన నోల్లంఘనమునకు కంటాబువారు సంసిద్ధులుగా లేరని చాల మంది మహాబు ప్రతినిధులు దీర్ఘిభావో నా తీర్మానమునకు ప్రతి కూలముగా వాదించిరి. వాదనలను నిరాధారము. మహాబువారు టుల నెన్నుడును మూల దూరు వారు గాదు. సత్యాగ్రహము ప్రారంభించుటకు వెంటనే వారందరును ఏకీభవించి నుండుట వచ్చుట నిశ్చయము. కాంగ్రెసు, భిలాఫతు, పిక్కు సంఘములు లేజోపిసీసములయిన కలెము ఉత్సాహప్రకటించున కనకాళ తేక పరస్పరభుతకలెములకు గడంగి. అవధిరహిత తీర్మానముల ననుసరింపును. (బిటిషు సత్తులను బహుమతి) ప్రజలు. కాననోల్లంఘనమునకు గడంగి. నేడు మొదలు నిరంతరసర్వస్వమును జేతము కన్వెన్షనులని కేరధము చేయును. మిరటుల చేసినచో దొరతమువారు విన్నేకుంటై మిరటులనుసారము మెలంగెదరని” కిచలూగారు నుడిచిరి.

కాననోల్లంఘన తీర్మానము

“కాననోల్లంఘన మహాసభ వారి చేతే క్షుణ్ణి పనిచేసే కాననోల్లంఘన సంఘము వారు వెంటనే కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభింపవలెను. మహా ప్రాంతమువారు సర్వసభ్యుల సోద్యమములను సంగ్రహించి నున్నారె. మహాబులూక్ష్మీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారు గూడ కాననోల్లంఘనసంఘములకు తోడ్పడవలెను” అనతీర్మానమును గూర్చి అనభిప్రాయములను ప్రకటించుచు వారు తీర్మానమును అవధించెను. తీర్మానమును ప్రకటించి నామొందించెను.

కొల్లెగూడ రాగా తు క్షేత్రకాన్యము సభ్యత్వమున తొసగిన రాజీనామా అంగీకరించబడెను.

ఒక కార్మికసభ

నిన్న సాయంత్రము వెంటబూరు ఎడ్వర్డుపార్కులో కార్మికసభ జరిగినది. జి. ఎన్. అరండేంగారు ధ్యక్షుడైనవనన్య నిందిరి: మదరాసు కార్మిక సంఘాధ్యక్షుడు అధ్యక్షత వహించెను. ఉపధ్యక్షుడు ధర్మమును మూడుభాగములుగా విందెను.

(1) భౌతికత్వము (2) కర్మ (3) అకతారము: ఇండ్లలో కనపిల్లల యెడల భౌతికత్వము పెంపొందించు కొనవలెనని జెప్పెను. కర్మగూర్చి జెప్పుచు మనప్రస్తుత సుఖములును పూర్వజన్మ కర్మానుభవములను ముందుజన్మలో నుభవించుకొనవలెనని యాజన్మయందు కర్మాచరణము జేయవలెననియు జెప్పెను. ఆరెనువారి వోటుల నిమిత్తం జేతులొనుట కచ్చటికి రాలేదని నుడిచెను. కాని వాడుకను బట్టును తేరుట మేలొనగూర్చెదమని వాగ్దానముజేసి దానిని వెరవేర్చుచుకే బ్రాహ్మణుడైనను బ్రాహ్మణేతరుడైనను పాటింపక యిచ్చుని జెప్పెను. అవతార పురుషుడు మనకుభ్యవతరించి ప్రపంచము నడుగల దు:ఖములన్నిటి నివార్తను యాతడునున్నచు ఆనవోమహనకు వృద్ధాచార్య కన్యాగరమ సంకుటకు మనము సిద్ధముగా నుండవలెనని యాతడు నుడిచెను.

ఉపధ్యక్షుడు జెప్పినదంతయు ఆనందమున సభికులను అధ్యక్షుడు హెచ్చరించెను అధ్యక్షుడు వందనము చేర్చించుట తో సభముగిసెను.

ప్రాధనరు గులాం హుస్సేనుగారు

1818 మూడవ దిగ్యులేషనుక్రింద అరెస్తుచేసిరి

ప్రాధనరు గులాం హుస్సేనుగారిని మహాబుదొరతము వారు 1818 మూడవ దిగ్యులేషనుక్రింద అరెస్తుచేసిరి. అతనికేసు చేసి విచారణకొరకు ఏజడ్జికిని పంపలేదు. అరెజెట్టి నేరము చేసినో కొంచమైన ప్రజలకు తెలుపవలెనే అతనిని బంధించునందు నిర్బంధించి యుంచిరి. అతడురాను నిర్దోషిని న్యాయవాదియభిముక వాడించుట కతనికకాశముచ్చు న్యాయము అటులచేయ జాలకపోయినచో మంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారుచేసిన పాటి యైన పంజాబురాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారుగూడ చేయదల నని మునింజోటులు పత్రిక ప్రాసెసు (అ. వె.)

ఆలి పూరు కుట్రకేసు

5 వ తేది విచారణ

నిన్న (5 వ తేది) 10 మంది సాక్షులు సాక్ష్యమిచ్చిరి. గార్వరులో లేవరిక్టవేసివారి బాగుడిపోజ్జడ దర్వాసును జూలై 80 వ తేదీని కుట్రచారులు వాత్తచేసిరి. ఇది మూడవ నేరము. దర్వాసు డిపోజిషనుండి ఒకమాటను పట్టుకొని రాగానే పొంచి యుండిన ముగ్గురు హంతకులను అతనిని పిస్తోలుతో కాల్చిచంపి అమాటను తీసుకొనిపోయిరి. అది యాపాపములకుంచి యని వారు తలచి యీ వాత్త చేసిరిగాని ఆసంచిలో మామిడిపండ్ల యుండెను. కాని యాపాపము లేనేలేదు. అని యీ సాక్షులుచెప్పిరి. (అ. వె.)

దెఫర్దు రిబేట్లపద్ధతి

బొంబాయి వాణిజ్యసంఘాభిప్రాయము

దెఫర్దు రిబేట్లపద్ధతివై బొంబాయి వాణిజ్యసంఘపు కమిటీ అభిప్రాయము భిన్నభిన్నముగ నుండెను. సభ్యులధికసంఖ్యాకులు ఇంపీరులు పిస్సినగమిటీ అభిప్రాయములతో, ప్రస్తుత వాణిజ్యమునకు కాన్ఫరెన్సుపద్ధతి సంగీకరించుట యోజనరచుని యు, కాన్ఫరెన్సుకు ఓపికలకు సులభ యొక్కించువారి బలము హామీ యుండవలెననియు, అందువలన వైజీడెలలో సభకు నెక్కించు పోటీ యుండవలెయు, కావున కాన్ఫరెన్సుపద్ధతి యు, దెఫర్దురేటు పద్ధతిగూడ న్యాయముగాదను బాగుండట లేనయు నేకీభవించిరి. స్వల్పసంఖ్యాకులకు అలా దెఫర్దు రిబేట్లపద్ధతి అంత యిష్టములేదు గాని ఓడయజమానులకును, ఓడలలో నరుటలెక్కువారలకు మధ్యనొక ప్రతిపత్తి పద్ధతి యుండవలె నని సభిప్రాయమునకు మొగ్గుకట్టుండెరి (అ. వె.)

హిందూముస్లిమ్ కలెటలు

సహరాజ్ పూర్ ముస్లిమ్ పకటనసంఘమువారు జేయ బలొని హిందూ అధికారులు ముస్లిమ్ ముద్దాయిలను తిన్నగా చూచుటలేదని తెల్పుచున్నారు.

విదేశ వార్తలు

జర్మనీ

జర్మనీలో అల్లకల్లోలము

‘వైరట్’ పాలనమును ప్రవేశపెట్టనుండుట
చాన్సిలరుకు విషయసంధి

లండన్, అక్టోబరు 11:—రాత్రి 1/15 మైక్ని విలేఖరి వైరట్ నుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—ప్రొక్క గారు కోయి లినును పాలనములో నిర్వాహమును వదులుకొనిరి పంచ ప్రధానుల చేరగాని వ్యక్త ప్రధానులచేత గాని రాష్ట్రపాలనను చేయవలసింది. ఈ ప్రధానులు సామర్థ్యము, యోగ్యతనుబట్టి ఎన్నుకొనబడుదురు. ఈ ప్రభుత్వము, ఆదర్శము అనుదానితో సంబంధములేదు. ఈ దుష్ట ప్రభుత్వము గూడ ఎన్నుకొనబడుట వీలులేదని కోరుచున్నాడు. వర్తమాన ప్రభుత్వమునుండి వ్యవహారలో భజనమును పూర్తిగా తొలగించిరి పాలకవర్గములో ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నించుచు గాని వ్యర్థమగుచున్నదనియు.

డిక్టేటరు, ప్రభుత్వమును దాక్టరు గెస్టరు గారలను చేయుండె డనుకొనుచున్నాడు. కానికీ తోడుగా దేశమును ప్రభుత్వమును గూడ నిర్వహించుచున్నాడు దాక్టరు హౌస్ గారు కార్మిక మంత్రిగి పనిచేయును. స్ట్రెస్ మన్ లు యుద్ధికారియు, వైరట్ ను గారు ఆర్థికమంత్రిగి నియమించబడవచ్చు ననుచున్నాడు. ఇతర కార్యాలయములన్నిటిని చేర్చి ప్రభుత్వ కార్యకర్తలచేత కార్యక ముగ పోలించవలెను.

చాన్సిలరు చిక్కులు

ఉభయపక్షమువారికిని తీరమగు భిన్నాభిప్రాయము లున్నవి. కోయిలినును ప్రభుత్వమువారివలనను ప్రొక్క గారికి సాయపడునట్లు లేదు. ఈ కారణములచేత పార్లమెంటు ప్రభుత్వ ప్రధానము పాలించుటకు వీలులేదు. ఉభయపక్షములవారికిని అసాధ్య ఘర్షణలు పూర్తిగా తలెత్తెను. ఈ ఘర్షణలు సెనెట్ లోను సటు లు వీ రి గి చేయుటకు వీలు లేదు. ఈ సందర్భములందీ రి ని స్టా గు సభ సెట్టివేయుటను గూర్చి బహిరంగముగ చర్చించిరి. మరల ఎన్నికలు జరుగునని దీని దర్శనము. పార్లమెంటు పాలనము ఇంతటితో సరి ఆగవలసి వచ్చుచున్నది. ప్రభుత్వము ఎన్నికలు జరిగిన అంతరకాలపుట ఎరిగిన యుండదు. ప్రొక్క గారికి దీనితో సంబంధమును గలవరాదు. నిజముగ డిక్టేటరు డిప్రును ప్రవేశపెట్టవలెను పార్లమెంటు పాలనము గా ప్రవేశముటయే మార్గము. ఇంకొక మార్గములేదు.

పార్లమెంటు పాలనము పడిపోవుటకు కారణము సాం ఘిక ప్రజాస్వామ్యవాదులు కోజు 1 కి 8 గంటలు పనిచేయ వలెను. ఈ త్రేపును రద్దు చేయుటకు ప్రభుత్వమువారి కధికారము నీయబడుటయే.

పరాసుల హెచ్చరిక

జర్మనీలో జరుగు సంగతు ల ను జూచి ప్రెం చి పత్రిక లిట్లు హెచ్చరించుచున్నది. ప్రజలు నిరచి త్రములతో సంబంధము. జర్మనీ అంతయు ఇప్పక భాగుల హస్తాధిక్యమునకుండ జాగ్రత్త కనిపెట్టి మరల రాజే రాజ్యము నేలకుండగ జేయవలెను.

వైరట్ ప్రభుత్వమువారి కష్టములు

వైరట్, అక్టోబరు 2:—నవ్వుపూజకులను గూర్చియు రూరు అక్రమణగూర్చియు పరాసులలో రానుబారములను ప్రారంభించుటలందు జర్మనీ ప్రభుత్వమువారు రుణ కొనుగోలు న్నారు. రూరులో నిన్ను పని ప్రారంభమయెను. త్వరలోనే గనులు కోజు 1 కి 800000 టన్నులను తయారుచేయుగల వను కొనుగోలునా, వైరట్ మూలమున ప్రభుత్వమువారి తగువులకును కరిగెను. ఇంకను రానుబారములు జరుగుచునే యున్నవి. కొన్నిరోజుల క్రిందను మ్యారేట్ బర్సుండి వైరట్ కు 19,00,00,000 బంగారు మార్కులను, గొంబోగూడను వాక్ కాదుగారు సమర్పించెను. క్యాన్సెల్లర్ కోయిలినును వారును, కమ్యూనిస్టులను వీరమై. రైతులనుండి ఆయుధములను భరిం చుటకుకాని మండలవలెనయ, మొనటి బారంబును, అయుధ పాటులుగ నుండవలెనని కమ్యూనిస్టులు గొరుచున్నాడు.

వాక్ కాదుగారు ప్రాసము చాల బలముగనున్నది. వీరికి మైక్నియు, పోలిసు, మరగువులు, రైతులు తొన్నగు చున్నాడు. సాంఘిక వారును సమైక్యమైకొనుచున్నది. ఇంతటిలో ఈ సమయమున రాజుడు ప్రవేశపెట్టవలెను పరాసులు చేయబడెను. (స్ట్రెస్ మన్)

దనల్లాళ్లు అల్లరులకు పరాసులే కారణమనుట !!

లండన్, అక్టోబరు 4:—రాత్రి 10/55. అనుదంబల్లా య్ అల్లరులకు పరాసులే కారణమని తెలియుచున్నది. జర్మన్ పోలిసు గారు అతినిదానముతో గహముతో ప్రవర్తించి రని ప్రజలు తెలియజేయుచున్నారు. అట్టి దుర్మతులం జేసిపరాసుల ప్రారంభముచేసి నిర్ధారించుకొనిరి. అక్టోబరు 7 తేదీన ఇంకొక పర్యాయము లైన్ లిట్లకు వాడులు రెండు సంకల్పమును సెరవే ర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించెదరని తెలియుచున్నది. దీని వాడు టుడు మోర్ బుత్ ను గూడు కొద్దెంజేసి (వెంటి హై కా మినరకు తో అక్రమణ గాట్టి) మందంబును కొంకరు పోలిసువారినుండి ఆయుధముల నన్నింటిని లీ కొన వలెనని యు త కి క్క న వారిని దనల్లాళ్లుచుండి తీసివేయవలెననియు తెప్పెను. ఆరెదట్లు చేసెను. పోలిసువారు నిరాయుధులుగ జేయబడిరేరి ప్రజలు మా తీసుకొని బయట పోవుచున్నారు. ఆయన చెప్పినట్లుల నడుచు కొనవలెను.

చీనా చీనానల్లమందు విధానము

చీనాలో ఇంతా యుగ నల్లమందు పండించునంత కాలము ప్రభుత్వమువారు నల్లమందు ‘నూటావలీని’ కడలుటకు వీలులేదు. నల్లమందులను ఆదామును 8500000 డోలరుల అంచనావేయ బడెను. దొంగతనముగ తేర్చి నల్లమందులదొంగలగును. అసలు క్రమముగ జరుగు నట్లయినై తీవ్రతన నల్లమందు దొంగతనముగ చేరకుంటే ప్రవేశపెట్టబడును. ఇదితత్వము అని హాంకాంగు గవ ర్నరు చెప్పెను.

చీనాలో దొంగతనము

సేరములకు పూచీ
వైరట్ అక్టో 4 దొంగలు విదేశముల నే ముట్టించిరి. దొంగల పడంచుటలో చీనా ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధజూపలేదు. దొంగలముఠాను కొన్ని రాష్ట్రములలో జరుగుచున్నది. అట్లు 10 తేదీ తేటలో కొరెన విషయములు జన్మిటిని చీనా ప్రభుత్వ మువారు సెరవేర్చునలెనని ఇతర ప్రభుత్వము వారు చీనా ప్రభు త్వము వారితోటకు ప్రత్యుత్తరము పోసెరి.

ఇంగ్లండు

అధినివేశముల యభివృద్ధి పారిశ్రామిక విజృంభణము

అధినివేశపు కార్యదర్శి అభిప్రాయము
లండన్, అక్టోబరు 2:—బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భాగ ముగ నున్న వారి కంపెనీలను అధినివేశముల నైతిక భౌతికాభివృద్ధి ఎంతయు ముఖ్యమని డిక్టేటర్ ప్రభుత్వ తెలియజేసెను. అధిని వేశపు కార్యాలయమువారు దొమినియను లాభమునకై సదా ప్రయత్నించుచున్నారు. అంతస్సామ్రాజ్య వర్తకమును యభివృద్ధి జేయుటకు ప్రయత్నించిరి. అధినివేశముల సంరక్షక రాజ్యములు ఇంకను వర్తకము మందగించుటచే నష్టబడుచున్నవి. కాని ఎటులనో కాలక్షేపము జేయుచున్నది. చిన్న అధినివేశముల ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగులేవును. పెద్ద అధినివేశముల ఆర్థిక పరిస్థి తులు అనుకూలముగ నున్నవి. అధినివేశముల వర్తకమొకను తృప్తికరముగ బాగుపడుననియున్నది. అంతస్సామ్రాజ్య వర్తకము యభివృద్ధి జేయుటకు ఆర్థిక భారం కొన్ని తీర్మానములు ప్రవేశపెట్ట బడును. అధినివేశపు కార్యాలయమువారు బాధ్యతను నిర్వహించు టలో ప్రతినిధులు కలహానికలచుచును.
బ్రిష్టులు (అస్ట్రేలియా) గొప్ప పెండిసి నను గలిసిగ గు దొంగిది. ఇందులో నూటికి 60 పార్శిసి నను, టన్ను 1-కి 1000 టన్నుల పెండిసి గలవనుచున్నారు.

రెడ్డిగి జూన్ గొలితో ఇంకొక 5 గురు ముంబిని బయటకు దిసి రక్షించిరి. ఇంకను ముంబిని బయటకు దియవలసియున్నది.

ఇంగ్లాండులో తుపాను

దురదృష్టవశాత్తూ ఆ ర్థ రా త్రి మొ దు ల ఇం గ్లాం డులో గొప్ప తుపాను పొరుగిన్నది. ఇంగ్లీషు చాన లు లో పొగయొడలు పోవునలేదు. అపుడేయబడెను. బ్రూగుగారు

నిన్ను టిడినము లండనుకు రావలసియుండెను. కాని ఈరుపాను వలన రావడ ములస్యమైనది. టూల్స్ ముడి భూమిమీద వీరు ప్రయాణము జేసిరచ్చిరి. ఛానలు, కానలు ప్రక్కన వీరు ఆగి పోగలసివచ్చెను.

భారతదేశపు గొప్ప ఆస్తి

లండన్, అక్టోబరు 1:—సామ్రాజ్య సాంక్రామిక న ఘమువారు దొమినియను ప్రతినిధులకు విదొంగు సంకల్పమున ఆశ్చార్య మహారాజు గా కట్టుకెప్పిరి. సామ్రాజ్య స్నేహపాశము లెంతబలముగ నున్ననో యాధ్యమయమున కరిక్షింపబడెను గృహభిదములు నహజమే. ప్రకృతిస్వభావము మాకు దొమిని యనుట, సామ్రాజ్యమువారు అందజేసిన స్నేహభావమే మహా మేరువ నంటిది. ఇకయే భారతదేశమునకు గొప్ప ఆస్తి.

కె న్యా స మ స

ను గూర్చి డిక్టేటర్ ప్రభు విట్లు కలికను:—సామ్రా జ్య ప్రభుత్వమువారు జేసిన కె న్యా ఎస్టాటులను కె న్యా ప్రజలం దరును తమదేశములో నున్న సాధన సంపదనంతను యభివృద్ధి జే యుటకు ప్రయత్నింప వలెను. కె న్యా కరిపాలనములో ఇతర సం ట్టు దేశములలోవలె సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు అప్రీకా ప్ర జలకల్పన ధర్మకర్తలుగ ప్రవర్తించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి విషయమే వివిజేసినను అయ్యదికాని ఉత్కృష్ట వ్యధర్మముగ నెంచవలెను. అప్రీకా ఆర్థిక పరిస్థితులు వీలగునంత వరకు అప్రీకనుల ఆర్థిక నైతిక విద్యానియములందు పురోవృద్ధి జే పాటుబడెదరు. తూర్పు అప్రీకా ప్రభుత్వమువారు గూడ దేశముల పురోభివృద్ధికి తోడ్పడగలరు.

సింహళ ద్వీప విశ్వరత్నము

సింహళ కార్యంగవిధానము జయకరముగ మూడేండ్లు పనిజేసెను. కాని కొన్ని మార్పులను జేయుటకు ఆలోచించు చున్నారు. సింహళ దేశపు తేయాకు కొబ్బరిత్రాడు వర్తకము చాల బాగున్నది. రబ్బరు కలిశ్రమగూడ చాల బాగున్నది.

ఇరాకు, వలసైను

ఇరాకు పల సై నరపాలనమునకు మొత్తము ఈసాలనకు 8545000 పౌనులు అంచనావేయబడెను 1921, 1922 లో 26,695000 పౌనులు ఆయనది ఈరాక అసంబ్లిను వేశమగుటకు ముందు ఇరాకు ప్రభుత్వమువారిలో ఒడంబడికలన్నియు పూర్తి యగును.

మసోలు సమస్య

మసోలును గూర్చి ప్రభుత్వమువారు త్వరలో తుర్కీతో రానుబారములకు జరిపెదరు. ఆర్థిక శాఖ, కారణములచే మసో లును ఇరాకుతోనే కలుపుటకు ప్రయత్నములయెలుగు కనబడు చున్నది.

ఆంగ్లో అరబ్బుల సంబంధములు

కాగ్దాదులో నున్న బ్రిటిషు ప్రతినిధియు అరబ్బు ప్రభుత్వ మువారును నున్నాద్యభిమానంతోడనే ప్రవర్తించుచున్నారు. 4 శేండ్లలో ఇరాకు పట్ల బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారు తమధర్మము ను పూర్తిగ నిర్వహించగలరు. ఇరాకు ప్రజలతోడను, ప్రభుత్వ ముతోడను గాడమైత్రిని సంపాదించెదరు. దీనివలన మసోలునము అభిగుననికి మగల మనతో క్రొత్తపర్మాటులను వారు చేసికొ నెదరు. అరబ్బుల స్వాతంత్ర్యమునకు బ్రిటును ప్రధాన కారణమని వారు గుర్తించెదరు. ఇదిమాదికాళము. ఫెయిసూలు రాజుతో అన్ని ఒడంబడికలు పూర్తి అయినగాని ఇరాకు అసంబ్లివారి కై ఖనిగుర్చి జెప్పట కిప్పుడు వీలులేదు.

నర్ వెర్నీ కాట్సుగారి సేతు ఆయనను డిక్టేటర్ ప్రభుత్వ ఉగ్గడించిరి. నర్ హెన్రీ దాబ్బుగారి సేతు కొన్నియాడిరి.

సామ్రాజ్య ఆర్థిక సమస్యలు

వర్తకాభివృద్ధి

అంతస్సామ్రాజ్య సహకారము

కీఫీలు అక్టో 4:—అర్ధరాత్రి సామ్రాజ్య ఆర్థిక సభవారు తమ కార్యక్రమములను తయారు జేసిరి. వచ్చేవారము మొదటి విషయములను ఆలోచించెదరు. సేతు ఆర్థిక సభమార్తమే సమా వేశమయెను. సామ్రాజ్య వర్తకాభివృద్ధిని గూర్చి కొన్ని విషయములను గూర్చి ఆలోచించిరి. వర్తక విషయములలో అంతస్సామ్రాజ్య సహకారము బడయు తెట్ల చేర్చించెను. వర్తకపు గుర్తులు, ప్రేమైటులు మున్నగు విషయములలో సహకారమును బొందుటను గూర్చి ఆలోచించిరి.

గాని అధికారమునుగాని తగ్గించుట, దేశభివృద్ధికి భంగకరము. కాంగ్రెసుస్థానము నాక్రిమించి పని జేయుగల రాజకీయ సంస్థ మరియొకటి గనుపించదు. కాంగ్రెసునుండి చీలినవారు ఎన్ని సంస్థలను నిర్మించినను, ఎందరు ప్రముఖులు వానందు జేరినను, అవి నామమాత్రములు లేక బడియున్నవి. దేశములో వానిపై ప్రజల కెట్టి గౌరవము గనుపించదు. అందుచే కాంగ్రెసునుండి చీలిపోయి ఏకతమవారమునను వృద్ధి జెందజాలరు. డిల్లీ తీర్మానమును నిరోధించుటకు కేరళకావ్యమును స్థాపించవలయు నను సూచనను, రాజగోపాలచార్యులబోలు నాయకులు నిరాకరించిరి. కాంగ్రెసుభివృద్ధికి తీర్మానించిన సరియే, దాని ననుసరించుటయే ప్రజలకర్తవ్యము. స్వకీయాభివృద్ధి యములకు భంగము కలిగినను, కాంగ్రెసును భగ్నపరుచుటకు ప్రయత్నింపజనదు. శాసనసభాప్రతినిధులు కాంగ్రెసు ఆశీర్వాదము బడియున్నవారై, తమకు స్వముగలుగుచున్నవని, స్వరాజ్యకావ్యమువారి పుడు చూచుచున్నారు. కాంగ్రెసు ఎటుల నిర్ణయించినను సరియే, తాము యిచ్చవచ్చినటుల నడిచెదమని చెలుపుచుండిన వీరికి పుడు, అట్టి మార్గమువలన గలిగిడి నష్టములు దెలిసియుండవచ్చును. కాంగ్రెసునుండి అన్నికావ్యములవారును, ఈ సత్యమును గ్రహించి, కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు కాపాడుట యుక్తము.

కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను నిలుపుటకు, ఆంధ్ర దేశము చూపిన యాత్నావము మరియొక రాష్ట్రము జూపలేదు. ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభను జరిపి, అది ఎటుల తీర్మానించిన ప్రజలందఱకు బద్ధులై యుండవలెనని, ఆంధ్రులు కట్టుదల జూపియుండిరి. వారి ప్రయత్నములవలన, ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభ జరుగుట లభింపెను. కాంగ్రెసు తీర్మానముల గూర్చి వ్యక్తుల యభిప్రాయ మెటులున్నను, దేశమునకు ఆచరణ మార్గము వ్యక్తమయినది. వివాదముల కందుచే తావు దిప్పినది. ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసభాతీర్మానముల ననుసరించుచు, నిర్మాణకార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట, ఆంధ్రుల ధర్మము. బహుజనాభిప్రాయమును గౌరవించుట, స్వపరిపాలనా సామర్థ్యమునకు నిదర్శనము. కాంగ్రెసునుండి బహుజనాభిప్రాయమును గౌరవించి, కాంగ్రెసు సభ్యులు నడుచుకొనుచో, వారి స్వపరిపాలనా సామర్థ్యము వెల్లడియగును. కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ నిలుచును. దేశము సర్వరాధివృద్ధి జెందుట కవకాశ మేర్పడును. ఇక మూడుమాసములలో శాసనసభల ప్రశ్న దోలగిపోవును. ఆంధ్ర దేశమునం దీ ప్రశ్న విభేదములను కలిగించజాలదు. దీని ప్రాముఖ్య మిక్కడ గన్నట్లులేదు. కాకినాడ కాంగ్రెసుసభ జరిగిన పిమ్మట, ఉభయపక్షములవారును కలసి, మరల వెనుకటివలె సహానునిరాకరణకార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుటకు వీలగును. ఇదివరకు జరిగిన విచారితపరిస్థితుల, దేశమునకు గణపాతమును నేర్పగలవు. ఇకముం దెవరును కాంగ్రెసు ఆజ్ఞల నతిక్రమించక మెలగెదరనియు, వెనుకటి పాతములు ప్రజల కెప్పటికప్పుడు వారి కర్తవ్యమును బోధించుచుండు సనియు, నమ్మవచ్చును. గాంధీమహాత్ముడు కార్యరంగమున మరల త్వరలో ప్రవేశించునని నడతులు గలవు. వారి నాయకత్వము క్రింద, దేశము మరల యున్నతపీఠిని సంచరించుచు, త్యాగమార్గము ననుసరించి, స్వరాజ్యమును త్వరలో బడయగల దని విశ్వసించెదము.

రవీంద్రుని ప్రసంగము

రవీంద్రుడు నిన్నటిదినము కలకత్తాలో ముచ్చటించుచు, హిందూ దేశమునందు గలిగిన కలవరమునకు విదేశీ కలిపాలకులు గాక భారతీయుల విభేదములే కారణ మని సూచించెను. హిందూ దేశమునం దున్న సంఘముల మధ్య వికమత్వమును కుదుర్చుట వ శ్రియ మని, ఇందువలన స్పష్టమగును. తాత్కాలిక పరిష్కారముల నెఱుంగుటకు కొన్ని ప్రతీక్రియల నవలంబించినను, ఉపద్రవము దోలగగనే మరల వెనుకటి విభేదములు వైకి వచ్చుచున్నవని రవీంద్రుడు సూచించెను. హిందువులు బలహీనులగుటచే, దేశమునందైకమత్వము తెడవని, రవీంద్రుని యుద్దేశము. కాని హిందువులకు బలము చేకూరుటెట్లు? మహామృదీయతలో పోరాడుటచే గాదు. హిందువులును మహామృదీయులు దేశమంతటై సహాసప్రేమను జూపినచే ఇక్కార్యము సాధ్యమగును. మహామృదీయత తన సోదరునిగ హిందువును, హిందువును తన సోదరునిగ మహామృదీయుడును ప్రేమింపజాలనియెడల, స్వరాజ్యముగగనకును ముగించు. హిందూ దేశమును తమతల్లివలె పూజించుట కుభయసంఘములును సిద్ధపడినగాని సోదరభావము బలపడజాలదు. మహామృదీయతలో పోరాడుటకు తగిన శక్తి బలమును హిందువు సంపాదించె ననుకొనడు. ఆశ్చర్యమూత్రము పోరాటములు తగ్గునా? ఒకరికన్న నొకరు బలవంతులగుటకు ఏర్పాటులు జరుగుకొనినదియు, కలహకారణము లతీతయించుచుండును. యూరపుఖండపు స్థితియే యిందుకు నిదర్శనము. ఒకజాతికన్న కేరళకావ్య బలము నధికముగ సంపాదించెను. తుంకు దాని వినియోగమునకు ప్రచండసంగ్రామము జరుగవలసివచ్చెను. మృదయమునందు మార్పుగలిగిన ప్రయోజన ముండునగాని, పశుబలాధిక్యమువలన దైకమత్వము గుదురుట దుర్లభము. హిందువులు మహామృదీయుల నెదిరించుటకు గాక దేశమంతటై మమమును పెంపొందించుటకు బలము సంపాదించవలయును. ఈవిషయమున రవీంద్రునికన్న గాంధీమహాత్ముడెక్కుడు దూరదృష్టి జూపెననుటకు సందియములేదు. గాంధీమహాత్ముడు విశాలచిత్తవృద్ధిలో హిందూమహామృదీయై క్యావశ్యకతను గుర్తించెను. ప్రజలలో హృదయవికలతనావశ్యకతను సూచించెను. హిందూ ముద్యమముగాని, మహామృదీయోద్యమముగాని దేశభివృద్ధియను ప్రధానముగ నెంచి పాటుబడునపుడే, లాభకరముగ నుండగలవు. అటుగాక, ఏసంఘపు బాగు నాసంఘమువారు భూచుకొనుచు, పరులను ద్వేషించ మొదిలిచుచో, దేశమునందు వికమత్వము భగ్నమగును. విదేశీపాలకులు ప్రజలకరాధీనతను పెంచుటకు, అనుకూలావకాశ మేర్పడును.

కడపజిల్లా దోలగదు

కడపజిల్లాను రద్దుజేయగూడ దని మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించినటుల, మద్రాసు మెయిలుపత్రికకు దెలిసెను. అధికారులహృదయమును గ్రహింప సామర్థ్యముగల మద్రాసు మెయిలుపత్రిక దెలిపినసంగతులు నిశ్చయమయియే నమ్మవచ్చును. ఇవి నిజమగుచో, మద్రాసు ప్రభుత్వము వారు తుదకు వివేకముతో ప్రవర్తించిరిని గ్రహింపవచ్చును. ప్రజాభిప్రాయమును గమనింపకుండ, ప్రదేశములను మార్పు జేయుటవలన ఎట్టి యనర్థములు వాటిల్లునో దెలుప నక్కరలేదు. బెంగాలు విభాగమే ఇందుకు ప్రబలనిదర్శనము. ప్రజానుమతి లేకుండ, నిట్టికనులకు గడంగుట లాభకరముగాదని, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు గ్రహించి

యందురు. కడపమండలమును రద్దుజేయు సూచన ప్రజలలో నెట్టి యాగ్రహము గలుగజేసినో, పాఠకులకు దెలిసిన విషయమే. ఇది కొనసాగి యున్నచో, కచ్చిమాండ్రదేశమునందు అశాంతి మిక్కుట వాయ్యెడిది. తమ యుద్దేశమును ప్రభుత్వమువారు త్వరతో వెల్లడిజేయుట యావశ్యకము.

చీనానీతి

చీనాకు తెల్లజాతులవా రంత్యస్తదేశమును వంపిరిని ఇదివరకు దెలిపియుంటిమి. బుదిపోటు దొంగ లెవ్వరో జేసిన దుష్కృత్యములకు తెల్లజాతులవారు చీనా ప్రభుత్వమును బాధ్యురాలుగ జేసి, ప్రభుత్వస్వతంత్ర్యమునకు భంగకరమగు మరతులను చీనాపై విధించిరి. కడపిన యుద్ధనమయమున చీనా తమకు జేసిన సహాయమును వీరు మరచిరి. యూరపీయును ప్రభుత్వములు విధించిన యవమానకరమగు మరతులను తా నంగీకరింప నని చీనా ప్రభుత్వము బదులు జెప్పెను. కాని, అందుకు లొంగక తప్ప దని చీనా ప్రభుత్వమునకు యూరపీయును రాయబారులు మరల బదులు జెప్పిరి. బలహీనజాతుల స్వతంత్ర్యమును పెద్దజాతులవారెటుల భంగపరుచుచున్నదియు, ఇందుమూలమున గ్రహింపవచ్చును.

కెనియానిర్ణయము

కెనియానిర్ణయమును సమర్థించుటకు కాలనీల కార్యదర్శి యగు డెన్కెషైరు డ్యూకుగారు పాల్పడుట వింత గాదు. వీరికి భారతీయులహక్కు లనిన లక్ష్యములేదు. ఆఫ్రికా ప్రజలను బాగుచేయువలసిన బాధ్యతగూర్చి వీరు ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సులో మరల వక్కాణించిరి. ఈ బాధ్యతను దక్షిణాఫ్రికా తెల్లవా రెంతచక్కగ నిర్వర్తించు చున్నదియు, నైరృతి ఆఫ్రికాచారిత్రము జూచిన బోధపడగలదు. సిస్టరమగు నిట్టి సిద్ధాంతములను చెలుపుటవలన లాభ ముండదు. సిద్ధాంతములకును ఆచరణకును సామరస్యము లేనపుడు, అవి నిష్ఫలము లగును.

సా ని తి వార్తలు

పోస్టాఫీసు సెలవు:— ఆక్టోబరు 9వ తేదీ మంగళవారము నువ్వలూ అమావాస్య అగుటచేత పోస్టాఫీసు సెలవు యాయుండును.

అఖిలభారత ఆయుర్వేద మహాసభ:— తమిళ ఆఖిలభారత ఆయుర్వేద మహాసభ 14వ వార్షికోత్సవ కార్యక్రమము కొలంబోవా రాష్ట్రమునందు కేరళా రాష్ట్రమునందు నని కార్యదర్శి తెలుపుచున్నాడు.

రాజధాని సంతి ప్రతీతిక సంఘము:— తిరునాళ్ళలో ఆగ్నేయసాహెబు బీధి 21 వం గృహమున నున్న రాజధాని సంతి ప్రతీతిక సంఘము యిప్పుడు దైర్యము ఆధారిత ఇన్స్పెక్షన్ వారిచే గుర్తింపబడినది.

మాంబళములో రామాయణోపన్యాసము:— ఆక్టోబరు 16 తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు మాంబళములో శ్రీకొండ రామస్వామి కోటల కెయిల నున్న శివప్రభుత్వకట్టగారి వసంత మండపమునందు శ్రీరామాయణము గూర్చి ఉపన్యాసము చేయించు గావించెదము.

మాంబళమున:— శ్రీ కొండరామస్వామి క్షేత్రాలయము, 19వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు పచ్చయప్ప కళాకాలయము సంస్కృత విద్యాంశుల నుండి వింమించుకొని కేరళాకాలక్షేత్రము చేయుచుండు బ్ర. శ. శ్రీరామాయణ మారాజానామకావ్యము, రామాయణము ముఖ్యమైన సంధ్యారాధనమున కర్పణ అంశమునందు నోయెదము. అట్టివలె ప్రాధాన్యము తెల్లకు రాగ్రాధికులు.

మద్రాసు, జూలై 6 వునలో నుండు మన్నెడిసిటి సమీప
మన గ్రామ్యలో నెం 184 రు గల భవనమునందు ఒక గ్రా
మంబు ఏర్పాటుచేయబడినది ప్రజలకు యందు మూలముగా
సంరక్షముతో కలియజేయుచున్నాము. దాక్టరు జి. లక్ష్మీ
వతి బి. ఏ. ఎమ్. బి. ఏ. ఎమ్ గారు అధికారములకప్పు రతిమ
లోబలందు సాయకము 7 గంటలనుండి 8 గంటలవరకు
అచ్చట నుండురు. కౌమధము బిచ్చయూ కాటలొగు భ
క్తి కృప విక్రయించబడును.

ఈ ప్రతికూల రాజదోహవ్యాసము ప్రకటించు దిన
సంపాదకము ద్రాక్షులను అరెస్టుచేసి వారిపై కేసుచేసిరి. ఈ
కేసు విచారణ 5 వ తేదీన జరిగింది. కొందరు సాక్షులు సాక్ష్య
మిచ్చిరి. 124 ఏకైకవనరస్థానము చేరుగా ముద్దాయిలు నిర్దో
షుల మనిరి. (అ. పే.)

విజయనగరపుర జాతీయోపసంఘము లా॥

1923 సెప్టెంబరు నెల జమాఖర్చుల నివేదిక

జమలు	ర. ఆ. పై.
తిలక్ స్వరాజ్యనిధి	49 0 0
శ్రీ. ఆంధ్రప్రదేశ్ గాథ దశావతారము కథలు	
కాబడిన సొమ్ము వారసులకు (పంచమనిధి)	880 18 8
జంబాలకుంకం బా॥ కథలు	0 4 0
ఖద్దరుకాఫీ రద్ద బయలు	4 0 0
సభ్యులచందాలు	0 12 0
గత నెల నిల్వ	1 1 9
	885 15 5

ఖర్చులు

జమలు	ర. ఆ. పై.
పంచమనిధి (వారసులకు) (శ్రీ. నూ॥ విజయ)	
రామగారిరద్ద నిల్వ	89 0 0
నూ॥ ఆనందాచార్య పంతులుగారిరద్ద	1 2 2 1/2
శ్రీ. శివరామస్వామి పంతులుగారిరద్ద	886 15 5 1/2
ఖద్దరుకాఫీ రద్ద	90 0 0
వెరసి నిల్వ ఉన్న సొమ్ము	527 1 8
ఖర్చులయిన సొమ్ము	808 12 0
గాంధీ జ్యోతిస్మిత దినపత్రిక ఖద్దరుకర తగ్గించి	
అమ్మకుటుంబము	15 0 0
చిరాగినిల్వ	2 10 9
ప్రచారణ	5 4 0
కార్యసాధనము	82 8 0
వెరసి	885 15 5

సెప్టెంబరు 1923 ఖద్దరుకాఫీ నివేదిక

విజయనగరపుర జాతీయోపసంఘము.

జమలు	ర. ఆ. పై.
గత నెల నిల్వ	42-10-11
జట్టల అమ్మకము	105-14-8
భాగవతుల కృష్ణమూర్తిగారిద్వారా	
గాంధీరంగుతివాడు ఖద్దరుకాఫీగా	15-0-0
అమ్మకుటుంబము 1 అభిమాని నిల్వ	
మొత్తము	163-9-5

ఖర్చులు

జమలు	ర. ఆ. పై.
నేరకూర్లు	68-12-8
కడుగు చిరాగ్	27-10-8
నిరువు చిరాగ్	18-0-0
అద్దము కూర్లు	1-3-0
కుంభి	1-14-8
కాంగ్రెసు సంఘమునకు బయలు	4-0-0
మాటకొన్నది	28-18-6
మాటకు సిరిరంగుకు కూలి	1-5-0
రంగుకూట కొన్నది	1-12-6
చిల్లరఖర్చు	0-2-0
జగదునిల్వ	14-15-0
మొత్తము	163-9-5

అంగర వరశింక రావు,
(కార్యదర్శిగాను) 2-10-23

చెన్నపురి బజారుధరలు

అక్టోబర్ 6-వ తేది శనివారము

(1) భాగ్యములు	కొండవాడ కా 1-కి రు 45.0-0 మొదలు 55.0-0 వరకు
కొండవాడ బస్తాలు	మొదలు. వరకు.
మొదలు తెనాలిది ,, క 45 గలది	రు 18.0-0 18.4-0
నెలూరిది ,, డిటా ,,	15.4-0 15.8-0
డిటా ,, డిటా ,,	15.8-0 16.0-0
రాగులు కా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8.8-0
నవ్వులు ,, ,,	24.0-0 28.0-0
(2) పప్పు భాగ్యములు	
కొండవాడ బస్తా 1-కి 205 రు.	12.0-0 రు 14.0-0
నెలూరి ,, డిటా ,,	11.0-0 11.4-0
నెలూరి ,, డిటా ,,	11.8-0 12.0-0
మినుములు ,, డిటా ,,	12.8-0 15.8-0
ఉలము ,, డిటా 164	,, 7.8-0 7.12-0
(3) నూనె వస్తువులు	
నవ్వులబస్తా కా 1-కి	రు 165.0-0 178.0-0
నెలూరి మ 1-కి	,, 14.0-0 26.0-0
కొండవాడ వేరునెలూరికా 1-కి	,, 64.0-0 66.0-0
యితర ప్రదేశము	,, 60.0-0 62.0-0
వేరునెలూరికా గాను కా 1-కి రు 187 మినుములు 182	
అనుదము మానె కా 1-కి	రు 142.0-0
(4) చిల్లర వస్తువులు	
చాయపసుపు కా 1-కి	రు 215.0-0 220.0-0
కూరపసుపు ,,	రు 195.0-0 200.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) కా 1-కి రు 90.0-0	105.0-0
గుంటూరుపావకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి రు 40, 45	
కాళవస్త్రీ పావకట్టు	,, రు 60, 65
తెలుపు కా 1-కి	రు 40.0-0 50.0-0
చింతపండు కా 1-కి	రు 85.0-0 46.0-0
(5) ఇనుము	
పట్టాలు రఖం కా 1-కి	రు 84.0-0 85.0-0
చదరం ,,	85.0-0 88.0-0
రవుండు ,,	89.0-0 50.0-0
(6) లోహములు	
మండి 100 కులంబు	రు 80.0-0 82 8-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 24.8-0 25.0-0
నవరస 1-కి	రు 16.0-0
ఇత్తడి కా 1-కి	రు 805.0-0 810.0-0
రాగి డిటా	రు 850.0-0 855.0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి	రు 44.4-0 44.8-0
(7) రంగులు ఆలిజరైలు	
ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు రు 120.0-0	125.0-0
కొత్తికృష్ణము	డిటా 120.0-0

వెల్లింగుటన్ సిసీమా

6-10-23 శనివారము నుండి 12-10-23 తేది కుక్రవారము వరకు
శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని 8 గంటలు 8-15 గం
త్రవంచ మ:రేటను ఆకృత్యమును కలుగజేయుచున్న
ఇన్ ది-జేస్ ఆఫ్
బ ఫ లో బిల్
అను గొప్పకాటకము ప్రకటించబడును.
నకుట లండన్ నుండియు.
1, 2, 3, 4 భాగములు. మొదటిభాగములో 8 భాగములు x లెవు.
గాయోట్ గ్రాఫిక్, విశోదములు కూడ చూపబడును.

వాతావరణ సితి

1923-వ సం. అక్టోబర్ నెల 6 వ తేది శనివారము

జిల్లా ముఖ్య మార్గములు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	వీటిని 1-వ తేదినండి వర్షము	వీటిని 1-వ తేదినండి వర్షము
గోపాలపురం	88.5	76.6	...	0.07	0.88
కోరాపుట్
విశాఖపట్నము	88.4	80.5	...	0.18	0.51
కాకినాడ	92.2	78.9	...	1.90	1.12
మచిలీపట్నము	94.8	78.7	...	0	0.84
గుంటూరు
కర్నూలు	98.0	66.4	...	0	0.88
బళ్లారి	95.8	78.5	...	0	1.05
అనంతపురం
కడప	94.8	78.4	...	9	1.05
నెల్లూరు	97.0	75.1	...	0.04	0.47
మద్రాసు	98.0	78.2	0.41	2.18	0.70
కడపూరు	89.6	79.0	...	1.11	0.41
కల్లూరు
నెలము	96.5	74.2	...	0.18	1.27
కోణిరెడ్డిపాడు	91.0	70.4	...	0.13	0.68
తిరుచనాపల్లి	96.1	78.4	...	1.85	0.51
నాగపట్నము	92.5	78.9	...	0.05	0.63
పుదుచ్చోరి
మధుర	95.2	76.7	...	1.87	0.49
పొంబన్	91.0	79.6	...	0	0.37
తిరునల్వేలి	0.06	0.87
తిరువేంకటము	84.4	78.5	...	0.93	0.23
కొచ్చిన్	84.7	77.1	...	0.05	1.66
కాలికట్టు	85.8	77.1	...	0.19	1.60
మంగళూరు	87.2	76.1	...	0.10	1.08
బెంగళూరు	84.0	64.8	...	0.21	1.51
హస్సన్
మేర్ కార	78.0	62.6	...	0.82	1.47
రైచూరు
హైదరాబాద్
కాకినాడ
రత్నగిరి
కొంబాయి
హాలాపూరు
కొడైకనూర్	58.0	51.1	...	1.69	0.27
ఉదకమండలము

సర్కారులు:— మచిలీపట్నమున ఆకాశము నిర్భలముగ
నూర్చి. తక్కిన చోట్లందు ఒక మోటుగ ముప్పులు పట్టినవి.
మచిలీపట్నములో అర్ధగత చాలకట్టు. గోపాలపురములో ఎ
క్కుర. మచిలీపట్నములో పగటివేడిమి 8 1/2, విశాఖపట్నములో
రాత్రివేడిమి 8 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.
దక్క:—బళ్లారిలో ఆకాశము మేఘావృతంబై యున్నది
తక్కినచోట్ల నిర్భలముగ నూర్చి. అర్ధగత కట్టు. బళ్లారిలో
4.2 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ. కర్నూలులో రాత్రివేడిమి
6 7 డిగ్రీలు కట్టు.
కర్నాటకము:—మద్రాసులో ఉరుములు ఉరిమెను
0.41 అంగుళముల వానకురినెను. మేఘములు ముచున్నవి,
నెల్లూరులో అర్ధగతకట్టు. ఇవట పగటివేడిమి 8.8 డిగ్రీలు ఎ
క్కుర. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 8.1 డిగ్రీలు ఎక్కుర.
కాజుధాని దక్షిణతూర్పు భాగములందు వాతావరణము
అస్థిరముగ నున్నది.

ఎస్. ఆర్. సామూయి,
వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

ఆరోగ్య మే ఐశ్వర్యము

ఆరోగ్యభాగ్యమును గోరువా రందరు మాకు
తెలుప ప్రార్థితులు. గుహ ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
కపాలవెట్టె నెంబరు 1266, మద్రాసు.

2-వ నమూనా.

శాసన నిర్మాణ సభ

చిత్తూరుజిల్లా మహమ్మదీయేతర ఎన్నికదారుల సమూహము
ఎన్నికకు అభ్యర్థులమొక్క కడపటి బాలితా.

వరుస నెంబరు	అభ్యర్థి పేరు.	అభ్యర్థి చిరునామా.
1	నారాయణసామి రెడ్డి మొగిలిరెడ్డిగారు	కొండవాడ గ్రామం చంద్రగిరిపాస్టు
2	సార్థసారధి అయ్యంగార్ కొమాండూర్	వక్కేలు చిత్తూరు
3	మునుసామినాయుడు బి	హైకోర్టువక్కేలు తాలూకా కచ్చేరీచి చిత్తూరు
4	రామలింగారెడ్డి కట్టమంచి	మేరిబంగళా చిత్తూరు

“మీకు తల దిమ్మగానుండునప్పుడు”

GENASPRIN

మీరు అనేక విషయములను గురించియు, లెక్కలను గురించియు యోచన చేయవలసినప్పుడు మీరు అలసిపోవుటయేగాక, మిక్కిలి బలహీను లగుదురు.

గెనాస్ప్రిన్ మిక్కిలి విలువగలదని మీకు తెలియును. 2 గెనాస్ప్రిన్ బిల్లులను నీళ్ళలో కలిపి తాగిన మరేదోమ ధము ఇత్యంతరీతి గణము నిచ్చును. కొంచెమైనను హాని చేయక గెనాస్ప్రిన్ మంచిగణమునే ఇచ్చును. ఏలయనగా అది కల్తీలేనిది. అపాయకరమైన వస్తువులందు చేరుటలేదు.

అందుచేతనే అనేకవైద్యులు తామే ఉపయోగించుచున్నారు. మరియు వారివద్దకు వచ్చు రోగులకును కొఫార్సు చేయుచున్నారు.

ఇంగ్లాండునుండి గెనాట్ కెన్, లిమిటెడ్ వారిచే తయారుచేయబడిన (ది సేఫ్ బాండు ఆఫ్ ఆస్పిరిన్)

గెనాస్ప్రిన్ ను ఎల్లప్పుడు దగ్గర హాజరుగా నుంచుకొనుడు.

గెనాస్ప్రిన్ మిక్కిలి ప్రతిచేదనలేనదని కోరితో గిల్లముల బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1-0-0 యకే కిగ్గిచియున్నాము.

గెనాస్ప్రిన్ ను మీరు ఉపయోగించుటయేగాక, మీ స్నేహితులకును దానిని కొఫార్సుచేయుడు. తలనొప్పి, పలు నొప్పి, నాడీనొప్పి, నిద్రలేమి మొదలగువాటి కిది అమోఘమైన ఔషధమని మీరు గ్రహించురు.

గెనాస్ప్రిన్ ను తయారుచేయునప్పుడు గాని, పాతకృత్ చేయునప్పుడు అది చేతితో తాకబడుటలేదు.

నేటిదినుమే ఒకబుడ్డిని తెప్పించి ఎల్లప్పుడు చేయికావలిగా నుంచుకొనుడు.

కమిస్టులవద్దను లేక యితరు దుకాణాదారులవద్దను దొరకును. తక్షణమే ఒకటిని కొనుడు.

టోకుగా కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

Martin & Harris

119 Parsi Bazaar, Fort, BOMBAY

మార్టిన్ అండు హార్సెన్

119, పార్సీ బజార్, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

కె ర స న్ నూ నె ను

విక్రయించుటకు విజయం హిందూ కళామండలం అంశమున కలి ముఖ్యపట్టణములోను కావలెను. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

వెన్ సిల్ వానియా ఆయిల్ కంపెనీ ఆఫ్ ఇండియా, 15, 16 అంగవస్తా యాకవిద్, పోస్టువాక్సు నెం 17కి మద్రాసు.

చాకులు - తాళములు

మం గ లి క త్త లు.

అంగవస్తాదారులచే చేయబడినవి. మెలంపని వెంటనే ధరల క్లాసులగుట వ్రాయుడు.

వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్ కట్టర్స్ అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

8081

వెదాపురం. (గోదావరి జిల్లా) తెలిగ్రాఫిక్ ఆదేశము: “ఇంద్రప్రస్థ” వెదాపురం.

నుమారు 50,000 పుట్టవంట నష్టము

లక్షయకరాలు కృష్ణా డెల్టా క్రింద కాల్వ చివరలు నాట్లు చక్కగా పడనందున భూరసప్తము

(క్రిష్ణా వెస్టర్న్ డివిజన్ తాలూకు, కృష్ణా కాల్వ క్రింద సాగుబడి దాగు ఆయకట్టు భూముల నీటిసప్తము మురుగువగైరా పడవలయూత్ర యిబ్బందులు - వాటి పరిహారసాధన.)

పశ్చిమమధ్యతీరము, మలబారు కన్యకా వరదలవల్ల మునిగి తేలుచున్నది! కృష్ణానది అనగట్టువైగా పడితొలుకలు 15 అడుగులు జాలై, అగడ్తలెలలలో సమాదమునకు కృష్ణాగా వరద పారుచున్నది.

ఇన్ని వరదలు వచ్చినను, క్రిష్ణా వెస్టర్న్ డివిజన్ లో నీటి కనలి చాలాపూర్వముగా నున్నది. మొన్నటివరకు అసగా నెట్టెం రుం 20 క తేదీవరకు వర్షము కురియువరకు మరీకొన్ని గ్రామాదులలో యిప్పటికీ కొంత విస్తీర్ణము సాగుకాలయొన్నది. వారుకట్లు కూడ యొడిపోయెను. దీనికి అనేక కారణములున్నవి.

పడినవత్సరములకిందట కృష్ణా కాల్వ క్రింద నీటికనలి చాలా దూకుగా నుండెడిది. దరిమిలా చాలవేల యకరాలు ఆయకట్టులో చేర్చినారు. సాగుచేసేభూములనేకము ఆయకట్టులో చేర్చవలసియున్నవి. మెట్టసాగుకు లాయకుగాని కల్లపునీళ్లు అనేకము ఆయకట్టులో చేర్చవలసియున్నవి.

ఈ సంవత్సరం కృష్ణవరదలు వచ్చినను కాల్వ చివరలు సకాలములో సాగుకాలేదని చెప్పివారు. ఇందువలన తూములు చిన్నవి కావలసిని మీరు గమనించుడు. డి. సి. డెల్లియూ కాళివారు ప్రతిష్ఠా కాల్యకు (కాల్యచివరలకప్పు) వరదలవలసిన నీటివట్టుకుంటే యెక్కువవట్టుకు నిర్మివారు కాని చివరభాగముకు నీరు వెళ్ళదు. మూములుగా నిల్చే నీటివట్టు కాల్వచివరనియును. ఉదాహరణ, చెన్నపట్నం కాల్వకు దుగ్గిరాల దగ్గర పూర్తిసప్తము వట్టుకు 6 అడుగులు ఆయకట్టుకు సరియైన సమానవట్టుతో సంతరాపూరులాకు లాకువట్టుకు 5 అ-కి అంజ కట్టుకు తెలిపోవునట్లుగా దుగ్గిరాల లాకుదిగువ యా నంకర్సరంజు. 7 అ 7 అడుగుల నీటివట్టుకు నిర్మివారు. అయితే ఆప్పుడు సంతరాపూరు లాకువట్టుకు 4-4 అడుగుల మాత్రమే నిలచినది. కనుక కృష్ణవరదలు వచ్చినను, యెరుకునండి దిగువకు యెక్కువవట్టుకు నీరుపంపినను దిగువకు సరిగానీకరాలేదు.

కారణ మేమనగా?

(1) బి ఏను యెనిమిది సంవత్సరములనుండి కాల్వలలో పూడి (సిల్ట్) కిసినవారు గారు. వికోపా యుద్ధమువచ్చినతరువాత గవర్న మెంటువారు తగిన సామ్య యిత్తులేదు. కనివాం ద్రలేట్లు వెలిసిన సర్కారు యూజిట్ లేకుట యెక్కువ రారు గదా! ఇంకేమకా బిల్లు ఒకటి దీనికి పరిహారముగా ఆర్థికసర సమయములందు రైతులను, గాని కనివాండెను గాని, బలమైనముగా కనిజేయించుటకును రానియెడల వెంటనే అరెస్టుచేసి దుబావుమీద కిక్కివేయించుటకు అధికారమును క్రొత్తగా కాన సేనధ్యక్షుల పొందుచున్నారు. దీనిని దుర్వినియోగము చేయటం దా ఆపలేక గనుక దీనివలన మన-వత్తులు గవర్న మెంటు కష్టములు తగ్గవు.

ఇప్పుడు కాల్వలలో లెక్కకరము డి. సి. డెల్లియూ వారు పంపిన 6 అంతా నీరుగారు. కొంతనీరు కొంతపూడి, గనుక సిల్ట్ కిసినయెడల కాల్వచివర పూర్తిసప్తము నీరువుండును. ఇది వై విక-వత్తులుగాను గనుక డిపార్టుమెంటు అగ్రధానుక క్రిష్ణవరదలలో సకలములో నీరరాక కాటుకాని భూములకు వంటవత్తుకు జవాబు అడిగినయెడల, డి. సి. డెల్లియూ రెవిన్యూ వారు నిస్సహాయులై, మొండికా యెడలువెట్టి యా స. కృష్ణ ఒకనెల ఆలస్యమనిన్నీ, కన్నములు లేనియెడల మీ మేమిచేసెదమనిన్నీ మీరై కయిలులు గండ్లుకొట్టివారినిన్నీ పరిమోక్షములు, యెత్తవ్యోగి తోచినది వారు చెప్పవున్నారు.

నా చిన్న మనవి యేదనగా క్రిష్ణానది యెల్లప్పుడు సమ్యక్ముగా ప్రతి సంవత్సరము పూర్తిగారాదు. చెన్నపట్నం కాల్వ చాలా పొడవు కాల్వ. అనేకలాకులు యెప్పుడు సిల్ట్ కియకపోయినయెడల అప్పుడు యిదే దురదృష్ట. అదిగాక కె. జె. డి. లబ్బర్క్ దొరగారు తూములు కిన్నూసింగ్ చేసి తూములు యెల్లప్పుడు పారదల ఆయ్యే కధరిమీద కిగ్గించినారు. కాని యెల్లప్పుడు కాల్వలో నీరు నిండావుండవలెను. కనుక యీతూములు చాలడములేదు.

1. ఇప్పుడు ప్రత్యేకముగా కృష్ణానదిలో నుండి నీరుగా ప్రత్యేకకాల్యకు త్రవ్వ సేతాగరం సమీపములో వేరే తూములు కట్టి యా క్రొత్తకాల్యను దుగ్గిరాలలాకు దిగువకు కొమ్ముచూడ కాల్వలో కలిపిన, యిప్పుడు వున్న మెయిన్ కాలు యిన్వెన్ సుమీరివిజనకున్న యా క్రొత్తకాల్య వెస్టర్న్ గబుడివిజనకున్నా కదలివేయవచ్చును. అప్పుడు ప్రతి చిన్న కెడ్డ తూములు యింతవ రెట్టి పుగా కట్టుకొనవచ్చును కృష్ణాది పూరిగా కమ్ముపును 15 రోజులలో అన్నియగాని గ్రామాదులు పూర్తిగా సాగును. ఇది కృష్ణా వెస్టర్న్ డివిజనువారి క వరకు పువయోగము గనుక తెవారి కెడ్డలై బాపట్టు తాలూకాల మాగాని గ్రామాదుల రైతులందు యా క్రొత్తకాలర విషయమై యొకసభకరికెరు ప్రతిధులు వాగధకు బండ్ల జిల్లా కలెక్టరు యా డెల్టా అధికారులకు వరకు ఆహ్వానించి వారివెదుల కాల్వకు అయ్యే ఖర్చులలో కయిలులు కొంత యిచ్చుటకు తీర్మానించి యీ సామ్య కనూలు సిద్ధునయముతో మూములు సిద్ధునూలు చేయునపుడు చేసి యీ చందాను క్రొత్తగా వెట్టిన యిరిగేమను బోర్డువారిగాని మఱి ఏదయినా కమిటీగాని గ్రామోద్యోగులు కనూలుచేసి వంపించేలాగున రెజిస్ట్రేటివ్ కాంటింట్రీరా గవర్నమెంటు అంగీకారము బడతగులయును. బహుశాఃకర్న ఒకటింటికి అయిదురూపాయలు రు. 0-0-0 లు ఒక సంవత్సరము వెట్టుగ నిక యీపరి పూర్తికాలము.

ఒకే గ్రామరయితులకు సంబంధించిన కాలుకలు ఆగ్రామ వంచాయతీకు స్వాధీనముచేసిన కొంత యెట్టుల్లిపు మెంటు చార్జీలు తగ్గును. చెన్నపట్నం కాల్వ వెంటి పడమర వైపున దాదాపు చేబ్రోలుకుండి కల్లవడలాకు వినవకు ఒక క్రక్క కాల్వవున్నది. కల్లవడ వగైరాల సర్దుసిన లాకుదిగువను కృష్ణకాల్యలో వడి కొంతనీరు సరఫరా చేయుచున్నది. దీని సంతరాపూరు లాకువకు క్రవ్వి కృష్ణకాల్యలో కలిపినయెడల కృష్ణ వాగుగాకమ్ముపును సంతరాపూరు దగ్గర లాకువట్టుకు నిలుచునట్లు చేయవచ్చును.

పంగులూరి వెంకటనరసింహారావు.

అల్లసాని పెద్దనా మాతృ ప్రణీతము

టీకాతాత్పర్య సహితము మేలైన క్యాలికోబైండు వెలరూ 2-0-0

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్డ్ కంపెనీ, ఆనంద ముద్రణాలయము లోన్ స్క్వేర్ మద్రాస్.

యూనిక్ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీసు:—2 & 3 లాల్ బజారువీధి, కలకత్తా

978

ఉత్తర మద్రాసు రాజధానికి బ్రాంచి ఆఫీసు:—మచిలీపట్టణము.

దక్షిణ మద్రాసు రాజధానికి బ్రాంచి ఆఫీసు:—20 నుంకురామశెట్టివీధి, జార్జ్ టౌన్, మద్రాసు.

వి. కుప్పస్వామి అయ్యర్, అర్ధనై జిగు ఇయ్యప్పెయ్యర్, మద్రాసు.

స్వార్థిత్వాగముగల బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టరులచే నిర్వహింపబడి, ఎక్కువ లాభములను పొందుచున్న హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ యిది యొక్కటియే. ఆంగ్లము వాటాదారులుగా నుండుటచే వారికి మంచి పలుకుబడి గలదు.

తెర భీమా కంపెనీలకంటె విక్సిరి త్వరగా ఆయావోట్లలో నుండు డైరెక్టరులచే భీమామొత్తము సకాలమున చెల్లింపబడును. ఈ భీమాకంపెనీయొక్క చెల్లించవలసిన వాయిదా మొత్తములు, హిందూదేశీయలో పనిచేయుచున్న యితర అన్ని కంపెనీల వాయిదా మొత్తములకన్న చాల తరుగుగా నుండును. కడపటి సంవత్సరము లెఖనుగరించి కార్యదర్శి గారుయిట్లు తెలిపియున్నారు.

అనేకులు ఈ కంపెనీలో భీమాచేపికిని యున్నారు. దత్తమండలములలోను చిత్తూరు జిల్లాలోను, మద్రాసు పట్టణము నందును, ఆంధ్రదేశమునందు అంతటను జిల్లా, లోకల్ ఏజెంట్లు కావలెను.

భీమా చేయించుకొనుటకు యిష్టము గలవారను, ఏజెంట్లును ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

డాక్టరు బి. పట్టాభిసేతారామయ్య గారు, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. లోకల్ డైరెక్టరు, మచిలీపట్టణము.

లేక,

ఎమ్. విశ్వలక్ష్మి రావు నాయుడుగారు దక్షిణహిందూదేశమునకు కార్యదర్శి, కాంపు గవర్నర్ పేట, బెజవాడ

మా కా తా దారు ల కు

తృప్తిని కలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము

త్రులు, బిడ్డలు ధరించు కంఠహారములు పురుషులు చేతియందు ధరించు గొలుసులు, గడ్డియారముతో ధరించు గొలుసులు, మొదలగు వాటికి కావలసిన పెండ్లెంట్లు, సాదారణమలోను, పోకరుపని చేసినవి, క్రతములుగలవి నూనెద్ర అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి.

సీమ పెండికి, సవరము బుగారుకు పూచీ యివ్వబడును.

1 1/2-2 ఎకరములలో కాయగూరలు, మంజూరి మూత్రము, కృ. 10-0-0
ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ,
25, వైశాలిబాగుబాడు, మద్రాసు.

1842 (4)

వెంట్రికలే ఆందము?

రా లి పో కుండు, జాగ్రత్త!

వెంట్రికలు దుష్ప్రసారో ఊడిరాకమునుచే త్వరపడును. ఊడినవచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రికలుపాడైపోవును.

అంతవరకు రానియవద్దు

నేడే

కమినీయానూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రికల కట్టి రోగమున్నను, కిరో మృంద్య హృచ్చున, యిది దివ్యవధువు

వెంట్రికలు ఇట్లుట గాని, గడువుగ గాని యెంతదూర

మీ వెంట్రికలు మరల యెప్పుటి మెర్తదనమును గల్గి కట్టుకలె నుండి మెర

య నుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని తరీక్షించి చూడుము

వెంట్రికలు యెట్లుబుద్ధిగానునో కనికెట్లుము

కామినీయా తుల్యమున విన్ను తక్కువైత్యులైన కేయము.

కల బుడ్డి 1-8 లిగ రూపాయ వి. టి. చార్జీలు క్రత్యేకము.

అన్ని వోట్లలోను ఈ కింద లెఖనబడిన క్రకారము వికయించబడుచున్నది.

మీకు సువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినపుడు

“ఓటో డిల్ బహారు”కు వ్రాయుము.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది అగ్నియ్యుక్తమైన గుణముగలది.

కొమ్మ బుడ్డి 18 థర కృ. 2-0-0

కామ బుడ్డి 18 థర కృ. 0-12-0

కామ బుడ్డి 1-8 థర కృ. 0-8-0

కొమ్మ చుక్కలు చేతిరుమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి

మనోహరమైన సువాసన చుట్టు క్రక్కల వ్యాపించును

ఇది కందు లమ్మకారకరికదనము, నరకు అమ్మకారకదనము చా చాచుకు. లేకున్న,

సోలు యేజెంట్లు:— ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్గు అండు కెమికలు కంపెనీ,

155 జామామసీదు, బొంబాయి.

School Stationery.

100	పేజీలుగల బొమ్మలతో నోటుపుస్తకము	8 0
120	దీక్షా	11 0
160		14 0

40, 60, 80, 120 పేజీలుగల ఎన్నయైనా నోటుపుస్తకములు, డ్రాయింగ్ నోటుపుస్తకములు, చాక్ ఫీసులు, బొర్రా మూడ్ర చాలా తక్కువ ధరకు దొరుకును.

గిరిబరన్, కినువలి కే-టి, మద్రాస్

పాలసుగంధ లేహ్యము

ఇది రక్తిగుడ్డి, క్షేమమునది సహజములు, సువాసన, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డ్రెస్లిల చాలును.

20 రు॥ డ్రెస్లి 1-4-0 వి. పి. 0-8-0

కూమ్మండ లేహ్యము.

అత్యుష్ణము, నిశ్వాస, కాళ్ళుతిర, మలబద్ధము, కడుపులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును.

చాలును. 20 రు॥ డ్రెస్లి 1-4-0 2 డ్ర॥ వి. పి. 0-8-0.

పి. శి. వ. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం,

(3851-4) వెంకటేశ్వర జిల్లా.

చెముడు కురి

అమోఘమైనమందు

కుదరని చోమిసామ్ముతిరు గయిచ్చెదమనిష్టాంశప్రప్తయిరా రునామాత్రా సిపంపబడును.

బుడ్డికి రు4-0-0. వి. పి. బుడ్డులుపెరు

డాక్టర్ రత్నం బ్రదర్స్,

● రిమెడికల్ హాల్ ●

మాతుటేరు, కృష్ణా జిల్లా

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము నువయో గించినతక్షణమే విషమును తీసివేసి, బాధను పోగొట్టును.

బుడ్డి 1-8 థర కృ. 0-8-0.

1-8 బుడ్డలరకు పోస్తుభురకు 0-8-0

రూ 4 లు అదాన్యముగా కంపెనీ లిగ దేవనబుడ్డు తపాలాచార్జీ లేకనే కంక బడును.

RAJVAID SRI BAMANDASJI

KAVIRAJ

152 Harrison Road

119 Calcutta.

మనదేశపుదురవస్థ

గమనింపుడు గమనింపుడు

తల్లిపాలుత్రాగు పిల్లలకంటె పోతపాలుత్రాగు పిల్లల మరణము 15 రెట్లు అధికముగ నున్నట్లు ఆ దాక్షర ముక్తుగాడుకటింపి యున్నారు, గనుక పోర్టిక్సు మొదలగు కృత్రిమ ఆహారముల నివృత్తి ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిలవారి

క్షీరవధాని

తల్లుల కిచ్చినయడల్

చనుబాలు అద్భుతముగ గలుగును.

దీని గుణ వృత్త్యాశ్చర్యము. అతియోక్తి కాదు.

రాత్రినెంచిన పుదయమునకే గుణ మిచ్చినవారి ల సేతులగలరు.

బుడ్డి 18 కల రు 1-8-0. వి. పి. సహా రు 2-0-0.

ఆయుర్వేదసమాజము, బెజవాడ.

అమృతాంజనము

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రూ 0-10-0; డజన్ 1-కి రూ 6-4-0. ప్రతియింట నుండవలసినది.

దంత చూర్ణము

మోహిని తైలము

తామర తైలము

పండ్ల పోటుకు తిపులకు మంచిపాడుము.
అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది.
చక్క-ని డబ్బీ 1-కి 0-2-0; డజన్ 1-కి 1-4-0.

శ్రీ పురుషులకు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
మొదడునకు, కంటికి చూడ నిచ్చి, ముందరుల మోహలాభము
లకు ప్రావణ్యము కరుణను తెంచును.
మలములు ౫ల సీసా 1-కి అబ్బాయి 0-12-0 మాత్రము.

తామర, తిల, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందు
చాల మంచిమందుతో రయ్యాయచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది.
వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 0-6-0

అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ఫ్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

అచ్చు బైండుపనులు, రబ్బరుస్టాంపులు, నీళ్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై చెక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, స్టీవసరీ సామానులు. (609)

ఎంగ్లేవింగు

హనుమాన్ సబ్బు

మిక్కిలి మేలైనది!

ఎల్లప్పుడు వ్రవయోగింపుడు!!

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12-బండరువీధి, మదరాసు.

172

అమృతేదాశ్రమము

మాతే నిర్దిష్టముగ తయారుచేయబడిన శాస్త్రీయ బౌద్ధములును అనుభూయోగములను చేయు నమ్మకమైన గొప్ప ఆయుర్వేద బౌద్ధములు.

అశ్వశివతి రుతుకులము (మట్టుబట్టుబోర్లులను) బోగొట్టును రుతురక్తమును బారితేయును. శ్వాత రక్తమును మోచును వాతమును తీయును. వెల రూ. 0-14-0

అశ్వనివతి శ్రుతిదిను, దినముచిదినినము నమ్మ జ్వరములకు రావడానికె
వెల రూ. 0-14-0

రక్తశోధక సహమేహములచేతను, రసావధములచేతను, యింక ఆశేక కా
ములచేతను (అనగా) మరుపులు, చీడ, తామర మేహపొడలు మొద
దానిచే చెడిపోయినరక్తమును శుభ్రపరుచుటయందు ప్రసిద్ధిపొందినది వెల రూ. 0-14-0

మాతులుంగర సాయణము గర్భిణీ శ్రీలకు అనేక కారణములచే
గంభీరించు వాంతులు మొదలగు సుఖవిరేచనవతి మలబద్ధమును బోగొట్టి శరీరమును ఆరోగ్యవృద్ధి
పరిచును. బలహీనమును బోగొట్టును. గర్భాశయమునకు బలము గలుగ
చేయును. అధిక ప్రయాసచే ప్రసవించెడు శ్రీల భాదతెలియక ముగియుగ ప్రసవం
చెరు. వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0

వృశ్చికదంశనివారణి తేలుకొట్టినవోట వీరిని రుద్దినయెడల 5
ములలో నీ వాధయనునది తీవ్రందచేర
వెల బుడ్డి 1-కి రూ. 0-10-0

హెడ్ ఆఫీసు:—

ఆయుర్వేదాశ్రమము 41 ఆచారప్పన్ వీధి,

జి. టి. మదరాసు.

మా బౌద్ధములు ఈ దిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద కూడ దొరకును.

- (1) మెసర్స్ డార్విన్ అండు కో, ట్రైన్ బజారువీసి.
- (2) మెసర్స్ ఎ. రంగయ్య శెట్టి అండు కో, 298, ఎస్.ఎస్.రోడ్ మదరాసు.
- (3) స్వాస్థ్యపార్వతి, పెద్దవీధి, తిరువళిక్కేణి, మదరాసు.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd.

Authorised Capital—Rs. 2,00,000.

Subscribed Capital—Rs. 1,50,000.

NO PARTY

WHETHER one is a co-operator or a non-co-operator, a liberal or a conservative, a swarajist or a congress man, a brahmin or a non-brahmin, an official or a politician, a moderate or an extremist they have but one opinion, and perfectly agree on one subject.

NO SPLIT

They may have a hundred differences, a hundred opinions, a hundred programmes,—they may speak from a hundred platforms, they may be inside the council, or they may be out; it makes no difference on this matter. They are all one, and have but one voice,—they are all unanimous in their verdict on the value of

No Division

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

as a great remedy for all diseases—small and great.

SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA is a great pacifist. It brings new life to the people, and gives them new hope, and broadens their outlook on life. In that healthy frame of mind there is no room for worry, distrust, ill-feeling, anger and other qualities. Here is Siddha Kalpa Makaradhwaja's value as a healer of differences in and out. It equally benefits all classes of people—party or no party, suffering or healthy.

The Veteran Politician
AND
Staunch Congressman,
Sriji C. VIJARAGHAV/ CHARIAR,
President of the Indian National
Congress, Nagapur, 1920 says:—

"I was intending for over a year to visit the Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., and have had the pleasure of doing so to-day. Everything is neat and inviting. But what struck me most is the testimony of the high value of the Medicines, especially "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" from persons who used them, and that in language and spirit perfectly genuine. I congratulate the Managing Director and Senior Physician, Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramachari Ph. D. Sc.,"

MADRAS. } (Sd) C. Vijaraghavachariar
18th April, 23.

Rao Bahadur
Sjt. R. VIRARAGHA AIYANGAR.
Chief Justice,
High Court of Travancore, says:—

"I have been desiring for sometime to pay a visit to the Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., conducted by Dr. N. V. Sri Ramachari Ph. D. Sc., whose medicine "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" pills have been highly praised for their efficacy and have obtained vast circulation in the country. I visited the Pharmacy to-day and had great pleasure in saying that what I observed simply justifies the high praise bestowed upon them and the vast circulation they have obtained. The promptitude with which orders are attended to and advice given to the patients who came to the doctor especially noteworthy, I with Dr. N. V. Sri Ramachari all success."

MADRAS. } (Sd) R. Viraraghava Aiyangar
14th May, 23.

The Great Desabandhu and
Staunch Swarajist,
Sriji C. R. DAS,
President of the Indian National
Congress, Gaya, 1922, says:—

"It has given me great pleasure to accept the invitation of Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sriramachari, Ph. D. Sc., to visit the Madras Ayurvedic Pharmacy, Limited, of which he is the Managing Director. I have had the pleasure of noting from the very large number of testimonials and communications received by him of the excellent results achieved by the use of the medicines of this Pharmacy, particularly the "Siddha Kalpa Makaradhwaja," on the part of many people in several provinces of India, European and Indian, Parsi and Christian, professional Medical men and laymen alike. It is unnecessary for me to reiterate my faith in the value and efficacy of the ancient and valuable Ayurvedic system of medicine of this land whose resuscitation through the efforts of gentlemen like Dr. N. V. Ramachari is but one sign of the great National regeneration and revival that we are now passing through. I trust that this institution will flourish and be a means of great help to suffering humanity in the land."

31st May, 1923. } (Sd) C. R. DAS.
MADRAS.

**Siddha
KALPA
Makaradh-
waja
Great Healer**

**f Physical,
Mental and
other Ills**

Price:—Rs. 10 per
Phial of 60 Pills.

Siddha Kalpa Makaradhwaja is the greatest all-round remedy of the times. By its universal application and its unfailing cure it has obtained the foremost place in the ranks of effective medicines. It is prepared from ancient Ayurvedic formulæ in accordance with modern principles of Western Medical Science, under the direct personal supervision and guidance of

Our Senior Physician and Managing Director, Ayurveda Ratna Pandit
Dr. N. V. SRIRAMACHARLU, Ph. D. Sc.

Some of the most valuable ingredients, such as Gold, Mukta, Praval, Louha, etc., and indigenous herbs enter into the composition of S. K. M. Their preventive and curative principles are conserved and presented in this remedy. They act on the human system thoroughly, efficiently and perfectly and drive away all impurities from the blood which is the basis for perfect health. Thousands from all parts of India, Burma and Ceylon have experienced the energising, revivifying effects of this medicine, and thousands have expressed their gratefulness to it.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" CURES

Acidity	Diarrhoea	Hysteria	Neuralgia
Amenorrhoea	Dysmenorrhoea	Impotency	Paralysis
Anæmia	Dyspepsia	Leprosy	Rheumatism
Asthma	Eczema	Leucorrhoea	Spermatorrhoea
Bronchitis	Epilepsy	Melancholia	Syphilis
Consumption	Gleet	Menorrhoea	Venereals
Diabetes	Gonorrhoea	Neurasthenia	etc.

Begin to Get Well To-day by using SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd.,
4, Govindappa Naick Street, George Town, MADRAS

Phone: 1034

Post Box No. 151.

Telegrams "KALPAM"